ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1318

5 динара

1.4.1977. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXVIII

КОМПЛЕТАН СТРИП
КОМАНЧА
I ДЕО

кепеци дугог језика
СЛАВНЕ БУДАЛЕ

стр.11

Фирдеч

Веровали или не!

ЛЕКАРИ

У СТАРОМ ВАВИЛОНУ УТВРЂИВАЛИ СУ ОБОЉЕЊА ЈЕТРЕ КОД СВОЈИХ ПАЦИЈЕНАТА ГЛЕДАЈУЋИ У ГЛИНЕНИ МОДЕЛ **ОВЧИЈЕ ЈЕТРЕ.**

© King Features Syndicate, Inc., 1976. World rights reserved.

11-28

ФРАНЦУСКИ КРАЉ

ШАРЛ VI

(1368 - 1422)

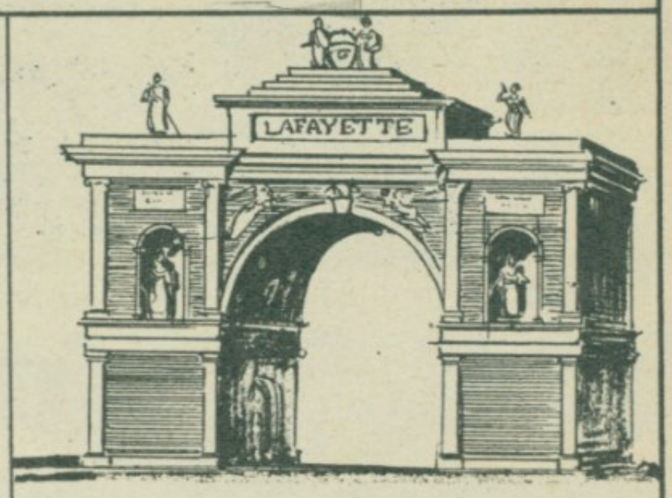
БИО ЈЕ ТОЛИКО СИРОМАШАН ДА ЈЕ КУПОВАО **ПО ЈЕДНУ ЦИПЕЛУ.**

ОБУЋАР КОД КОГА СЕ СНАБДЕВАО ОДБИЈАО ЈЕ ДА ИСПОРУЧИ ДРУГУ ЦИПЕЛУ ДОК МУ ПРВА НЕ БИ БИЛА ПЛАЋЕНА.

БЕЛИ МЕДВЕД

КОГА ЈЕ УЛОВИО АРТУР ДАБС ИЗ МЕДФОРДА (САД) НА ЈЕДНОЈ ЛЕДЕНОЈ САНТИ У БЕРИНГОВОМ МОРУ СЕВЕРНО ОД ДИОМЕДОВИХ ОСТРВА, БИО ЈЕ, УСПРАВЉЕН, ВИСОК **3,87** МЕТРА.

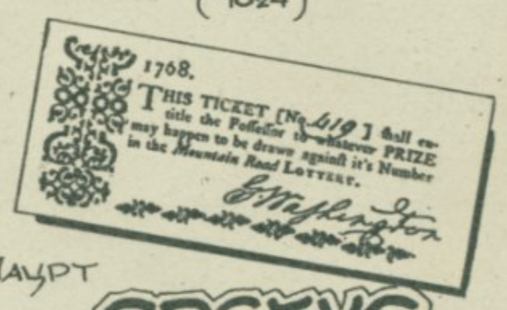

ТРИЈУМФАЛНА КАПИЈА

ПОДИГНУТА У ФИЛАДЕЛФИЈИ ПОВОДОМ ПОВРАТКА У АМЕРИКУ МАРИ ЖОЗЕФА ЛАФАЈЕТА, ФРАНЦУСКОГ ГЕНЕРАЛА И ДРЖАВНИКА КОЈИ СЕ БОРИО НА СТРАНИ АМЕРИКАНАЦА ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ ОД ЕНГЛЕСКЕ, БИЛА ЈЕ ОД **ПЛАТНА ОБОЈЕНОГ ТАКО ДА ЛИЧИ НА МЕРМЕР.**

(1824)

ПЛАУРТ ЗА **СРЕЋКЕ**

ИЗДАТЕ У АМЕРИЦИ 1768. ИЗРАДИО ЈЕ **ЏОРЏ ВАШИНГТОН** КАДА ЈЕ **ИМАО 36 ГОДИНА.**

У ОНО ВРЕМЕ НА ЛУТРИЈИ СУ СЕ МОГЛЕ ДОБИТИ РАЗНЕ СТВАРИ: ДИЈАМАНТИ, ТЕЛЕСКОПИ, СРЕБРНИ ПРЕДМЕТИ И... РОБИЊЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● најстарији познати предак коња (Eohippus, живео пре шездесетак милиона година) био је величине једног пса расе фокстеријер.

● однедавно се на међународном аеродрому у Ванкуверу, у Канади, налази најнеобичније страшило за птице на свету. У жељи да заплаше и удаље са аеродрома јата птица која ометају саобраћај, стручњаци ове земље конструисали су вештачког сокола с распоном крила од око два метра. Снабдевен бензинским мотором и радио-уређајима овај „соко“ успева да се из све снаге „залети“ брзином од 160 километара на час и растера нежељене госте.

● „ниједан Италијан није заслужио прву награду на националном конкурсу за највећу изречену лаж у 1975. години“ — гласи закључак комисије састављене од италијанских новинара. Међутим, вест се овде не завршава: прва награда је ипак додељена, и то баш овој комисији која је дала овакву изјаву.

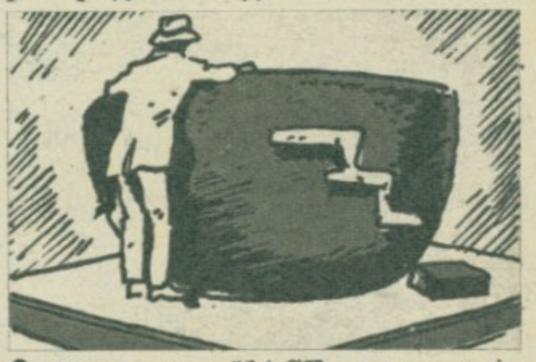

● џиновски термити са Мадагаскара граде своја гнезда на гранама и до двадесет метара изнад земље. Да би стигли до њега, термити се пењу ходницима које сами издубе у унутрашњости ових стабала.

● на Тонги, групи од 150 вулканских и коралских острва у Тихом океану, која се називају и Пријатељска острва, недавно је издата поштанска марка у облику банане. Ништа чуд но ако се зна да су ова острва позната по великој производњи ове врсте јужног воћа.

● у Агри, у Индији, подигнут је необичан споменик у част великог могула Акбара (1542—1605), Тамерлановог потомка. Наиме, споменик је начињен у облику његове каде за купање коју је велики могул употребљавао скоро тридесет година.

● стручњаци НАСЕ тврде да је на планету Меркур можда пре око три милијарде година налетело неко небеско тело пречника око стотину километара и на њему оставило траг у дужини од 1300 километара. До ових података стручњаци су дошли на основу фотографија које је снимила америчка сонда Маринер-10.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПОТРЕБНА МИ ЈЕ ПОВИШИЦА ДА СЕ У ЖИВОТУ УСПНЕМ МАЛО ВИШЕ!

КУПИ ОНДА ЛЕСТВИЦЕ!

ЈУК-ЈУК

ШТО НЕ ПОВЕДЕШ НА РАДНО МЕСТО ОВОГ МОГ РОБОТА ЗА ШАЛЕ? МОЖДА ЋЕ СЕ ПОРЕД ЊЕГА СТАРИ БАЈА МАЛО РАЗВЕДРИТИ И СМЕКШАТИ СЕ... ПА ТИ МОЖЕ И ПЛАТУ ПОВЕЋАТИ!

Distributed by King Features Syndicate.

ОВО ЈЕ РОБОТ ШАЉИВЧИНА, СТРИЦЕ! ПОСТАВИ МУ НЕКО ПИТАЊЕ ПА ДА ВИДИШ ШТА ЋЕ СЕ ДОГОДИТИ!

У РЕДУ... ШТА МИСЛИШ О МЕНИ, РОБОТЕ?

ПА... НЕ БИХ РЕКАО ДА СТЕ ЦИЦИЈА, АЛИ...

...ВИ СТЕ ЈЕДИНА ОСОБА, КОЛИКО ЗНАМ, КОЈА ЈЕДАН ИСТИ КАЛЕНДАР КОРИСТИ ИЗ ГОДИНЕ У ГОДИНУ!

ХА ХА

ЈЕДНОМ СТЕ ПОЗВАЛИ НЕКЕ ПРИЈАТЕЉЕ У СВОЈУ ВИКЕНДИЦУ ПА СТЕ ИМ НАПЛАТИЛИ И ПОГЛЕД НА ЈЕЗЕРО КОЈИ СЕ ИЗ ЊЕ ПРУЖА!

АЛ' ОЗБИЉНО, НАРОДЕ...

УМУКНИ!

Copyright © 1976 Walt Disney Productions World Rights Reserved

НЕЗАПОСЛЕНИ

ШАЛТЕР 8

10-3

3

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

КОНВОЈ ЗА МУРМАНСК

Незадовољан капетановим наређењем да напусти командни мост, радио-телеграфиста је сишао у кабину. У истом тренутку зачуо се тресак.

Увече 20. јуна 1942. године из њујоршке луке испловило је око тридесетак бродова праћених бојним крсташем и разарачима. Теретњаци су припадали разним фирмама Сједињених Америчких Држава, али су, откако је почео други светски рат, пловили за ратну морнарицу превозећи оружје и опрему. О правцу кретања капетани бродова обавештавани су непосредно пред полазак. Најчешће нису знали ни шта превозе јер је материјал пакован у сандуке.

На пучини Атлантика бродови су се престројили у три паралелна реда и формирали конвој чије су бокове штитили разарачи а на челу је пловио крсташ. **У средини групе налазио се и теретњак „Балот“, челична грдосија дугачка преко 100 метара са осам топова различитог калибра за самосталну одбрану. Мрзовољан шездесетогодишњи Норвежанин био је капетан брода.**

НЕОБИЧНИ БАЛОНИ

Радио-телеграфисти на „Балоту“ тридесет осмогодишњем Миодрагу Јовановићу, рођеном Нишлији, капетан се није допао још од прве пловидбе. Наслућивао је где су кренули. Мурманск, шта би друго било, често је понављао у мислима, али је ћутао.

Помоћ коју су председници Черчил и Рузвелт обећали Совјетском Савезу, понајвише у ратном материјалу, упућена је преко Атлантика и Арктичког океана изнад Норвешке, такозваним Мурманским путем, за истоимену совјетску луку. Прећи тај пут представљало је својеврстан подвиг зато што су стални сапутници савезничких конвоја, поред ужасне хладноће када се температура спуштала до минус двадесет степени, били чопори немачких подморница које су сачекивале теретњаке и уништавале их. Они који су пловили за Мурманск имали су мало изгледа да преживе.

Нешто због љубави према мору, а много више због огорчености кад је чуо да је Немачка напала његову земљу, Миодраг Јовановић је одлучио да плови за савезнике. Пришао им је напустивши у бостонској луци брод старе Југославије на којем је био радио-телеграфиста.

Јовановић је често силазио у магацински простор испод палубе и загледао терет укрцан у Њујорку. Били су то велики стаклени балони напуњени течношћу, заштићени гуменим омотачем, утегнути су свих страна дрвеним „рамовима“ и тако добро „причвршћени“ за зидове брода да их ни најснажније љуљање није могло померити с места.

У подне 31. децембра појавили су се немачки ратни бродови недалеко од норвешке обале. Немци су испалили двадесетак плотуна и повукли се јер су били слабији од разарача и бојног брода из конвојске пратње.

Миодраг Јовановић

Но, то је био тек почетак. Прави ураган сручио се на „Балот“ тек сутрадан: бродове су напали немачки бомбардери. Настао је лом. Сирене су завијале, противавионски топови бљували ватру, море се ускомешало, а авиони у јуришима надлетали теретњаке који су се распршили на све стране.

Окрњени конвој је наставио пут. Следећег дана поново су долетели бомбардери. Овога пута нису прецизно бацали бомбе па је и успех био више него мршав.

Морнари су живнули. До мурманске луке остало је још тридесетак километара. Изненада се спустила магла, густа и непрозирна, море се узнемирило. Од јаког мраза шаке су се лепиле за металне делове брода.

Капетан „Балота“ стајао је на командном мосту. Брод се борио са подивљалим морем. Било је тачно 17 часова, 6. јануара 1943. године. Поред Норвежанина и првог официра, на мосту се нашао и радио-телеграфиста Јовановић. У једном тренутку учинило му се да плове према некој црној маси, а непун минут касније био је сигуран у то.

— **Капетане** — уплашено је викнуо — **ударићемо у нешто!**

— **Ваше је место за радио-станицом, а не овде** — обрецнуо се Норвежанин и попреко га погледао.

ЛУДА СРЕЋА

Јовановић се без речи окренуо и отишао. Само што је сишао у кабину и сео на столицу, зачуо је туп удар. Прво један, па још један, а онда неколико снажних удара узастопно. Имао је утисак да се брод пење уз неко невидљиво степениште!

Метални колос почео је да се заноси час на једну час на другу страну као рањеник. Љуљање је пратила ломљава, уплашени повици морнара и запомагање. Брод је стао, смирио се. Мотори нису радили. Чуо се само шум мора и урлање ветра.

Убрзо су стигли у помоћ совјетски војници. Чудили су се како је брод могао готово целим трупом да се насуче на мало острво, више хридину. Превели су рањене, а потом се бацили на искрцавање балона са необичном течношћу. Радио-телеграфиста Јовановић седео је у својој кабини када је к њему ушао крупан совјетски официр. Питао га је за пут, немачке подморнице, бомбардовање, насукавање, загонетно одмахујући главом.

— **Знате ли шта сте превозили?** — упитао је на крају Јовановића.

Радио-телеграфиста је ћутао.

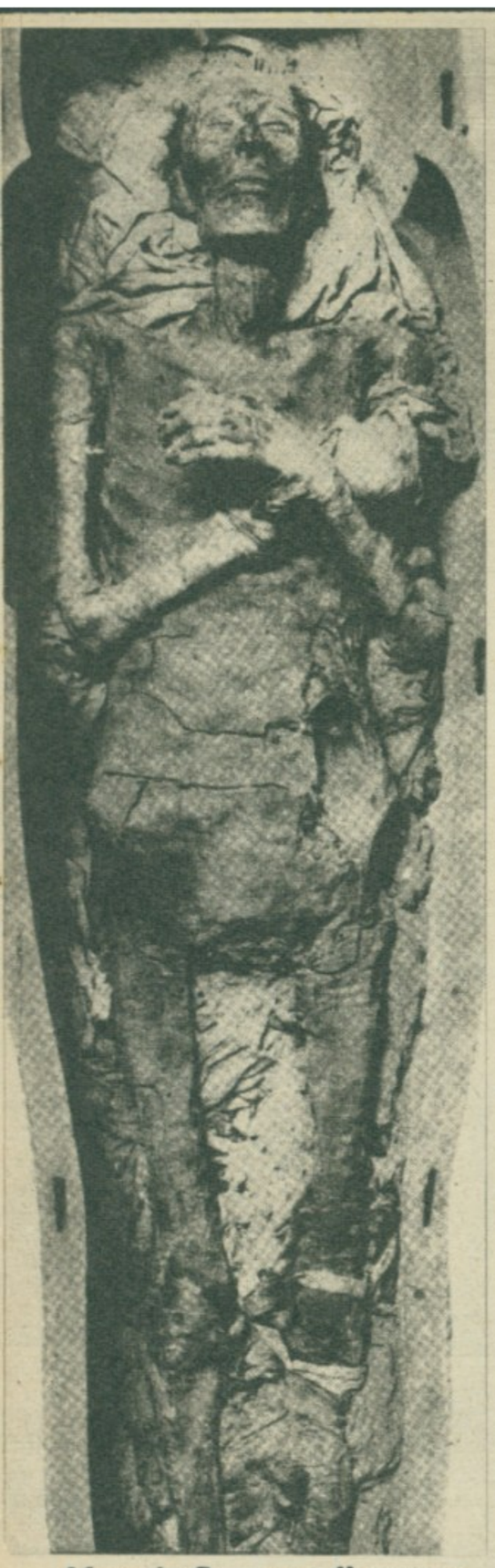
— **Експлозив, нитрогликол, ништа мање осетљив и разоран од нитроглицерина! Јасно ми је што сте живи после бомбардовања јер вас ниједна бомба није закачила, али не схватам како сте могли да ударите у стење а да балони остану читави. Да су оштећени експлозија би вас разнела!**

Јовановић је клонуо. Сео је на под кабине и одсутно гледао. Почео је да се тресе. Никог није чуо ни видео. Изнели су га из кабине. Смирио се тек увече. Када се погледао у огледалу, спазио је у коси седе власи. Дотад их није имао.

Миодраг Јовановић је преживео други светски рат и данас живи у Ријеци као пензионер. Бродолома пред Мурманском још се добро сећа.

М. Тодоровић

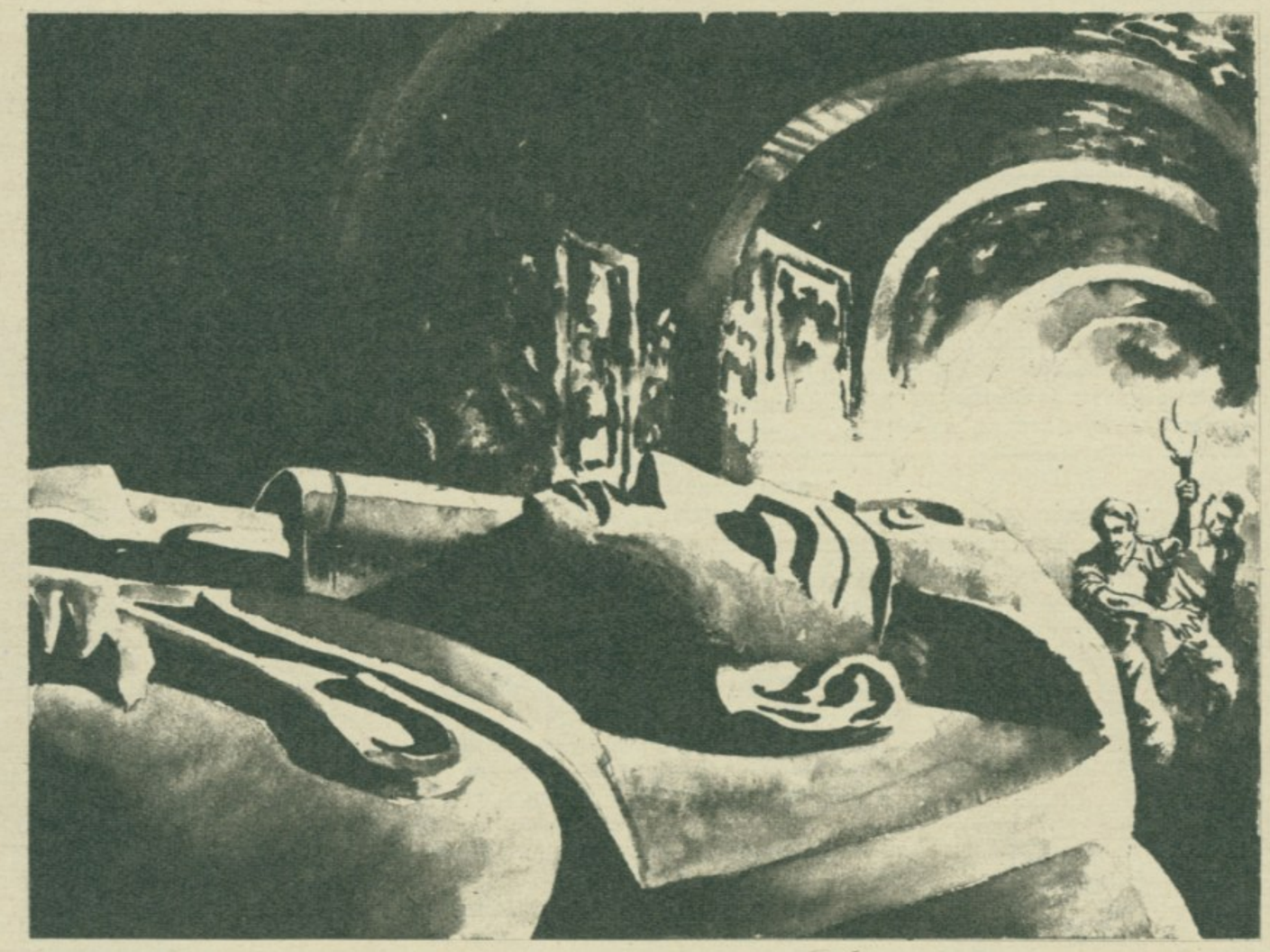

Мумија Рамзеса II стигла је у Париз на конзервирање

МЕДИЦИНА И АРХЕОЛОГИЈА

ФАРАОНСКИ ИНФАРКТ

Срце Рамзеса II изгледало је неоштећено, али је било тако тврдо да су лекари морали да употребе тестеру како би га расекли.

Римски историчар Плиније Старији (23—72 н.е.) забележио је да су Картагињани најпре дробили жито тучком, затим су додавали по мало истуцане цигле, креде и песка и тек тада га млели.

Када је ово прочитао енглески археолог и истражи вач Праг, решио је да пронађе одговор зашто су то чинили, јер Плиније о томе није ништа рекао.

Старим жрвњем, пронађеним приликом неких ископавања, покушао је да самеље мало жита. Више од четврт часа трљао је стотињак зрнаца између камена, али она као да су била од гвожђа! Тада је додао сасвим мало песка, тек колико је стало између два прста и — брашно је зачас било готово! У хлебу се то мало цигле и песка није осећало, а уштеђен је велики труд. Међутим, колико год су ове примесе олакшавале млевење, биле су истовремено велика опасност за све који су јели хлеб од таквог брашна.

БОЛЕСТ САМО ЗА БОГАТЕ

Све египатске мумије које су научници испитали имале су зубе у запрепашћујуће лошем стању! Без обзира на ранг у друштву, зуби су увек били потпуно истрошени, а узроке је требало потражити опет у — хлебу. Јер, онај „рецепт" за млевење жита није био картагинска специјалност.

У староегипатским гробницама археолози су пронашли узорке хлеба из готово свих периода, јер, верујући у загробни живот, фараонов народ је своје мртве покопавао са свим неопходним предметима и храном. **Кора тог прастарог хлеба увек је била украшена зрнима жита и научници су испрва сматрали да је жвакање тако тврде хране било једини кривац што су зуби брзо страдали. Када су анализирали комаде хлеба, пронашли су у њему не само песак, него и угласте комадиће глиненца, цемента и кремена!**

„Погледај му у зубе и знаћеш колико је стар", добро је познато правило за процењивање коња. Међутим, оно може да буде изванредан показатељ и кад је реч о — мумијама! Правило које не може да погреши. Јер, на мумијама из најстаријег периода нису откривени ни најмањи трагови данас најраспрострањенијег зубног обољења, каријеса. Касније, он је почео да напада само богате а тек у доба опадања египатске цивилизације проширио се на све слојеве. Данашњем стоматологу ствар је одмах јасна: све док је разноврсна, богата и кувана храна била привилегија богатих, сиротиња је била поштеђена зубобоље. А са порастом стандарда она је, мало по мало, почела да кињи и остале!

Са каријесом су стигла и запаљења, гангрене. Каткад су изазвале и смрт, пошто би дошло до сепсе. Лекова није било, иако су лекари били бројни, а постојала је и — медицинска енциклопедија. Био је то скуп описа разних болести и начина лечења мелемима. Колико су они помагали остаје нам само да нагађамо, када прочитамо, рецимо, онај за лечење запаљења вилице:

„Кравље млеко, свеже смокве и суве урме оставити преко ноћи, а затим жвакати у току девет дана." Тајна је, вероватно, у оних девет дана: уколико за то време запаљење не прође само по себи, може само да доведе до — смртоносних компликација. Али, лекарима је требало веровати.

ДРАГОЦЕНИ ОПИСИ

Ако су поједини рецепти наивни, па и бесмислени, староегипатски лекари су нам оставили описе појединих болести који би и данас, са малим допунама, могли да уђу у медицинску енциклопедију. На пример овај:

„Кад прегледаш болесника који се жали на болове у пределу стомака, руци и грудном кошу, знај да му прети смрт." Инфаркт којег сматрамо болешћу нашег века и последицом начина исхране, стресова и брзог темпа живота почиње управо овим симптомима. А то значи да стари Египћани нису били поштеђени инфаркта иако су живели мирније, нису узимали алкохол, нису знали за дуван, нити су највећи део дана проводили седећи...

Да је древни опис „савремене" болести тачан, потврдила су и испитивања мумије египатског фараона Рамзеса II (1317—1251. п. н. е) која је допремљена у Париз на конзервирање. Рамзесово срце је изгледало неоштећено, али је било тако тврдо, да су лекари морали да употребе тестеру како би га расекли! Очигледно, наступило је грчење. Типична задебљања коронарне артерије као и фиброза срчаног зида на једној другој мумији са сигурношћу су говорили у прилог инфаркта.

Стари Египћани називали су болести својим именима, или уопште нису имали називе за њих. Међутим, описи симптома као и испитивања на мумијама, показали су да су и њих нападале артериосклероза, ангина пекторис, туберкулоза, чир, каменац у бубрегу, паразитска обољења, реуматизам, куга, губа и друге болести.

Лечили су их мало или никако, а пошто је хигијена била на ниском нивоу, уз то су влажна клима и мушевити предели око Нила били погодно тле за ширење заразе и епидемија, није чудно што је, како је израчунао италијански археолог Кјарели, просечан век Египћанина био 36 година. Рамзес II, који је живео 66 година и са својих стотину жена имао 96 синова и 60 кћери био је изузетак!

У најразвијенијој европској земљи, Шведској, просечан људски век данас износи 76 година. Значи, за три миленијума, човечји живот се продужио више него двоструко, захваљујући условима и хигијени..

М. К.

МИНИ-КВИЗ

1. Јен је новчана јединица ...
2. Шта су Валкире?
3. Како се некад звао Мохамед Али, боксер и првак света у тешкој категорији?
4. У ком спорту се одржава такмичење за Девис куп?
5. Шта је девалвација?

ОДГОВОРИ:

1) Јен је новчана јединица Јапана; 2) Валкире су по скандинавској митологији више које су водиле душе погинулих ратника у Валхалу, место где се проводе душе мртвих јунака, бораних пали јуначи; 3) Касијус Клеј; 4) Дејвисов тенисера-аматера; 5) Девалвација је законско смањење вредности новчане јединице.

Сеоски шам

БЕЛИ СПОРТОВИ

СМУЧАЊЕ

У такмичењу за Светски куп у алпском скијању 1974. године догодила се невероватна ствар: два велика ривала, обојица кандидата за победника у слалому, Аустријанац Кламер и Италијан Тени, освојила су — једнак број бодова! Судије су се нашле на муци, јер овакав случај није био предвиђен никаквим правилима. Неко се тада сетио: трасираће две потпуно једнаке стазе, једну до друге, па нека Тени и Кламер стартују истовремено. Ко први стигне освојиће Куп! За љубитеље белог спорта биће, уједно, права посластица да посматрају овакву трку. Експеримент је успео. Победио је Тени, а од тада и постоји нова дисциплина у алпском смучању — паралел-слалом...

ИСКУСТВО ПОБЕЂУЈЕ!

Овакав случај и могао је да се догоди у спорту где је поред снаге и вештине потребно да се мисли муњевитом брзином, јер се ситуације стално мењају. Такмичар у слалому, на пример, не зна шта га чека на стази. Он је претходних дана могао да вежба на терену где ће се такмичење одржати, али када се стаза трасира и поставе врата, она се затвара до почетка такмичења.

Стазу за слалом није нимало лако направити, јер ту постоји низ правила која она мора да испуњава, тако да нема много стручњака-трасера. Један од најпознатијих је Швајцарац Серж Ланг, иначе творац идеје о Светском купу, једном од највећих скијашких такмичења. Дужина стазе није одређена, јер она зависи од низа других услова, на пример, висинска разлика не сме прелазити 220 м за мушкарце и 180 м за жене. Али, зато бар једна четвртина мора да води преко падине са нагибом од преко 30 степени. Снег мора да буде што тврђи, па ако у ноћи пред такмичење напада нови снег, мора на време да се утаба.

Врата се обележавају плавим и црвеним мотками пречника 3—4 цм, са заставицама истих боја на врху: плаве мотке су са десне стране. То се чини да би такмичари знали куда да пролазе, јер ако промаше врата, значи прођу их с унутрашње, а не са спољне стране, одмах су дисквалификовани. Размак између врата не сме бити мањи од 0,75 м, нити већи од 15 м, а ширина између мотки 4—5 м. У слалому за мушкарце има 55 до 75 врата, а за жене 40 до 60.

Код велеслалома врата се састоје од четири мотке, али је између њих већи размак па се постижу веће брзине него код слалома. Велеслалом мора да има најмање 30 врата, а стаза се припрема на исти начин као за слалом.

Обично се, на великим такмичењима, прво вози смук, што је и најопаснија алпска дисциплина, а слалом на крају. Пошто је код свих ових такмичења важан редослед, јер стаза је најбоља кад није ни сасвим „свежа“ нити сувише утабана, такмичари од првог до петнаестог добијају свој стартни број према резултатима из претходне године, а после тога наступају остали, према редоследу пријава. Великих „чуда“ нема: фаворити ипак остају фаворити и борба за прво место обично се води између неколицине најбољих.

У свим алпским дисциплинама возе се по две вожње. Тада такмичари стартују измењеним редоследом како би сви имали под једнаке услове. Али, стаза у слалому и велеслалому не сме два пута бити исто трасирана: пред сваку трку мотке се на друга места побадају.

КРОС ПРЕКО СМЕТОВА

Нордијске дисциплине, трчање, скокови и комбинација, друга су велика група такмичења на смучкама, а старија су од алпских — десет година. Норвешки сељаци из месташца Телемарка, у близини Осла, организовали су 1870. године први пут трке на скијама, и то се сматра првим званичним такмичењем. Деценију доцније, почела су такмичења у алпском скијању, по замисли — Енглеза, сер Арнолда Луна.

Ако није лако направити стазе за алпске дисциплине, још је много теже изградити добре скакаонице јер за то треба да постоје и погодни природни услови. Потребно је веома прецизно израчунати нагиб и дужину залетишта, као и места за доскок, како би се што сигурније избегао ризик од пада.

Постоје две врсте скакаоница: мале, од 70 м дужине, и средње, од 90 м. Оне изнад 90 су летеонице, па се сваки скок од преко 100 м сматра као лет. Најдужи лет у историји остварио је ненадмашни скакач Немац Валтер Штајнер: он је у Оберсдорфу пре две године прелетео 179 м — али са падом! Најдужи исправан скок постигао је Аустријанац Антон Инауер 176 м. Југословенски рекорд још држи Марјан Месец и он износи 146 м.

Прво светско првенство у летовима одржано је на Планици 1972. године, а поред Оберсдорфа, Кулма и Викерсунда, она је најпознатија летеоница.

У трчању, које би се могло назвати „снежним кросом“, мушкарци се такмиче на 5, 10, 30 и 50 км и у штафети 3 пута 10 км, а жене на 5 и 10 км и у штафети 3 пута 5 км. Али, можда најзанимљивија нордијска дисциплина је **бијаклон**: трчање и пуцање. Трчи се 15 км и пуца у грудну мету из лежећег става сваких 5 км из стандардне ловачке пушке у којој има пет метака. Ако такмичар промаши, има још два резервна метка у џепу, наравно, пуњење пушке одузима му време. Сваки промашај кажњава се — додавањем секунде на време које је постигао...

М. Крстуловић

ТАКМИЧЕЊА

Прве Зимске олимпијске игре одржане су 1924. године и од тада их је било дванаест. Међу највећа скијашка такмичења спада и Светски куп који се одржава сваке године, као и Светско првенство једном у две године.

Највећа имена свих времена су Швеђанин Сикстен Јенберг који је пет пута освајао титулу светског првака, затим Аустријанац Антон Зајлер са седам титула светског првака, па Жан-Клод Кили, без сумње, највећи од свих. Од жена, Немица Кристел Кранц, која је у току тридесетих година освојила дванаест алпских првенстава, остала је непревазиђена до данас.

пиони из Телемарка

ЗА ПОЧЕТНИКЕ

1) Када се први пут стане на скије, основно је стећи „осећај“. Најбоље је полако шетати, пружајући напред једну по једну смучку. 2) Затим се треба благо нагнути напред и опрезно се одгурнути штаповима. Што је већа брзина, треба се више нагињати унапред. 3) Код чучња је основно да колена буду чврсто припијена због аеродинамичности.

СКИЈАШКА ОПРЕМА

Мада човек зна за смучке већ пуних 5 миленијума, такмичи се на њима тек стотињак последњих година. И од тог времена настале су и највеће промене у опреми за бели спорт! Скијаши данас користе разне врсте смучки, што зависи од дисциплине. Док су за слалом најпогодније кратке скије које омогућавају што лакше маневрисање, са аутоматским везовима који их сасвим учврсте за стопало, скакачи користе најдуже и најшире смучке са пет канала. Могу бити дугачке и до 2,5 м, мада се скије у сваком случају бирају према висини такмичара, а врхунски скијаши чак наручују у фабрикама скије чије су димензије сасвим прилагођене њиховој телесној грађи. Смучке за трчање имају доста савијене врхове, јер њихов облик је прилагођен стази у природи, са дубоким снегом. Данас више ни аматери не носе „старинске“ гојзерице од коже, него „специјалке“ од ливене пластике живих боја, са улошком од сунђерасте гуме, што омогућава да стопало буде сасвим укрућено. Штапови се и даље подешавају на начин од пре сто година: скраћују се до браде, али и они данас имају друкчији облик. Криви штапови налик на сабље последња су реч моде и технике: они пружају најмањи отпор ваздуху, а из истих разлога уместо круга на доњем крају имају лоптицу. Раније се, нарочито при смуку где скијаши достижу брзине и од 130 км/ч, чуло како лепрша њихове панталоне. Данас је то „праисторија“. Такмичари носе припијене комбинезоне од глатке најлон тканине, јер и то много значи када су у питању делићи секунде! У последње време прописи налажу и обавезно ношење капиге у смуку.

ИЗМЕЂУ ИСТИНЕ И ЛЕГЕНДЕ

ШИМУНОВО МИЛО ЗА ДРАГО

ЧЕТРНАЕСТ СВЕДОКА ТВРДИЛО ЈЕ ДА ЈЕ НАЈПОЗНАТИЈИ РИЈЕЧКИ ТРГОВАЦ ПРОНАШАО У ЗЕМЉИ ЂУП СА ЗЛАТНИЦИМА ЗБОГ КОЈИХ ЈЕ ПОСЛЕ ДВЕ ГОДИНЕ СТРПАН У ЗАТВОР.

Камене статуе људи који су осрамотили Шимуна Адамича и данас постоје

Породица Шимуна Адамича била је крајем 18. века једна од најцењенијих у Ријеци. Стари, честити Шимун живео је врло скромно и повучено. Обогатио се уз помоћ трговине, мада ником није закидао на мери нити наплаћивао више него што је роба вредела. А трговао је на велико, углавном бродском опремом и провијантом.

Сем велике куће поседовао је и комад земље са виноградом и малом капелом у оближњим Мартишницима. Често је одлазио тамо, некад сам, некад са осамнаестогодишњим сином Андријом Лудовиком, одмарао се и молио у капели.

Изгледало је да су мир и срећа Адамичевих јаки и трајни. Међутим, једног дана 1785. године Ријеком је почела да кружи прича да је стари Шимун откопао испод пода своје капеле ћуп са златницима. О огромном богатству најпре се шапутало међу женама, затим се прича пренела на улице, у кафане и на крају постала јавна тајна.

У ТАМНИЦИ

Адамичеви ни најмање нису обраћали пажњу на све што се говорило о њима. Када би им понеки гост у кући стидљиво поменуо ћуп са златницима, одмах би пресекли разговор о томе:

— Ма, пустите, глупости!

Ствар, међутим, није изгледала нимало наивно, јер свако пронађено благо морало се предати властима. Налазач који то не би учинио сматрао се утајивачем и због тога га је очекивао затвор. Шимун је био миран јер сведоци који би све то потврдили нису постојали.

Иако су прошле две године, рано ујутру једног јесењег дана 1787. године, пред кућом у Луци бануше пандури. Без икаквог уважавања везали су га, одвели у Цриквеницу и затворили у Павлински самостан! Узалуд се трговац отимао, протестовао, тражио објашњење.

Очево хапшење тешко је погодило Андрију Лудовика. Још се стари Шимун није ни привикао на ћелију, а Андрија је већ стајао пред ријечким гувернером, намесником мађарског краља.

КО ЈЕ ПОТПИСАО ИЗЈАВУ?

Гувернер је једва пристао да га прими. Суво му је објаснио да је Шимун Адамич затворен због утаје пронађеног блага и да ће ускоро бити одржано суђење.

— А сведоци?! — ускликнуо је младић. — **Где су сведоци?**

— Има их... равно четрнаест! — злурадо је одговорио гувернер. — **Сви су потписали изјаву да су видели када је трговац Адамич откопавао ћуп. Више од половине укупног броја сведока су људи из редова ваше послуге, остало — суседи!**

Андрија је изашао из палате ошамућен. Не, то није могуће! Кроз два дана већ је био у Бечу. Адамичева лоза и тамо је била на гласу. Аустријски цар Јосип II одмах га је примио.

Познат као „просвећени апсолутиста“, цар је са пуно разумевања прихватио Андријино објашњење да је у винограду копао он а не његов отац. Радио је то дању, не испод капеле него под оближњим гробовима трагајући за археолошким ископинама.

САД МИ ЈЕ ДУША МИРНА!

Цар је одмах наредио да се Шимун пусти из затвора. Андрија Лудовик се врати у Ријеку и оца затекао код куће. Старцу је тешко падала нанета неправда од суграђана за које је баш он много учинио добротвор ним прилозима, нарочито подизањем јавних зграда. Неколико дана није излазио из своје собе. Лажни сведоци који су радили код њега као послуга напустили су посао чим су потписали изјаву којом су га теретили. Град је полако заборављао бруку са „Шимуновим благом“, али трговац није!

У то време у Ријеци је, готово испред сваке куће, тротоар био одвојен од коловоза стубићима пободеним у земљу и међусобно повезаним ланцем или конопцем. Такву ограду имао је и Шимун. По изласку из затвора наредио је послузи да је уклони а затим позвао клесара.

— Можеш ли исклесати од камена главу сваког од оних четрнаест сведока који су ме осрамотили, али тако да свака стоји на четртастом стубу висине око једног метра? — упитао га је. — **Цена није важна.**

— Могу! — одговорио је збуњено клесар и већ сутра дан прионуо на посао.

Није прошло много времена, а пред Шимуновом кућом осванула је нова ограда — четрнаест стубова повезаних ланцем са по једном главом исклесаном у камену на сваком стубу.

— Сад ми је душа мирна! — загрлио је сина гледајући са прозора своје дело. — Сваког дана када неко од тих четрнаест несрећника прође поред стубова, нека погледа себе у камену и сети се шта ми је учинио! Ја ћу одсад имати спокоја, они — неће!

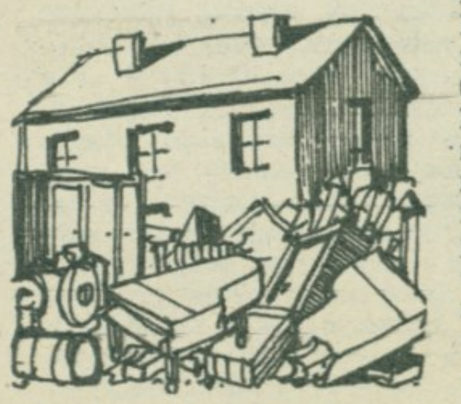

„Шимунова ограда“ данас стоји у дворишту Поморског и историјског музеја у Ријеци. Његов син Андрија Лудовик умро је 1823. године у шездесет првој години живота. Нема сумње да је оних дана када се тврдило да је његов отац откопао златнике трагао за археолошким ископинама јер је био свестрано образован и несебичан човек. Дао је подстицај за градњу пута преко планине Учке, својим новцем је подигао прво позориште у Ријеци (зграда је касније срушена), прву фабрику папира, који се добијао од старих крпа (постоји и данас), карантин за бродове у Мартишници, а 1825. постао је заступник града у мађарском сабору.

М. Тодоровић

ТРАГЕДИЈА КОЛЕКЦИОНАРА

Хомер и Ленцил Калијер своју кућу у Њујорку дупке се напунили разним предметима покупљеним на отпаду а око ње поставили „гвоздене чељусти“ — клопке за хватање крупне дивљачи. Пошто их нико из комшилука није видео већ дуже времена полиција је, у пролеће 1947. одлучила да провали у кућу. Ленцил су убрзо пронашли мртву на кревету. Пронаћи Хомера, који је погинуо од једне клопке, било је знатно теже. Морали су 19 дана да прокопавају пролаз кроз кућу уклонивши при томе више од 100 тона старих новина, хиљаде картонских кутија и конзерви, намештај, делове слупаних аутомобила и 17 клавира.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

У РЕДУ, СЕСТРО, УВЕДИТЕ СЛЕДЕЋЕГ ПАЦИЈЕНТА!

ХОГАРЕ! ШТА ТЕБЕ БОЛИ?

И НЕ ПИТАЈТЕ!

ДОКТОРЕ, НЕДЕЉАМА ВЕЋ НЕ СПАВАМ! ШТА ЈЕ ТО СА МНОМ?

ТО ОД ЧЕГА ПАТИШ НАУЧНО СЕ НАЗИВА „ИНСОМИЈА"... ИЛИ-ТИ ПО НАШКИ „НЕСАНИЦА"!

ИМА Л' ТОМЕ ЛЕКА?

СВАКАКО... АЛ' ПРВО МИ РЕЦИ ДА Л' СИ ЗБОГ ТОГА ОЧАЈАН?

ВИШЕ НЕГО ОЧАЈАН!

ОДЛИЧНО... ИМАМ СИГУРАН ЛЕК... АЛ' ГА УПОТРЕБЉАВАМ ТЕК КАД ПАЦИЈЕНТ СТИГНЕ НА ИВИЦУ ОЧАЈАЊА!

ТАЈ САМ!

© King Features Syndicate, Inc., 1976.

АЛ' АКО ЈЕ ЛЕК СИГУРАН ЗАШТО ГА НЕРАДО УПОТРЕБЉАВАТЕ?

ПА--

10-24

...ИМА МАЛО НЕЗГОДНЕ ПРОПРАТНЕ ПОЈАВЕ!

Из бележнице криминалистичког инспектора

ДУХ СА НИШКОГ ПУТА

У САМУ ПОНОЋ НЕПОЗНАТИ АУТОМОБИЛ НАЛЕТЕО ЈЕ НА МЛАДИЋА, УСМРТИО ГА, А ЗАТИМ СЕ ИЗГУБИО У МРАКУ. У БЛИЗИНИ НИЈЕ БИЛО НИКОГА.

Једног летњег јутра 1974. године, возач хладњаче која се кретала од Ниша према Београду приметио је у јарку поред пута, око пет километара од Лапова, човечји леш. О свему је обавестио милицију, а ова истражног судију из Крагујевца.

Стручна екипа лако је утврдила да се ради о младићу старом 20 година кога је у току ноћи, док је ишао пешице десном страном пута према Великој Плани, с леђа прегазио непознати аутомобил. У документима унесрећеног стајало је да се зове Милорад Милосављевић и да живи у селу Витанци, у оближњој општини Деспотовац. По мишљењу лекара ударац је био жесток и смрт је наступила тренутно.

Возач аутомобила је побегао.

Ствар је преузео начелник криминалистичке службе Међуопштинског СУП-а у Крагујевцу искусни Јово Врачар. С пуним поверењем препустио је оперативни део посла инспектору Градимиру Бетулићу.

Градимир Бетулић

ОДАКЛЕ ПОЧЕТИ

Са колегама Бором Деспотовићем и Драгомиром Степановићем, Бетулић је одмах отишао на место несреће. Пажљиво су испитивали сваки сантиметар пута у дужини од стотину и више метара. Нашли су једну украсну лајсну дугачку 20 сантиметара, парче бакелита, отпало вероватно са инструмент-табле, делове плаве боје са кола, стакла разбијеног фара и — то је све. Очевидаца, наравно, није било.

Оно што је нађено могло је припадати многим аутомобилима, а од тренутка кад је младић прегажен па до јутра кад је његов леш пронађен, аутомобил-убица далеко је одмакао и сада можда мирно језди неким путем. Његов разбијени фар и незнатно огуљена боја нису могли да изазову ни најмању сумњу нити да буду доказ кривице јер таква, делимично хаварисана возила, стално се вињају на друмовима. Сем тога, ако је возач био странац, Грк или Турчин, већ је прешао границу и трагање је излишно — размишљао је искусни Бетулић. Мучило га је питање да ли пронађени делови уопште припадају аутомобилу-убици. Наиме, на том месту раније се већ догодило неколико несрећа и расути делови тада хаварисаних кола још су се повлачили по коловозу.

Узео је украсну металну траку (лајсну), парче бакелита и љуске огуљене боје и са колегама се вратио у Крагујевац. На окупу се нашла читава група инспектора.

ИЗНЕНАДНО ОТКРИЋЕ

У недоумици одакле да почне Бетулић је потражио зрачак наде у Заставином институту. Деспотовић се није раздвајао од њега. Стручњаци су загледали украсну лајсну, превртали каталоге свих типова возила произведених у току постојања крагујевачке фабрике аутомобила, али лајсна није припадала ниједном од њих.

— Жалимо! — слегнули су раменима.

Инспектори су изашли из Института као покисли, али решени да ствар истерају на чистац. Одлучили су да оду на ручак и предахну.

Идући према свом стану, Деспотовић је размишљао о свему, по хиљадити пут анализирао сваку чињеницу. Када је стигао код Палигорића, старог крагујевачког краја, поглед му је случајно пао на аутомобил „фиат 1100“ паркиран поред тротоара. Тргао се. Не, немогуће!

Запрепашћено је зурио у украсну лајсну на левом ободу кола изнад блатобрана: **обликом и изгледом личила је на ону коју су нашли и коју је носио у спољашњем џепу сакоа. Брзо ју је извадио, клекнуо поред кола и упоредио обе лајсне. Биле су потпуно исте, осим што је она нађена на месту несреће била нешто краћа!**

Откриће није значило много, али је ипак било нешто. Аутомобил-дух припадао је, значи, Фиатовој породици. Бетулић се бацио на разгледање каталога свих Фиатових кола, оних која нису произведена у Југославији.

— Најзад! — узвикнуо је — **У питању је „фиат 1800“!**

Сталожени и методични Бетулић знао је, међутим, да се још увек врти у зачараном кругу. То што неко има „фиат 1800“, макар и са оштећеним фаром, не значи да је виновник несреће. Уосталом, такав аутомобил возио је и инспектор Мика Живановић!

Освануо је и други дан потраге. Бетулић није ни ока склопио. Готово цео крагујевачки СУП био је на ногама. Поподне је инспектор опет отишао на место удеса са колегама и начелником Врачаром. Дотадашња трагања милиционара на подручју од Параћина до Пожаревца нису донела плода. Више спонтано, због озлојеђености што се врте укруг, Бетулић је загазио далеко у њиву поред пута где нико не би рекао да се може наћи нешто што би их упутило на траг.

НИСИ ИМАО СРЕЋЕ!

Неочекивано, нагазио је на комад сасушеног гита отпалог са аутомобила. Подигао га је и загледао. Гит је могао да припада било којим старим колима и да стоји ту месецима. Бетулић је, међутим, осећао дубоко у себи, да је у питању гит са аутомобила-убице. Вратио се на пут.

Убрзо су обавештени сви секретаријати унутрашњих послова крагујевачког региона да утврде ко на њиховој територији поседује плави „фиат 1800“ са аустријском регистарском таблицом. Сутрадан је из општине Велика Плана јављено да такав аутомобил има извесни Вукадин Миличевић из села Сараораца, радник у Аустрији, тренутно на одмору код своје куће.

Истог дана Миличевић је ухапшен пошто су га инспектори претходно посетили и испод трема његове куће пронашли аутомобил који су тражили и на којем је недостајала украсна лајсна, стакло на фару и бакелитни део на инструмент-табли. Притешњен до казима, једва је признао. У званични записник није ушло његово питање: шта га је одало, али му је инспектор Бетулић и то објаснио.

— Гит који сам нашао у њиви могао је да припада сваком старом аутомобилу. На овом комаду гита нашао сам нешто занимљиво: део аустријских новина залепљених са доње површине. Синуло ми је да наши људи на раду у иностранству често на отпаду купују будзашто дотрајала кола која могу да се крећу, али имају иструлелу каросерију. Они је сами поправљају, па том приликом трпају новинску хартију у рупе због уштеде гита. То си и ти урадио. Ниси имао среће: део новина залепљен на гиту решио је цео случај! Помоћу њега дошао сам до тебе!

М. Т.

СЛАВНЕ БУДАЛЕ

Гимилнинурта је свакодневно шалама увеселављао грађане на тргу у Нипуру, асирском граду у Вавилонској низији. Сиромашни младић прижељкивао је да само један дан проживи као богаташ: тада би све своје пријатеље позвао на обилну гозбу. Зато је одлучио да оде до најимућнијег грађанина Нипура и замоли да га после „представе“, коју ће пред њим изести, награди с неколико крчага пића и храном.

Када је видео његово похабано одело, богаташ је наредио слугама да га избаце из куће, а огорчени Гимилнинурта је одлучио да му се освети. Већ сутрадан успео је да се ушуња у краљеву палату па када је владар, око поднева, сео за трпезу младић је истрчао пред њега и почео да изводи најразличитије враголије: превртао се преко главе, ишао на рукама, узвикивао разне глупости и ругао се стражарима који су све то запрепашћено посматрали, док се њихов господар грохотом смејао.

Пошто је схватио да је краљ одушевљен „представом“, Гимилнинурта га је замолио да му позајми свог коња и скупо одело да би пројахао градом. За ту услугу даће краљу ћуп злата јер је знао колико је његов владар похлепан. И заиста, краљ му је одмах испунио жељу.

Тада се Гимилнинурта упутио код охолог богаташа који га је, тако преобученог, примио са свим почастима и приредио гозбу. Док су јели, младић му је гласно причао како је, наводно, недалеко од града, у једном храму, закопао два ћупа злата. Пошто је доста попио, после вечере богаташ је заспао, али га је Гимилминурта ускоро пробудио бесно вичући:

— Твоје слуге малопре су опљачкале моје благо, јер су чуле да сам ти о њему причао.

Плашећи се да за то не сазна краљ, богаташ му је поклонио два ћупа злата. Домишљати весељак одмах је један однео владару, а други је задржао за себе: већ сутрадан приредио је богату гозбу за све своје пријатеље.

НАЈСКУПЉЕ НАКАЗЕ

Ову причу која је настала пре 4000 година, а записану у стиховима на глиненим плочицама, пронашао је енглески археолог Сетон Лојд у једној асирској библиотеци, недалеко од Харана у источној Турској. Још тада постојали су људи који су за храну, преноћиште и можда неки златник, увеселављавали богаташе, пред њима изводили враголије, а својим досеткама наводили и најокрутније владаре на громогласан смех.

У старим записима спомиње се да је чак и Александар Македонски (350—323 године пре нове ере) имао човека чије је једино задужење било да га увеселава. И египатски фараони волели су да се забављају на тај начин, али враголани који су их засмејавали морали су да буду — кепеци. Постојало је веровање да својим изгледом могу да разгале и зле богове, па су их сахрањивали у пирамидама заједно са фараонима: **на „другом свету“ својим шалама одобровољиће демоне и натерати их да фараонову душу оставе на миру.**

Када су за време Цезара (101—44. године пре нове ере) римски војници стигли у Египат, веома им се допао овакав начин забаве па су „луде“ почеле да увеселављају Римљане. Неколико пута годишње на једном тргу у Риму продаване су „будале“, а најскупље нису биле оне које су знале највише шала и досетки, већ кепеци са тешким физичким манама.

У средњем веку сваки двор или кућа племића имали су забављаче. Били су обучени у шарена тесна одела, на главама су носили чудне капе са дугачким ушима, око врата огрлице од прапорaца и звончића, а у рукама држали дрвене лутке: током „представа“ за које су сами измишљали текст „будале“ су им се обраћале и са њима водиле „разговоре“. **„Дворске будале биле су поред свог господара у сваком тренутку, често су га својим досеткама спасавале из неугодних ситуација или су, чим би приметиле да је неко расположен, почињале да играју, задиркују госте и подражавају његове непријатеље... Некада су „будале“ биле и мађионичари, па су их се господари плашили верујући да се друже са ђаволима. Међу „дворским лудама“ било је и преварената, злочинаца и лопова којима је смешно одело било „пропусница“ да уђу у куће богаташа.**

Међутим, много више је било оних који су се правили да сем шала ништа друго не разумеју, али оно што су говорили нису биле најобичније глупости. **Често су „дворске луде“ биле једини људи који су цару или краљу смели да кажу све што мучи народ, да им укажу на грешке и „саспу истину у лице“. Наравно, све под велом шале и грохотног смеха.**

МУДРАЦИ СЕ КРЕВЕЉЕ

Као млад, Рехијер је био у Меки и тамо добио маларију. Тада се заре као да ће, ако преживи, изградити болницу, али жеља му се остварила тек када је постао „будала“ на двору енглеског краља Хенрија I (1100—1135). Краљ му је омогућио да оствари своју замисао, па је данас болница Светог Вартоломеја у Лондону најстарија таква установа у Енглеској.

Средином 15. века Едвард IV је имао „дворску луду“ Џона Скогина који му је свакодневно помагао разним саветима јер је претходно — студирао на Оксфордском универзитету. Вил Сомер, друга „луда“, није се плашио да кроз разноврсне шале и двосмислене реченице изнесе своје неслагање са апсолутизмом енглеског краља Хенрија VIII (1509—1547). А када је лорд-канцелар Томас Мор (оснивач утопијског социјализма) позајмио краљу своју „будалу“, Хенри Петерсон је, превртући се преко главе, отворено говорио да се не слаже са реформом цркве и тежњом Хенрија VIII да постане црквени поглавар.

Католик Матурин, „будала“ француског краља Анрија IV (1589—1610), чак је убедио свог господара да прихвати његову веру, а напусти протестантску. Народ је због тог био огорчен, настале су многобројне побуне, па је краљ био приморан да изда Нантски едикт о верској трпељивости. Тако је Француска постала прва земља у Европи у којој је проглашена равноправност различитих вера.

ГРОБ У БУРЕТУ

Почетком 18. века слава „дворских будала“ полако почиње да се гаси. У раскошно уређеним дворовима и царским палатама јавиле су се забаве друге врсте: богаташи су се такмичили у приређивању балова, позоришних представа, концерата на разним инструментима...

„Луде“ су још једино могле да се сретну на двору руског цара Петра Великог који их је, према програму који су изводиле, сврстао у неколико група. Ипак, последње „луде“ били су Гудлинг, који је живео у Берлину тридесетих година 18. века, и Кунц фон дер Розен, весели саветник цара Максимилијана. Гудинг је био веома образован али је волео да пије, па је најзад и сахрањен у — буре ту вина. **А „будала“ Кунц пратио је свог господара у Мексико када је постао цар у тој држави. Он је био невероватно духовит и веома паметан али је често правио страшне шале.**

Једном је на неком тргу за стуб привезао свињу, па је позвао педесетак сиромашних слепих људи, дао им по штап и наредио да свињу одатле отерају. Слепци нису знали један за другог, почели су штаповима да млатарају по ваздуху тражећи свињу, па је на тргу настала страшна туча, на општу радост окупљених посматрача.

У разним епохама људи су се веселили на различите начине. Тако су већ у 19. веку дворске луде потпуно заборављене. Заменили су их кловнови у циркусима, акробати на вашарима, лакрдијаши по селима... Ипак, и данас често угледамо њихов лик: **у сваком шпилу налазе се и три најјаче карте — џокери — на којима су нацртане дворске будале, које су често биле мудрије и од самих краљева.**

Б. Ј.

У средњем веку одржавали су се прави карневали »луда«.

ПАКАО ЈЕ НАСТАО КАДА ЈЕ, ВИТЛАЈУЋИ ШТАПОВИМА, ГОМИЛА СЛЕПИХ ЉУДИ НАСРНУЛА НА ЈЕДНУ СВИЊУ.

ВЕЛИКЕ ПОМОРСКЕ БИТКЕ

ПРЕСУДИО ЈЕ

Не обазирите се на мине капетане Драјтон! Напред! — повикао је са командног моста шездесет четворогодишњи контра адмирал Дејвид Фарагут, заповедник ратне флоте која је пловила под заставом САД.

— **Залив Мобил мора да буде освојен!**

Његов одлучан и снажан глас надјачао је грмљавину топова и пушчану паљбу које су допирале са копна из непријатељских тврђава Гејнс и Морган.

Капетану Драјтону се учинило да није добро чуо наређење, јер оно што је требало да уради било је равно — самоубиству. Тренутак раније видео је како два најбоље опремљена брода из њихове флоте нестају у мору разнети страшном експлозијом. А до ушију му је непрестано допирао потмули звук који је слутио најгоре: труп „Хартфорда“, брода на чијем је прамцу стајао, додиривао је мине које је непријатељ поставио на дно залива Мобил. Сваког тренутка и њих је могла да задеси иста судбина.

У очима морнара који су стајали иза топова на палуби видео је стрепњу, значи: ипак је истина оно што је чуо. Окренуо се према њима и не колебајући се строгим гласом поновио наредбу свог команданта.

ЈОШ НИЈЕ ВРЕМЕ

Те, 1864. године амерички грађански рат, између Севера и Југа, ближио се крају. Генерал Ли, командант армије једанаест побуњених јужних држава које су основале Конфедерацију, није хтео да призна пораз. Већ три године пружао је отпор знатно јачим северњацима: фармерима, сељацима, радницима... белим и црним који су први пут у историји ове земље 1862. године ослобођени ропства и добили сва грађанска права. **У страшним борбама војници Југа били су приморани да предају једно по једно своје упориште, а лука Мобил, у држави Алабами која је излазила на велики Мексички залив, била је последње њихово утврђење.**

Пошто је имала одличан стратешки положај, до ње су допремане бале памука, товарене на бродове и транспортоване до Европе. Тамо је ова важна текстилна сировина продавана по високој цени, а за добијени новац јужњаци су куповали ново оружје које су, затим, давали побуњеним војницима.

(НАСТАВАК НА СТР. 14)

ЗАПАДНИ ВЕТАР

ВИДЕВШИ ДА ЈЕ НА ПОМОЛУ КАТАСТРОФА, КАПЕТАН БОЈНОГ БРОДА ЈЕ ПОКУШАО ДА СЕ ВРАТИ У ПОЗАДИНУ, АЛИ ТАДА ЈЕ ЧУО КОМАНДУ: »НАПРЕД!«

ТВРЂАВА ГЕЈНС

1 2 6 7

1864

БИТКА У ЗАЛИВУ МОБИЛ

1 Шест месеци флота контраадмирала Фарагута налазила се укотвљена на неколико километара од залива Мобил.

2 Тек када је почео да дува западни ветар и настала плима, ратна флота северњака запловила је према тврђавама Морган и Гејнс.

3 Бродови Конфедерације узалудно су покушавали да осујете овај напад

4 Око 7 часова изјутра са тврђаве Морган почели су да грувају топови.

БОЈНИ БРОДОВИ:

A) ТИКАМСИ
B) МАНХАТАН
C) ВИНЕБЕГО
D) ЧИКАСО
E) БРУКЛИН
F) ХАРФОРД
G) ТЕНЕСИ

5 Захваљујући повољном ветру, који је био савезник флоте САД, димна завеса спустила се на тврђаву Морган и омела непријатеља да нишани на бродове.

6 Дрвени стубови обележавали су „стазу“ у мору на чијем дну није било мина.

7 Капетан оклопњаче „Тикамси“ изненада је скренуо са курса и упловио у минско поље: експлозија је уништила брод заједно са посадом коју је сачињавало 113 људи.

8 Оклопњача „Тенеси“, праћена са три ратна брода, осула је пальбу на Фарагутову флоту, али је ускоро сва изрешетана морала да се повуче.

ПРЕСУДИО ЈЕ ЗАПАДНИ ВЕТАР

Већ тада, у једном бродоградилишту на Југу, конструисан је брод „Тенеси", оклопно чудовиште са топовима који су с лакоћом потапали дрвене бродове флоте северњака. Управо због важности луке, „Тенеси" се од првог дана налазио у заливу Мобил.

— И ми морамо да направимо сличне бродове — договарао се искусни контраадмирал Фарагут са генералима Грантом и Шерманом, заповедницима армије северњака.

ПЛИМА ЈЕ САВЕЗНИК

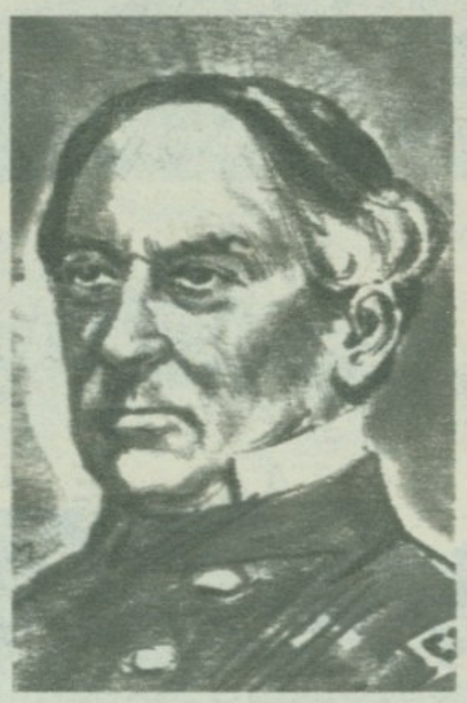
Почетком 1864. године Фарагут је одлучио да са својом флотом уплови у велики Мексички залив и на неколико километара од луке Мобил сачека долазак оклопњача које су већ почеле да се граде у бродоградилиштима на северу САД. **После шест месеци, у јулу, четири челичне грдосије допловиле су до његове флоте: „Тикамси" и „Манхатан" нису имале премца у борбама на мору, а „Винебего" и „Чикасо" могли су да плове и по рекама.**

Иако је сада био спреман за напад на луку, Фарагут је одлучио да још сачека. **У залив Мобил могло је да се уђе само кроз узана „врата" са чије су обе стране, на копну, налазила јака непријатељска упоришта: тврђаве Гејнс и Морган. У море које их је делило непријатељ је поставио мине, а само је узан део, обележен стубовима био без њих: том „стазом" пролазили су непријатељски бродови када су кретали на пут према Европи.**

Фарагут је одлучио да сачека западни ветар који би дим из димњака његових бродова и топовских цеви, у јеку окршаја, носио према непријатељским утврђењима и тако скривао флоту од погледа јужњака, као и плиму — она би омогућила тешким оклопњачама да безбедно пређу преко минског поља.

Тек 5. августа 1864. године искусни контраадмирал схватио је да је дошао тренутак за напад. У раним јутарњим часовима издао је наређење да флота заплови према луци Мобил.

Чим су видели шта им се спрема, команданти војске Конфедерације послали су оклопњачу „Тенеси", да пресече пут ратним бродовима САД. Контраадмирал Фарагут је то очекивао, па је издао наређење капетану „Тикамсија" да осујети непријатеља.

Контраадмирал Дејвид Фарагут

Али, тада се десило нешто чему се нико није надао!

Управо када је флота стигла до улаза у залив, капетан оклопњаче „Тикамси" изгубио је курс и скренуо према минском пољу које се налазило са десне стране брода. Већ следећег тренутка одјекнула је експлозија и „Тикамси" је нестао у таласима заједно са 113 морнара. Видевши ту катастрофу, паника је захватила капетана брода „Бруклин" који је покушао да га окрене и врати у позадину. Одјекнула је још једна експлозија, много јача од претходне.

БЕЛА ЗАСТАВА

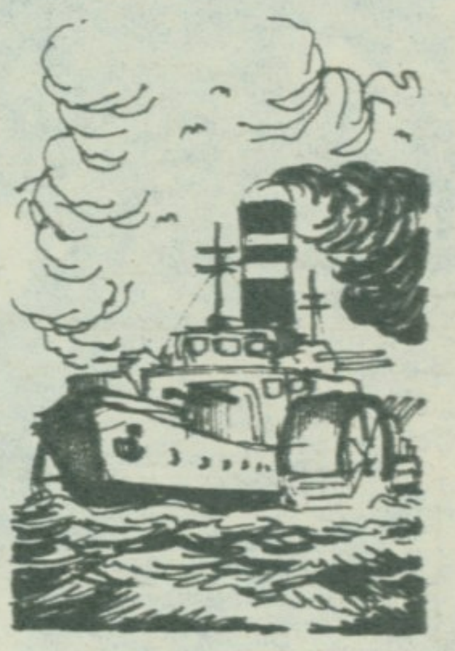
На лицима свих морнара читало се запрепашћење. нетремице су гледали своје капетане очекујући да издају наређење за повлачење. Али, тада се зачуо снажан глас адмирала Фарагута који се налазио на „Хартфорду", брод испред којег је управо потонуо „Бруклин":

— Напреееед!

Са две непријатељске тврђаве поново грунуше топови, густ дим подиже се високо у небо, али га западни ветар, попут великог облака, понесе према упоришту Морган и спусти на њега: та димна завеса спречила је непријатеља да пуца на Фарагутову флоту. Један по један бродови су полако пролазили узаном „стазом" у мору, на чијем дну није било мина. Први је у луку упловио „Хартфорд", а за њим су и остали бродови ушли у залив Мобил. И ниједна мина није више експлодирала.

Оклопњача „Тенеси", штићена слабом ватром са копна, узалудно је покушавала да се супротстави бојним бродовима северњака али је ускоро била потпуно изрешетана. Њен капетан морао је да истакне белу заставу. Та предаја означила је крај једне од најжешћих поморских битака за време грађанског рата у Америци која је трајала само три и по сата.

Б. Ј.

Шпагети са гране

ШАЛЕ КОЈЕ ОСТАЛИ СВЕТ ЗБИЈА ПРВОГ АПРИЛА У ЕНГЛЕСКОЈ СУ ОБИЧАЈ ТОКОМ ЦЕЛЕ ГОДИНЕ. ПА ИПАК, БАШ НА ТАЈ ДАН 1957. НАМАГАРЧЕНИ СУ МИЛИОНИ ОСТРВЉАНА.

Почетком овог века живео је у Енглеској чудан шаљивција по имену Хорас де Вер Кол. Шетајући улицом, често није могао да одоли искушењу да не појури за неким недужним грађанином вичући: „Држ'те лопова!" Убрзо би му се у хајци придружила гневна гомила која би сироту жртву шчепала и обично добро издеветала пре него што би јој уопште дала да дође до речи. Кол би стајао на безбедном одстојању и посматрао с неописивим уживањем.

Шале какве остали свет најчешће збија на дан првог априла обичај су у Енглеској током целе године. Много је људи насамарено у прошлости, понекад тако безочно да се ти случајеви памте и данас.

Кадар из »документарног« филма коме су многи насели: »Берба шпагета«

ГРАЂАНСКА ДУЖНОСТ

Једна од шала које су ушле у историју острвског надмудривања потиче још с почетка овог века. Прича се да је неки студент, шетајући главном улицом свог завичајног градића, угледао групу радника како оправља коловоз. Била је ископана велика рупа, саобраћај закочен и возила су скретала у бочне улице.

Студенту је сместа синула идеја. Осмехујући се, ушао је у телефонску говорницу и позвао полицију.

— Ало наредниче... — рекао је. **— Грађанска ми дужност налаже да вам јавим да је група студената прерушених у раднике раскопала главну улицу и закрчила саобраћај!**

Полицајац је захвалио на обавештењу и рекао да ће одмах бити упућен одред људи да уклони изгреднике.

Студент је задовољно спустио слушалицу. Потом је пришао радницима и саопштио им како група студената прерушених у полицајце управо стиже у намери да их растера.

— Показаћемо ми тим беспосличарима! — повикали су радници и тако је дошло до незапамћене туче.

У новије време зараза збијања шала захватила је и британске установе. Тако се још памти дан када је телевизија насамарила милионе својих гледалаца. Олакшавајућа околност: шала је била првоаприлска.

ЈЕСТИВИ ЖБУН

Првог априла 1957. године телевизијска станица ВВС (Би-Би-Си) је посветила целу емисију свог редовног информативног програма „Панорама" филмској репортажи о берби шпагета у северној Италији! Приказани су људи на послу у брдовитим пределима где се узгаја овај „плод", а виђен је и жбун шпагета у крупном плану.

— Шпагете је врло тешко гајити — говорио је коментатор — **али је, ако се о њима из сезоне у сезону води прописна брига, принос обично довољан да дуго времена исхрањује целу породицу...**

Редакцију су сместа преплавили позиви гледалаца који су желели да знају где могу да купе саднице и да ли би шпагети добро успевали у британским вртовима.

Авај, ови телефонски позиви били су само прилика за горко сазнање: читав програм био је првоаприлска шала а жбунови шпагета — обично грмље окићено резанцима!

Наравно, ова крајње неозбиљна емисија имала је, узгред, вредност озбиљне анкете: показала је да милиони Британаца не знају да су шпагети, национално јело и чувени специјалитет Италијана — врста теста.

Наши читаоци нек' не брину: све што смо рекли — истина је!

Б. Д.

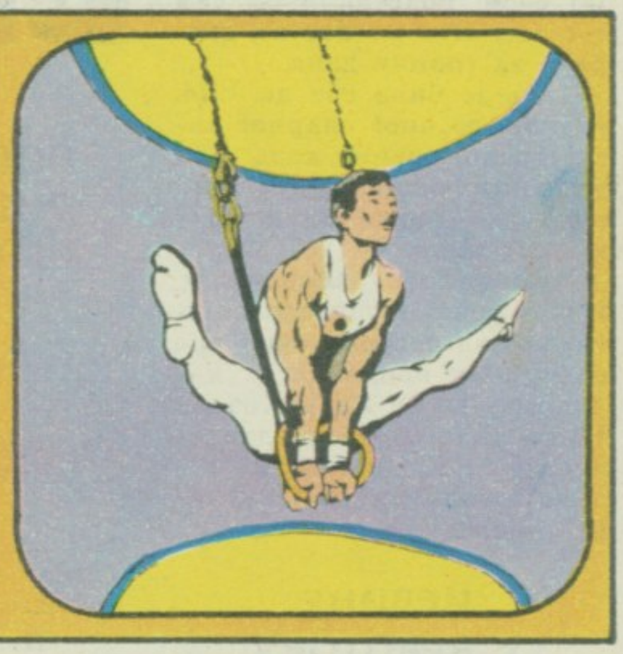
ЗАНИМЉИВОСТИ СА ОЛИМПИЈАДА

81

ЈЕДИНИ атлетичар на свету који је у истој дисциплини четири пута узастопно освајао златну медаљу био је амерички бацач диска Ал Ертер (1956, 1960, 1964, 1968).

82

ТРОШКОВИ око припремања и одржавања једне олимпијаде нису увек исти. Олимпијске игре одржане 1964. године у Токију стајале су око две милијарде долара, а осам година касније у Минхену — када се могло претпоставити да ће бити скупље — коштале су свега 650 милиона долара.

83

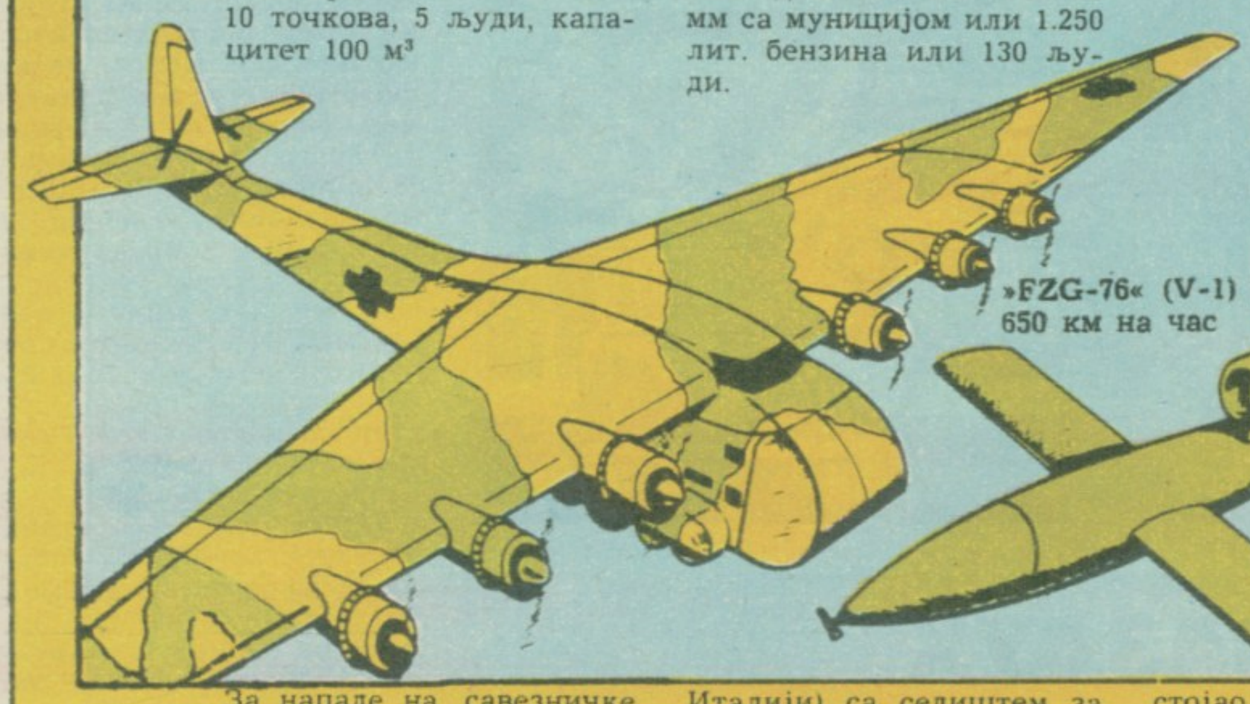
АМЕРИЧКЕ атлетичарке нису никад освајале златне олимпијске медаље у четири дисциплине: на 400 метара, у скоку удаљ, у бацању кугле и у петобоју.

84

НА ОЛИМПИЈСКИМ играма одржаним 1928. године у Амстердаму, Американац Бад Хаузер, који је био заставник екипе САД, супротно уобичајеном церемонијалу није спустио заставу у знак почасти када је пролазио поред холандске краљевске ложе.

Слобода се брани и оружјем... 49

Месершмит М323 „гигант", 6 мотора
10 точкова, 5 људи, капацитет 100 м³

Могао је да носи 2 камиона од 2 тоне или топ 88 мм са муницијом или 1.250 лит. бензина или 130 људи.

Тринаестог јуна 1944. падају прве летеће бомбе на Лондон. Немци су предвидели и прототипове модела V-1 са пилотом који би пре удара у циљ био аутоматски избачен из седишта, али никад нису употребљени. Напротив, коришћен је у мањем броју „торнадо" — модел V-1 са пловцима као хидроглисер теледи-ригован или са пилотом.

»FZG-76« (V-1) брзина: 650 км на час

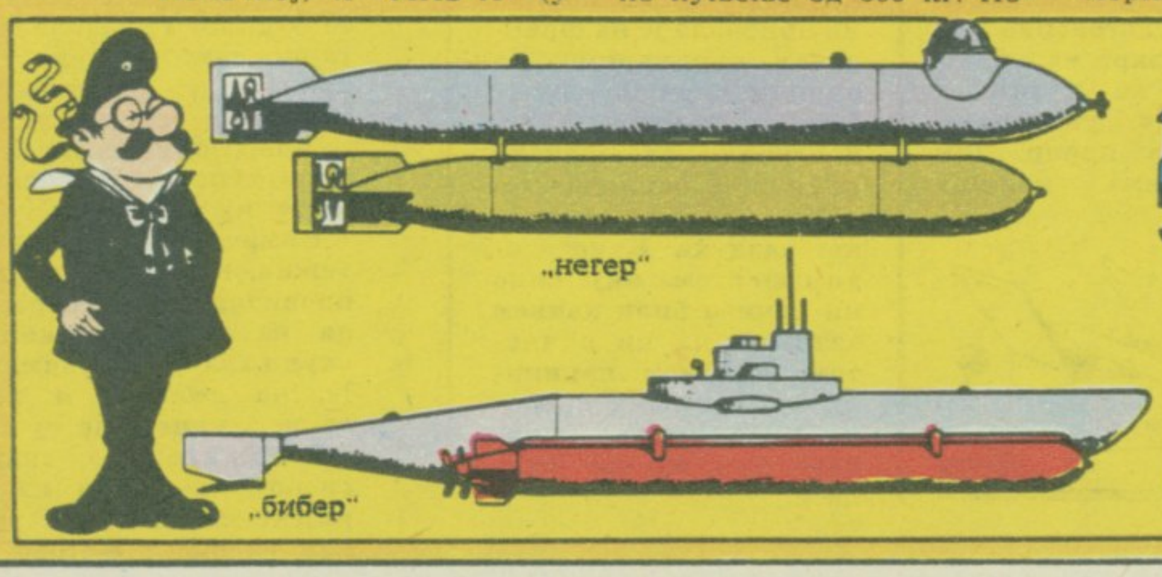

„V-4 рајхенберг" са пилотском кабином

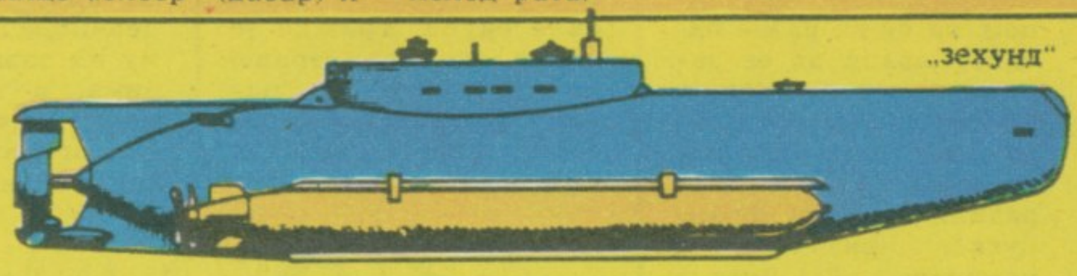
„торнадо"
бомба хидроглисер
брзина: 60 км на час

За нападе на савезничке бродове припремани су борбени чамци „линзе" (у Немачкој) и »MAS-X« (у Италији) са седиштем за избацивање пре удара у циљ. Имали су експлозивно пуњење од 500 кг. Постојао је и јахаћи торпедо „негер" са провидном куполом као и мини-подморнице „бибер" (дабар) и „зехунд" (морски пас), међутим, ова оружја нису имала никакав утицај на исход рата.

„негер"

„бибер"

„зехунд"

Лилипутанска подморница „зехунд" од 15 тона имала је 2 члана посаде, брзину од 7,75 чворова и 2 торпеда. Још мања „бибер" имала је 6,25 тона, 1 члана посаде, брзину од 6,5 чворова и 2 торпеда. Торпедни систем „негер" имао је 1 члана посаде, брзину од 4 чвора, а био је намењен за дејство из непосредне близине — 1500 метара.

БИО САМ МРТАВ

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО МИНУТА, КАДА ЈЕ СРЦЕ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊЕГ ЧОВЕКА ВЕЋ ТРЕБАЛО РАВНОМЕРНО ДА КУЦА, ИГЛА НА ЕЛЕКТРОКАРДИОГРАФУ ПРЕСТАЛА ЈЕ ДА ПОСКАКУЈЕ: САДА ЈЕ ИСПИСИВАЛА ПРАВУ ЛИНИЈУ.

Никад нисам славио свој рођендан. Често се дешавало да заокупљен послом заборавим када дође тај дан, па су ме тек цвеће и поклони, које сам затицао на столу у својој соби, подсећали да сам тог 10. октобра постао старији за годину дана.

Тако је било све до 1974. године, до оног спарног августовског дана, када сам у раним поподневним часовима — умро! Отад, други рођендан — 20. август — никад не заборављам. Ипак, некако одударам изгледом од својих нових тро годишњих вршњака — каже смејући се Иван Козлов Вања који је, после поновног „рођења“ **постао 23 године млађи од своје кћерке Маргарете.**

ИГЛИЦЕ У КРВОТОКУ

— Врућина постаје несносна — рекао је око подне тог августовског дана пре три године Вања Козлов свом колеги Зорану Топаловићу. — **Хајдемо у неки ресторан да се мало освежимо.**

Изашли су из зграде „Интерекспорта“ у Београду и сели у аутомобил који је читаво пре подне стајао на сунцу. Ништа нам неће бити, мислио је Вања и једва удисао врео ваздух, брзо ћемо стићи до ресторана.

Ни тамо није било пријат није. Иако је подне већ прошло, запара је и даље била паклена.

— Боље да одем кући — рекао је Вања. — **А и време је за ручак.**

Још док се пењао у стан у Влајковићевој улици осетио је неки потмули бол око срца и мучнину у стомаку. Затим му је утрнула прво лева, па десна рука, учинило му се као да су се мишићи на грудима згрчили и стегли ребра око срца. А оно, одједном је почело да туче, некако хировито, помамно, бесомучно... Вања је стрепео: ужасан притисак који је осећао у слепоочницама мутио му је свест, плашио га и давио.

— Није ми добро — пожалио се свом шураку Синиши Медулићу, лекару, који је случајно дошао у посету, и својој кћерци Маргарети, студенткињи медицине.

— Да није инфаркт? — забринуо се Синиша. — **Треба да позовемо хитну помоћ.**

— Не, није то ништа! — одговорио је Вања мада бол у грудима није попуштао. — **Сада ће да прође.**

Ипак, лекар је написао рецепт и послао Вањиног сина Сашу да из апотеке донесе нитроглицерин који готово тренутно шири крвне судове.

Ни после две ампуле које је истопио у устима Вањи није било боље. Ускоро је бол почео да га нервира, нервоза и бес копали су му по кожи, а ужасна немоћ због тих танких и неопипљивих иглица које су му парале срце, клизиле крвотоком кроз цело тело и опет се гомилале иза грудне кости, натерале су га да легне.

— Зовите хитну помоћ! — једва је прошаптао.

Млаз помрчине простру-ја му кроз мозак, млаз који и у ноћи никад није био мрачнији. А нека сила притисну му грудни кош и стаде гњечити малаксало срце. Јауци се скупише у његовом грлу и мада нагомилани, не изађоше из њега. А затим је у беличастој, згуснутој магли разазнао још беље обрисе. Лекари? Стигли су!

— Доживео је инфаркт! — чуо их је како говоре. **— Зваћемо коронарну екипу.**

БИТКА С ВРЕМЕНОМ

Доктор Радивоје Вукојевић забринуто је вртео главом чим је на електрокардиограму угледао неуједначену кривуљу: јасно се видело да је педесетогодишњи Вања Козлов добио инфаркт. Дао му је инјекције за умирење болова и јачање срчаног мишића, а онда одлучио да сачека реакцију пре него што пацијента пребаци у болницу.

После неколико минута, када је срце већ требало равномерније да ради игла на електрокардиографу нагло је престала да поскакује горе-доле. **Уместо изломљене цик-цак линије коју је до тада исписивала на белом коцкастом папиру остајала је само права црта. Пацијент је тог тренутка доживео други инфаркт и — умро!**

— Донеси из кола дефибрилатор! Брзо! — повикао је доктор Радивоје Вукојевић вишем медицинском техничару Драгану Катунском, решен да ту, далеко од болнице уради и немогуће. После десетак секунди „муња живота“, апарат који помоћу једносмерне струје од 4000 волти понекад може да покрене срце таквих болесника, већ је био у соби. Сада је требало борити се за тренутке јер минути су превише дугачки: ако мозак остане без кисеоника дуже од три минута настаје разарање ћелија. Човек који се после тог времена поврати из клиничке смрти биће жив, али — неспособан за живот.

ЗБИЛО СЕ ЧУДО

Већ читав минут је прошао. Као да се сва крв нагло следила у њему, Вањино тело постало је хладно, прво је било модро, па затим беличасто, некако прозирно. Минут и 25 секунди — апарат је укључен и две електроде прислоњене су на разголићене груди човека који је умро. Пуштена је струја: мртво тело само се згрчило а на кожи су остала два црвена круга, опекотине од струје. Казаљка портабл-електрокардиографа и даље је исписивала праву линију. Два минута и 5 секунди: ни други електро-шок није оживео срце. Трећи ће, можда, бити успешан. И опет проклета права линија.

А већ је 2 минута и 47 секунди. По четврти пут пуштена је струја кроз Вањино срце — црвени кругови на његовој кожи сада су постајали бели. **И тада се десило чудо!**

Једва приметно иглица електрокардиографа почела је да се пење, затим се нагло тргнула наниже правећи на папиру дрхтаву уз ласту линију, мало је застала, па опет тромо кренула навише. А онда неуједначено наставила да исписује откуцаје срца које се будило. У соби је настао тајац, само се чуло шкрипање игле: исписивала је живот на белој ролни која се споро одмотавала и правила купасту змијолику гомилу на тепиху.

Помрчина, слојевита и тешка, полако је постајала провидна. Дуго се растезала на Вањиним капцима, скупљала у угловима очију, па дебљала и лепила се за зенице: оне су се сада ширile под снажним снопом светлости из батеријске лампе коју је лекар уперио у његово лице.

ЦАРИНА ЗА ВАЗДУХ

Многи чувени научници често су се у прошлости борили са материјалном оскудицом, па су на разне начине морали да се довијају како би дошли до потребних средстава за своје експерименталне радове. Сарадник познатог француског физичара и хемичара Геј-Лисака (1778—1850), Хумболт, радио је дуго времена на испитивању природе гасова. За један експеримент са гасовима биле су му потребне врло танке стаклене цевчице какве се тада нису производиле у Француској, па су због високих царинских такса биле скупе. Тражио је помоћ на све стране, молио француску царину да га ослободи високих пореза, а када није наишао на разумевање, решио је да се послужи подвалом.

Научник се са немачким произвођачем цевчица договорио да му их заваре на крајевима, а на кутији у којој буду упаковане, као и на пропратним документима напишу да је то пошиљка која садржи „чист немачки ваздух“ упакован у цевчице. Чудна пошиљка приспела је на француску царинарницу, а цариници су по службеним књигама дуго претурали да пронађу колико је царинска тарифа за увоз немачког ваздуха. Како у овим књигама није било ни речи о било каквом ваздуху, па ни о чистом немачком, цариници су пошиљку предали амбициозном научнику без икакве наплате.

Жив је! Ево, већ му и образи добијају боју, и нокти више нису плави, ни кожа сува, на лицу нема оног грча . . .

***

После два сата Вања Козлов је дошао свести.

— **Да ли знате ко сам?** — запитао га је др Радивоје Вукојевић, проверавајући на тај начин да ли су му мождане функције очуване.

— **Како да не! Лекар** — одговорио је Вања правећи зачуђен израз.

Једанаест наредних дана провео је у шок-соби, а затим је читав месец био у центру за рехабилитацију.

Отада је прошло скоро три године. Вања Козлов нормално живи свој други живот, ради пуно радно време, иде на фудбалске утакмице, весели се . . .

Б. Јеремић

Ни часовник ни торањ

Биг Бен није назив за часовник нити за торањ лондонског Парламента већ за звоно које откуцава часове. Тешко је тринаест и по тона а добило је име по Бенцамину Холу који је надзирао радове за време његовог постављања.

Тулипан из азијских степа

Лала, која је већ постала симбол Холандије, не потиче из ове земље, већ из степа Централне Азије. Турци су је веома ценили и марљиво гајили још у 16. веку, чак и на-

зив „тулипан" потиче од турске речи „турбан". У Европу, у Беч, лалу је донео средином 16. века аустријски амбасадор Ожије Гислен де Бибек који је био на двору Сулејмана I Величанственог.

Лава или пепео

Доказано је да теорија по којој је Помпеју и оближње градове Херкуланум и Стабију разорила лава нема никаквог основа; да је она истинита, ископавања би данас била готово немогућа. Помпеју су уништиле две узастоп-

не катастрофе: земљотрес 63. год. н. е. и ерупција вулкана Везув, 79. године, када се на град и његово становништво сручио вулкански пепео и друге вулканске честице. Под утицајем кише наслаге су се стврднуле и претвориле у масу сличну гипсу.

АВЕТ У БЕЛОМ

КАД СУ ГУБАВЦИ ПОЧЕЛИ ДА ПРАВЕ ИЗГРЕДЕ И НАПАДАЈУ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕНИКЕ, ДЕСПОТ СТЕФАН ЛАЗАРЕВИЋ ИХ ЈЕ ПРОТЕРАО ИЗ ЗЕМЉЕ.

У школском замку Кардрос, почетком 14. века, један племић скривао се од погледа целог света скоро две године. Био је то краљ Роберт I, који је Шкотску спасао са ивице пропасти и изборио се за њену независност. Владао је праведно и зато је био поштован од свих, али је једног дана изненада напустио двор и побегао у Кардрос. Само својим најближим пријатељима дозвољавао је да га посећују. Али после сваког сусрета они су тужни одлазили из замка: владар је све мање личио на оног снажног и храброг човека који их је водио у борбу за ослобођење земље.

Краљ Роберт I је боловао од губе.

Ова опака болест, распрострањена у целом свету до 17. века, није бирала жртве. Један од најстаријих података потиче из Вавилона пре 3500 година. Вавилонци су знали да се лепра може преносити с једног човека на другог, а пошто није било лека, донет је закон да се сви губавци протерају из насељених места.

ЗВОНО ОПОМИЊЕ

У Европу су лепру први донели римски војници из источних провинција. У време крсташких ратова, кад је Европа дошла у ближи додир са Истоком, болест се нагло проширила Континентом па је захватила и Балканско полуострво. У ствари, још од 10. века Византија се трудила да изолује лепрозне, док су на западу Европе губавци морали да носе чегртаљке или звонце којима су упозоравали здраве да им се не приближавају.

Кад је 1461. године један француски епископ боравио у Задру, записао је да је видео „безбројне лепрозне". Дубровчани су губавцима из свог града и са територије Републике дозвољавали да се настане у нарочитим колибама, ван градских зидина. Ту су морали да носе потпуно белу одећу да би се видели из далека. Слично је било и у Котору; болесници су смештани далеко од града, а о њима су се бринули градски чиновници.

У Стону и Конавлима подизане су за лепрозне у 15. веку специјалне зграде, а српски краљеви су даривали болеснике који су у овим земљама називани прокажени. По томе је био познат и Стефан Немања, оснивач династије Немањића.

Међутим, о губавцима се највише бринуо краљ Милутин, који је крајем 13. и почетком 14. века подигао Србију до најмоћније државе на Балкану. Познат по подизању болница, Милутин је давао обилну милостињу лепрозним који су се окупљали око његовог двора, долазећи чак и из суседних земаља. Његов син Стефан Дечански подигао је тридесетих година 14. века уз чувени манастир Дечане код Пећи и склоништа за болесне од губе, где је често посећивао оболеле, старајући се о њиховој нези.

ПОДМУКЛИ ШТАПИЋ

По својој пажњи према људима зараженим од лепре нарочито је познат деспот Стефан Лазаревић, син кнеза Лазара. Када се после битке на Ангори 1402. осамосталио и прогласио деспотом, у Србији су се скупљали губавци и из Приморја и Бугарске, све док нису почели да праве изгреде и нападају државне службенике, због чега су касније и протерани из земље.

И поред страха од заразе, ипак је било људи који су имали сажаљења према губавцима и храбрости да се ухвате укоштац са овом болешћу.

Први човек који се усудио да почне с истраживањем био је норвешки доктор Даниелсен. Рођен у Бергену 1815. године, посветио је сав живот проучавању лепре желећи пре свега да сазна да ли је лепра заразна. **Године 1844. Даниелсен је покушао да самог себе зарази додиром са оболелим од губе. Неколико месеци касније поновио је необичан експеримент, али овог пута убризгао је крв оболелог себи у вену. Међутим, како после оба покушаја није приметио ни какве знакове болести, одлучио је да проба још једном. Сад је пресадио кожу губавца, али ни тада се ништа није догодило. После свега, срчани норвешки лекар био је убеђен да лепра није заразна, и да се према губавцима вековима чинила не правда.**

Али савремена медицинска истраживања доказала су да је губа ипак заразна, само инкубација може да траје од две до двадесет пет година! Можда би Даниелсен и оболео од ове страшне болести да је поживео још неколико година. Касније је његов ученик Хансен успео да, 1870. године, открије узрочник лепре. То је бацил у облику штапића, сличан оном који изазива туберкулозу, и који се развија у групама и множи унутар ткива зараженог.

Лепра пре свега захвата кожу и поткожне нерве. Почетак болести је доста нејасан и подмукао, са боловима, малаксалошћу, повишеном температуром и мршављењем. На кожи се прво јавља црвенило и болни чиреви разне величине. После на стају ожиљци, поједини делови тела постају неосетљиви а понекад и прсти отпадају.

И поред тога што узроци ове болести нису баш сасвим јасни, лепра се да нас успешно лечи стрептомицинима и сулфонима, а оболели живе у нарочито изолованим установама — лепрозоријама — где имају сву потребну негу. Уколико је болест откривена у почетном облику, лечење траје од две до три године. У тешким случајевима за опоравак је потребно шест до осам година.

Ова болест појављује се најпе у нехигијенским срединама, због чега је лепра ретка у земљама са развијеном медицинском заштитом. Најраширенија је у Африци, Азији и Јужној Америци.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

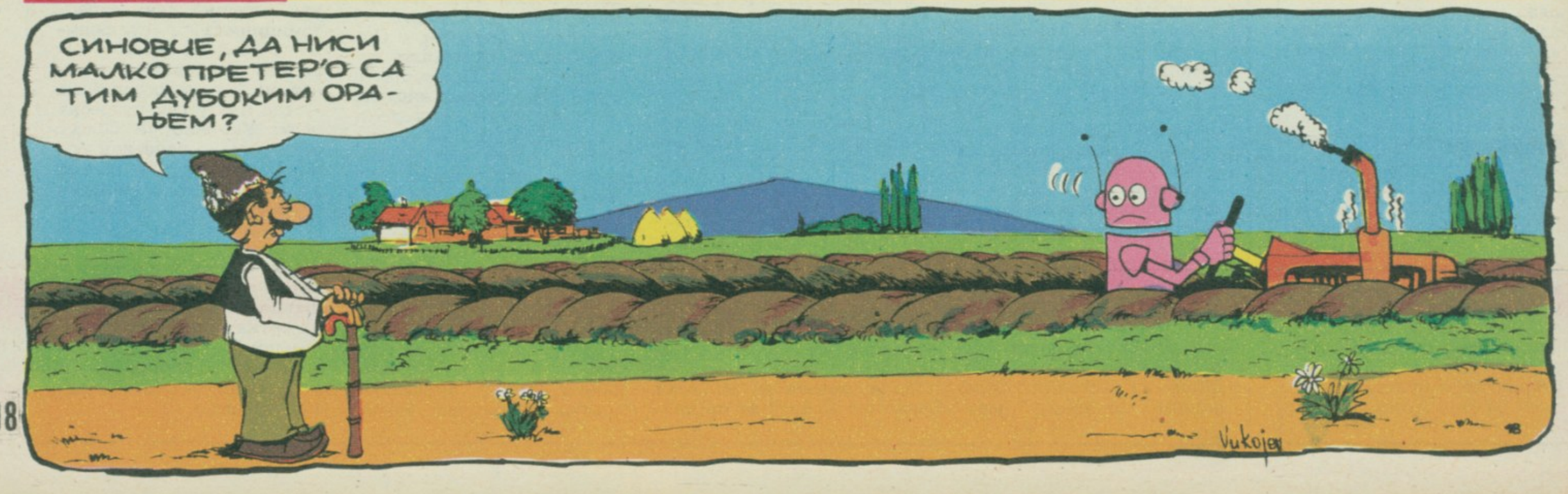

ШРАФКО

Команча: ОДМЕТНИЦИ

I део

НЕ, ИСИДОРА! НЕ МОГУ ЈА ТО ДА НОСИМ!

Исидора

НЕМОГУЋИ СТЕ, КОМАНЧО!

СВЕТ ЈЕ ВЕЋИ ОД ГРИНСТОУН ФОЛСА И ВАШЕГ РАНЧА! ЦИВИЛИЗАЦИЈА СВЕТА, ДРАГА МОЈА! ПОГЛЕДАЈТЕ ОВЕ СЛИКЕ!

...И ЦИВИЛИЗОВАНЕ ЖЕНЕ СТАВЉАЈУ ОВО НА ГЛАВУ?

СВАКАКО! САДА СЕ У НОВИНАМА ШТАМПАЈУ И ФОТОГРАФИЈЕ КОЈЕЋЕ ВАМ ДОКАЗАТИ ДА...

ОХ!

ДНЕВНИК
ВЕЛИКИ ЛОВАЦ НА БИВОЛЕ
ФАНТАСТИЧНО!
ОВО ЈЕ СЕМ САНТА ФЕ, ПОЗНАЈЕМ ГА! ДОШАО ЈЕ ЈЕДНОГ ДАНА КОД НАС ДА ПОСЕТИ ДЕСЕТ ГАЛОНА И ДА СЕ ЗАПОСЛИ НА ЖЕЛЕЗНИЦИ!
ДА, АЛИ ОВДЕ, МОЖЕТЕ ВИДЕТИ ЛЕДИ АШЛИ ИЗ БОСТОНА...
ДОГОВОРЕНО: ВРАТИЋУ СЕ ДА УЗМЕМ ТЕ ЧАСОПИСЕ, АЛИ ПОЗАЈМИТЕ МИ ОВАЈ ОДМАХ, СТАРИ ЈЕ У ГРАДУ, ХОЋУ ДА ГА ИЗНЕНАДИМ!
КАКО НЕКО МОЖЕ ДА ПРАВИ ТАКО ЈАСНЕ ФОТОГРАФИЈЕ? СВЕТ ЈЕ СВЕ САВРШЕНИЈИ...
ШТА ЈЕ ТО! НИКАД ТАКО НЕШТО НИСТЕ ВИДЕЛИ, ЈЕ Л'? ТО НИЈЕ РАЗЛОГ ЗА ЦЕРЕКАЊЕ, СЕЉАЧИНЕ! СТВАРИ СЕ МЕЊАЈУ, СХВАТИТЕ!
ВИ ТАКОЂЕ!

КОМАНДА!
ДО ВРАГА, ЗАМАЛО ДА ТЕ ОВЕ ПИЈАНДУРЕ ...

ДОБРО ЈЕ! ОСТАЛА САМ СИТАВА. ХВАЛА ВАМ!...

ОВО СЕ СВЕ ЧЕШЋЕ ДОГАЂА, ИНДИЈАНЦИ СЕ СВЕ ЧЕШЋЕ ОПИЈАЈУ. ШЕРИФ БИ МОРАО НЕШТО ДА ПРЕДУЗМЕ!...

ПЕЈТОН

КОВАЧ

БАРУТ

СКЛОНИТЕ СЕ, БРЗО! ВРАЋАЈУ СЕ!

ААА ЭААХ-ЭИИХ

МОЈ ШЕШИР! ...ДИВЉАК ПИЈАНИ! ПЛАТИЋЕ МИ ТО!

КОМАНЧО! НЕ!

МАН'ТЕ СЕ ТОГА! ТО ЈЕ СТВАР ПОЛИЦИЈЕ! ЕВО РЕДА...

СРЕБРНА ЗВЕЗДА НАПАДА ЧЕЈЕНЕ! СРЕБРНА ЗВЕЗДА УМРЕТИ!

БЕНГ

АУУУ!

РОДЕО ЈЕ ЗАВРШЕН, МОМЦИ! ПОКУПИТЕ ИХ, У ЗАТВОРУ ИХ ЧЕКА СВЕЖЕ СКУВАНА КАФА...

РЕД ДАСТ МИ СЕ НИКАКО НЕ СВИЂА У УЛОЗИ ПОЛИЦАЈЦА... НИЈЕ ОН ЗА ТАЈ ПОСАО, ОН ВРЕДИ ВИШЕ!

ТО ЈЕ ПИТАЊЕ! ОД КАДА ПОМАЖЕ ШЕРИФУ ВАЛАСУ, МНОГИ ОБИЛАЗЕ ГРИНСТОУН ФОЛС... МАЛО РЕДА НИКОМЕ НЕ ШКОДИ...

НЕЋЕШ СЕ МНОГО С ЊИМА НАМУЧИТИ! ИНДИЈАНЦИ СЕ ТРЕЗНЕ ТЕЖЕ ОД НАС, ЈОШ НИСУ НАВИКЛИ НА АЛКОХОЛ! ОВО ЈЕ ПРВА ГЕНЕРАЦИЈА ЦРВЕНОКОЖИХ СКИТНИЦА. МОГУ ЛИ ДА СЕ ПОСЛУЖИМ?

ТРАЖИ СЕ

ТРА СЕ

ИЗВОЛИ...

...И СВАКИ ПУТ КАД НЕКОГ ПРИТВОРИШ МОРАШ ДА ПИШЕШ?

ИЗВЕШТАЈ ЈЕ ОБАВЕЗАН!

ПРЕ...ДМЕ...ТИ ЗА...ТЕ...ЧЕ...НИ КОД ПРИ...ТВО...РЕНИХ... УФ, УФ, УФ! АЛ' ЈЕ ТЕШКО!

ЈЕДНОГ ДАНА ЋЕШ И ТИ МОРАТИ ДА ЗАПИСУЈЕШ КОЈЕ СИ КОЊЕ ПОТКОВАО, ТАКО ЈЕ ТО. А ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ МОЖЕ БИТИ И КОРИСНО ПОНЕКАД...

НИЈЕ НЕГО! ЧЕМУ ТО СЛУЖИ! ЈЕДАН ПЕРОРЕЗ, ВРЕЋКА ЗА ДУВАН, ТРИ НОВЧИЋА ОД ДЕСЕТ ЦЕНТИ, ПАРЧЕ КОНОПЦА, ЖЕНСКИ БРОШ СА БРАОН ОСНОВОМ КОЈИ ПРИКАЗУЈЕ...

...ЛАБУДА! БОГА МУ! ТАЈ БРОШ!

Е, ДА...

ТО ЈЕ БРОШ ГОСПОЂЕ ДАВС. ЊЕН РАНЧ СУ ПРОШЛОГ МЕСЕЦА ОПЉАЧКАЛИ И ЗАПАЛИЛИ! НЕМА СВЕДОКА, НЕМА ПРЕЖИВЕЛИХ... ЕТО ВИДИШ, ЧЕМУ СЛУЖИ ПИСАЊЕ...

ПА ШТА САД? ОВА ДВОЈИЦА ПОСЕДУЈУ ТАЈ БРОШ... ЗНАЧИ ДА СУ УЧЕСТВОВАЛИ У ПЉАЧКИ! ЗАШТО ИХ НЕ ...

САМ СИ РЕКАО: ПИЈАНИ СУ. ЈАСАД ИХ НЕ ВРЕДИ ИСПИТИВАТИ, А ОВАКО ПИЈАНИ НЕКЕ ПОБЕГНУ.

ЋЕЛИЈА ЈЕ ДОБРО ЗАТВОРЕНА. ШЕФ МЕ ЧЕКА НА СТАНИЦИ, ДОЧЕКУЈЕ НЕКУ ВАЖНУ ЛИЧНОСТ...

ХЕЈ, МОМЧЕ! ЈЕСИЛ' ВИДЕО ОВО?

ВИДИ, ТО ЈЕ СТАРИ САНТА ФЕ! УПОЗНАО СИ ГА! ШТА КАЖЕШ МОМЧЕ? ЗАМИШЉАШ ЛИ СВОЈУ ФОТОГРАФИЈУ ШТАМПАНУ У НЕКОМ ЛИСТУ?

ДКО ТЕ ТО ЗАБАВЉА, ПОЧНИ ДА ФАРБАШ ВРКОВЕ. ПРЕПОРУЧИЋУ ТЕ ЗА НОВИНЕ!

ШТА ЈЕ ХТЕО ДА КАЖЕ?

СВЕ ШТО ЗНАМ, ТО ЈЕ ДА ЈЕ ПРИСПЕЛО ТУЦЕ РАЗНИХ ЧАСОПИСА И ДА ЈЕ ИСТОВРЕМЕНО ШЕРИФУ СТИГЛА ВЕСТ О ДОЛАСКУ НЕКЕ ВАЖНЕ ЛИЧНОСТИ! АЛИ СВИ СУ НЕШТО ТАЈАНСТВЕНИ...

ТВОЈ РЕД СВОЈ ПОСАО ИСУВИШЕ ОЗБИЉНО СХВАТА. КАД ГОВОРИ О ВАЛАСУ, ПА КАЖЕ "ШЕФ", ДОЂЕ МИ ДА ПУКНЕМ ОД СМЕХА!

666·СТАНИЦА

СТАНИЦА

ЧУО САМ ДА СТЕ ИМАЛИ ДОСТА ПОСЛА У ГРАДУ. ЈЕ ЛИ ОЗБИЉНО?

ШЕРИФЕ... СУДИЈО ДИЛОНЕ...

ЗА САДА ЈЕ СВЕ У РЕДУ. ИМА ЈЕДНА СИТНИЦА, АЛИ ТО МОЖЕ ДА ПРИЧЕКА...

ДОБРО. У ТОМ СЛУЧАЈУ МИСЛИМО НА НАШЕГ ГОСТА ...

ТОГ ДЕНА МОРГАНА СУ НАМ ПРЕПОРУЧИЛИ. ШЕРИФ И ЈА СТАЛНО ДОБИЈАМО УПУТСТВА О ТОМЕ ДА ГА ДОБРО ПРИМИМО...

ОВАЈ... БИЛО БИ ПОЖЕЉНО ДА СТЕКНЕ ДОБАР УТИСАК О ГРИНСТОУН ФОЛСУ. БИЋЕ МУ ПОТРЕБАН ВОДИЧ... МИ СМО МИСЛИЛИ...

СЛУШАЈ, РЕДЕ. НАРЕДИЛИ СУ НАМ ДА БУДЕМО ВЕОМА ОБАЗРИВИ. НИ МЕНИ СЕ ТО НЕ ДОПАДА, АЛИ ИЗДРЖАЋЕМО НЕКОЛИКО ДАНА ... ВАЖИ?

У РЕДУ, ВАЛАСЕ. БИЋЕМО ФИНИ. ГОСПОДИНУ ЋЕ СЕ ОВДЕ ДОПАСТИ...

СИГУРНА СИ ДА НЕКЕШ ДА МЕ САЧЕКАШ? САМО ЈЕДАН ПОСЛИЋ ДА ОБАВИМ И...

НЕ, И ТАКО МОРАМ ДА НАВРАТИМ ДО СТЈУАРТОВИХ...

ОБЕЋАЛА САМ ИМ БРАШНО И ПОВРЋЕ... ВИДЕЋЕМО СЕ ВЕЧЕРАС НА РАНЧУ. ЂИ-ХА!

ЗАБРИНУТ?

АХА! НЕ ВОЛИМ КАД СЕ КОМАНЧА САМА ШЕТКА...

ВИДИШ, ЈА ДОБРО ПОЗНАЈЕМ ЧЕЈЕНЕ. ДОВОЉНО МИ ЈЕ ДА ВИДИМ ДВОЈИЦУ ПИЈДНИХ, ПА ДА ЗНАМ ДА ЈЕ ЦЕЛО ПЛЕМЕ НА НОГАМА. НЕ ТВРДИМ ДА СПРЕМАЈУ НЕШТО, АЛИ...

ОВА ДВОЈИЦА НИСУ ИЗ РЕЗЕРВАТА. ТАМО ЈЕ МИРНО, **„КОЊ КОЈИ СТОЈИ"** ДОБРО ПАЗИ НА ЊИХ. 'АЈДЕ УЗМИ ДУВАНА, СМИРИ ЖИВЦЕ...

МОГУЋЕ... МОГУЋЕ...

НЕБЕСА! СТЈУАРТОВИ!

КЕЈТ СТЈУАРТ! АЛА ЋЕ СЕ НАСМЕЈАТИ КАД ЈОЈ ПОКАЖЕМ ИСИДОРИНЕ ШАШАВЕ ШЕШИРЕ! НЕ МОГУ ДА ЈЕ ЗАМИСЛИМ КАКО МУЗЕ КРАВЕ С ТИМ ЧУДОМ НА ГЛАВИ...

РАЗБОЈНИЦИ! ЗАПАЛИЛИ СУ РАНЧ!

КЕЈТ! ШАСПЕРЕ!... ...И... ЊИХОВА ДЕЦА,... УЖАС!...

БЕНГ БЕНГ

ШАСПЕРЕ! СТИЖЕ ПОМОЋ! ТО ЈЕ КОМАНСА!

ВИДИМ! ЈАДНИЦА, САМА ЈЕ! УБИЋЕ ЈЕ!

ТАСУНКА! ЈА-ОГА!

ОНАЈ ТАМО НЕШТО НАРЕЂУЈЕ! ТО ЈЕ УСАМЉЕНА ВАТРА! САД МИ ЈЕ СВЕ ЈАСНО!

ДЕСЕТ МЕТАКА... НЕКУ МОЋИ ДУГО ДА ИХ ЗАДРЖИМ! ТРЕБА МИ ЗАКЛОН!

АХИ-ИИИ-ХИ

БЕНГ БЕНГ

ПОТПУНО СУ ПИЈАНИ! ОВО ЗА ЊИХ НИЈЕ БОРБА, ОВО ЈЕ ПРАЗНИК! ОНИ УЖИВАЈУ У ОВОМЕ!

ЈА-ХОО!

ВО-АХ ЈА-АН!

БЕНГ

ХОЋЕ ДА МЕ УХВАТЕ ЖИВУ... КОЛИКО МИ ЈОШ ВРЕМЕНА ОСТАЈЕ? КОЛИКО, ПРЕ НЕГО ШТО ИХ **ПРИСИЛИМ ДА МЕ УБИЈУ?...**

ТРОЈИЦА СУ ОТИШЛА ДА СЕ ОБРАЧУНАЈУ СА КОМАНСОМ. ОСТАЈЕ... НИШТА СЕ НЕ ВИДИ ОД ОВОГ ДИМА!

ВАТРА! ЗАХВАТИЛА ЈЕ ТАВАНИЦУ! ИЗГУБЉЕНИ СМО!

ВИШЕ НЕ ЈУРЕ ОКО КУЋЕ...

СИГУРНИ СУ ДА СМО ИЗГОРЕЛИ!... МОГУ ДА СЕ ИЗВУЧЕМ И ДА ДОЗОВЕМ ПОМОЋ!

НЕ! БЕНЕ! НЕ ПОКУШАВАЈ ...

УПАО САМ У ЗАМКУ! ЗНАЛИ СУ ДА КУДА ИЗАЂЕМ! ОНИ... ОХ...

БЕНГ БЕНГ

БЕНГ

ОВАХ КА-ХАНАХ!

ТАХАНЕ КАХА!
ТАХАНЕ КАХА!

ДАСТ! СУДИЈА ДИЛОН! ШЕРИФ!

ТАХАНЕ КАХА? НАРЕЂУЈЕ ПОВЛАЧЕЊЕ! ШТА ЛИ ТО...?

БЕЖЕ! ШТА ДА РАДИМО, ШЕРИФЕ?

ДА ГАСИМО ВАТРУ! ТО ЈЕ САД НАЈВАЖНИЈЕ! ЊИХ ЋЕМО КАСНИЈЕ НАЋИ!

АХ! ТО НЕ СМЕМ ДА ПРОПУСТИМ!

КОМАНЧО! ОХ, КОМАНЧО! МИСЛИЛА САМ ДА ВАС ВИШЕ НИКАДА НЕКУ ЗАГРЛИТИ!

СВРШЕНО ЈЕ, КЕЈТ! СВЕ ЈЕ У РЕДУ... СВИ СТЕ ЦИТАВИ, А РАДНИЦИ СА "ТРИ ШЕСТИЦЕ" ЋЕ ВАМ ЗА ДЕСЕТ ДАНА НАПРАВИТИ ЈОШ ЛЕПШУ КУЋУ!

ВАТРА ВАС ЈЕ И СПАСЛА. ЗБОГ ГЛОМАЗНОГ ПРТЉАГА ГОСПОДИНА МОРГАНА МОРАЛИ СМО ДА ИДЕМО РАВНИМ ДРУМОМ; ТАКО СМО ВИДЕЛИ ПЛАМЕН. СРЕЋА У НЕСРЕЋИ!

МОРГАЦ? ... ФОТОГРАФ МОРГАН?

НА УСЛУЗИ, ЛЕПА ГОСПО! ПРИЈАТЕЉИ МЕ ЗОВУ ДЕН.

ХОЋЕТЕ ЛИ ДА СТАНЕТЕ ИСПРЕД КУЋЕ? САМО ДА НАМЕСТИМ СТАТИВ И ПОРОДИЦА СТЈУАРТ, ЊИХОВ РАНЧ И ГРИНСТОУН ФОЛС ЋЕ УЋИ У ИСТОРИЈУ. ТО ВАМ ЈА КАЖЕМ! ОВО ЈЕ ВЕЛИКИ ДАН!

ОН ЋЕ СТВАРНО ДА НАС СЛИКА! ДОЂИТЕ!

ДРУГИ ПУТ, СИНКО. ИДИ И ПРИДРУЖИ ИМ СЕ. РЕД ДАСТ И ЈА ИМАМО ПОСЛА...

ПА?

КАО ШТО САМ И ПРЕТПОСТАВЉАО. РАТНО ПЕРЈЕ ЧЕЈЕНА. ОВО САМ ПОСЛЕДЊИ ПУТ ВИДЕО ОНДА КАД СУ НАС НАПАЛИ ЗБОГ ХРАНЕ ...

ТО ЈЕ ДЕЛО УСАМЉЕНЕ ВАТРЕ, ЗАР НЕ?

АХА.

ГОТОВО, ДАМЕ И ГОСПОДО! ПРВА УСПЕЛА СЛИКА ЗА ВЕЛИКУ РЕПОРТАЖУ КОЈУ ЋЕ ОБЈАВИТИ "БОСТОНСКИ ДНЕВНИК"! БИЋЕТЕ НА ПРВОЈ СТРАНИ!

15

ЗНАМ ДА ЈЕ ФОТОГРАФИМА ПОТРЕБНА ЛАБОРАТОРИЈА И ЈОШ МНОГО ТОГА. ХОТЕЛ ВАМ НЕКЕ ОДГОВАРАТИ. БУДИТЕ МОЈ ГОСТ НА РАНЧУ "ТРИ ШЕСТИЦЕ", ГОСПОДИНЕ МОРГАН ...

ВЕОМА СТЕ ЉУБАЗНИ. ПРИХВАТАМ...

...АЛИ ПЛОЧЕ ЋУ КАСНИЈЕ РАЗВИТИ. ПРВО БИХ ЖЕЛЕО ДА СЛИКАМ НЕКОЛИКО ИНДИЈАНАЦА, ГОСПОДИН ДАСТЋЕ МЕ ОДВЕСТИ ДО ЊИХ...

ОН СЕ УОПШТЕ НЕ ШАЛИ! ОН СТВАРНО ХОЋЕ ДА СЛИКА ИНДИЈАНЦЕ! ШТА ДА РАДИМО?

НАРЕДИЛИ СУ НАМ ДА МУ БУДЕМО НА УСЛУЗИ, МАЛИ МОЈ...

ИНДИЈАНАЦ К'О ИНДИЈАНАЦ! ВОДИ ИХ У РЕЗЕРВАТ. ОНИ ЋЕ ВРЛО РАДО ПОЗИРАТИ МОРГАНУ!

ИДИТЕ С МОРГАНОМ КОД КОЊА КОЈИ СТОЈИ. ЈЕДИНО ЧЕГА СЕ МОРАТЕ ЧУВАТИ ЈЕ ЊИХОВА КУХИЊА! ХА, ХА, ХА!

КАД ВИ КАЖЕТЕ...

САД СМО НА ТЕРИТОРИЈИ "ТРИ ШЕСТИЦЕ"! ГОСПОДИНЕ МОРГАН... СТИЖЕМО НА МОЈ ПОСЕД...

ЧАРОБНО! ОВО ЈЕ ДИВАН ПРЕДЕО!

ДА, ОВДЕ ЈЕ СВЕ ТАКО МИРНО МИ... ОХ!!!

?!!

СКОТЕ! КЕЛЕДУ! МАЛОРИ! СТАНИТЕ!

НЕ МЕШАЈ СЕ УОВО, РЕЂЕ, ИЛИ...

БОГАМИ, УМЕШАЋЕМО СЕ. А ВАС КУДА ПРИТВОРИМ, МОМЦИ. И ДА НЕ ЗАБОРАВИМ ОНО ШТО МОЈ МЛАДИ ПОМОЋНИК ЧЕСТО ЗАБОРАВЉА ДА КАЖЕ: У ИМЕ ЗАКОНА...

АХ! ТО ЈЕ СУВИШЕ ГЛУПО! ТАЈ РИЂОКОСИ ПОЛИЦАЈАЦ НИЈЕ БАШ МОРАО ДА СЕ МЕША... УПРОПАСТИО МИ ЈЕ ФОТОГРАФИЈУ!

ДОБРО. САД ДА СЕ ОБЈАСНИМО. ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА ЈЕ И ВИСКИ ОВОМЕ ДОПРИНЕО. ЈЕ ЛИ ТАКО?

ЧУЛИ СМО ЗА ИЗВЕСНЕ СТВАРИ КОЈЕ НАМ СЕ НЕ СВИЂАЈУ...

ЧЕЈЕНИ КОЈИ СУ СЕ ОДМЕТНУЛИ И ПРИДРУЖИЛИ УСАМЉЕНОЈ ВАТРИ НАПАДАЈУ СВЕ УСАМЉЕНЕ ФАРМЕ... А МИ СМО СЕ СЕТИЛИ ДА ЈЕ МЕСЕЧЕВА ПЕГА ЊЕГОВ БРАТ ПА ... ОВАЈ...

И ЗАТО СТЕ СЕ ПОТУКЛИ? МЕСЕЧЕВА ПЕГА ЖИВИ НА РАНЧУ СА ВАМА ВЕЋ ДВЕ ГОДИНЕ. АКО ЈЕ БРАТ ЈЕДНОГ НЕПРИЈАТЕЉА, ОН ЈЕ ТАКОЂЕ БРАТ ЈЕДНОГ ПРИЈАТЕЉА: КОЊА КОЈИ СТОЈИ, ПОГЛАВИЦЕ РЕЗЕРВАТА! ВИ БИСТЕ ЛИНЧОВАЛИ БИЛО КОГ, ОВАКО ПРИПИЈТИ!

ПА ... ТАЧНО ЈЕ ДА СМО МАЛО ПОПИЛИ ...

Е, УБУДУЋЕ ЋЕТЕ МОРАТИ ДА ПОЗАЈМЉУЈЕТЕ НОВАЦ ЗА ПИЋЕ. КАЗНИЋУ ВАС ТАКС ВИСОКОМ НОВЧАНОМ КАЗНОМ, ДА ВАМ НИШТА У ЏЕПУ НЕЋЕ ОСТАТИ!

ЈОШ ЈЕДАН СТУБАЦ ЗА ВАШ ЛИСТ, МОРГАНЕ? ВАШ ОГЛАНАК НАПРЕДУЈЕ...

НЕ ЈОШ! ЗАСАД ХВАТАМ БЕЛЕШКЕ...

УСАМЉЕНА ВАТРА, ОДМЕТНИК... **МЕСЕЧЕВА ПЕГА**, БРАТ КОЈИ ЈЕ ИЗАБРАО НЕУТРАЛНОСТ... **КОЊ КОЈИ СТОЈИ**, ПОГЛАВИЦА КОЈИ ПОШТУЈЕ ЗАКОН ... НЕ СМЕМ ДА ПОБРКАМ! ОНАЈ ПРВИ ЋЕ БИТИ ГЛАВНА ЛИЧНОСТ! ...

ОВО ВАМ МОГУ ДАТИ, ГОСПОДИНЕ МОРГАНЕ. ДОСТА ЈЕ ПРОСТРАНО И БИЋЕ САМО ВАШЕ...

ОДЛИЧНО. СТАВИЋУ САВ МАТЕРИЈАЛ У ОНАЈ КОШАК ...

НИЈЕ ВАМА, ФОТОГРАФИМА, ЛАК ЖИВОТ. ОВА ОПРЕМА ЈЕ СТРАШНО ГЛОМАЗНА...

ОХ! ОВО ЈЕ НЕШТО ДРУГО..

У ТОМ ЗАВЕЖЉАЈУ ЈЕ ЛЕТЕЋИ БАЛОН. КОРПА ЈЕ ОСТАЛА НА СТАНИЦИ. НАС ДВОЈИЦА ЋЕМО ПОСМАТРАТИ ОДМЕТНУТЕ ИНДИЈАНЦЕ ИЗ ВАЗДУХА, ДАСТЕ!

БАЛОН? ХОЋЕТЕ ДА НАДЛЕТИТЕ ОДМЕТНИКЕ УСАМЉЕНЕ ВАТРЕ БАЛОНОМ?

ГЕНИЈАЛНО, ЗАР НЕ? НИКО ОД МОЈИХ КОЛЕГА НИЈЕ СЕ СЕТИО ДА ФОТОГРАФИШЕ ИЗ ТОГ УГЛА! ТО ЋЕ БИТИ СЕНЗАЦИЈА!

...ЈА СЕ, НАРАВНО, У ТО НЕ РАЗУМЕМ, А ШТА АКО НЕКА СТРЕЛА ПРОБУШИ БАЛОН?

СЛОБОДАН ПАД, НАРАВНО. МИСЛИО САМ И НА ТО...

ЦЕО БАЛОН БИЋЕ ЗАШТИЋЕН ОВОМ МРЕЖОМ КОЈА ЈЕ ВЕОМА ЛАГАНА, АЛИ ИЗУЗЕТНО ОТПОРНА. СТРЕЛЕ ЋЕ СЕ ПОЛОМИТИ. А ОНДА, НАРАВНО, РАЧУНАМ НА ТО ДА РЕД ДАСТ ДОБРО ПУЦА!

АХ, ДА... ДА, НАРАВНО.

ОДЛИЧНО! ИСПРИЧАЋЕТЕ НАМ СВЕ ПОТАНКО ЗА ВЕЧЕРОМ... А ПРЕ ВЕЧЕРЕ БИЛО БИ ДОБРО ДА СЕ СВИ МАЛО УРЕДИМО...

ДА ЛИ СЕ ВЕЧЕРА У ВЕЧЕРЊЕМ ОДЕЛУ ИЛИ...

ЈА ДА СЕ ПЕЊЕМ У БАЛОН? НИКАДА! ДАЋУ ОСТАВКУ! ТРЕБА ДА ПОГИНЕМ ПАДАЈУЋИ С НЕБА! ТАМАН ПОСЛА!

САЧЕКАЈТЕ ДА РАЗМИСЛИМ, РЕЂЕ. МОРА ДА ПОСТОЈИ НЕКИ НАЧИН...

И ДРУГИ СУ ТАКО МИСЛИЛИ...

УБИО МЕ ГРОМ!!!

ИЗГЛЕДА ДА ВАМ ЈЕ СУНЦЕ СВИМА УДАРИЛО У ГЛАВУ! ШТА СИ ТИ ТО ХТЕО ДА УРАДИШ СА БАЛОНОМ, ДЕЧКО?

ЧЕКАЈ МАЛО... БРАТ ОДМЕТНИК... ДРУГИ ПРОТИВЊЕГА... МОРГАН КОЈИ СВЕ НАДЛЕЋЕ И ФОТОГРАФИШЕ... НЕКА ВРСТА **ЗЛОГ ДУХА**, ЗАР НЕ?

ДОБРО, МАЛИ... РАЗУМЕМ ДА ТЕТО ВРЕЂА... РЕЦИМО ДА НИШТА НИСАМ ВИДЕО... НИШТА СЕ НИЈЕ ДЕСИЛО И...

!? МЕСЕЦЕВА ПЕГО!!?

БАЦИ ТАЈ НОЖ, МЕСЕЧЕВА ПЕГО И РУКЕ У ВИС!

ДЕЦО! НЕ УЗБУЂУЈТЕ СЕ! СВЕ ЋЕ СЕ СРЕДИТИ!

МАЈКО МОЈА, КАКАВ ДАН!

НЕКУ ТЕ ВИШЕ СЛУШАТИ, РЕЂЕ ДАСТЕ. ИНДИЈАНСКО СУНЦЕ СЕ ВРАТИЛО НА ОВУ ЗЕМЉУ...

...БРАНИ СЕ!

ДАСТЕ! НЕ ПУЦАЈ!

НЕВЕРОВАТНО! НИКАД ГА ТАКВОГ НИСАМ ВИДЕО!

БОЈИМ СЕ ДА ЋЕТЕ ПРОПУСТИТИ ВЕЧЕРУ, РЕЂЕ. И ОВОГ ТРЕБА СТРПАТИ У ЗАТВОР...

ТО ЈЕ ЈЕДИНО МЕСТО ГДЕ МОЖЕ ДА ОСТАНЕ НЕУТРАЛАН, НЕ МОРА ДА СЕ ПРИКЉУЧИ НИ ЈЕДНОМ БРАТУ. КЛАДИМ СЕ ДА ЈЕ ТО И ХТЕО. НИЈЕ НИ ИМАО НАМЕРУ ДА МЕ УДАРИ!

ОВО ЈЕ ОДЛИЧНО. ЖЕЛЕО БИХ ДА ПОХВАЛИМ КУВАРА...

ОВАЈ...ЈА САМ. НИШТА НАРОЧИТО, МЛАДИЋУ: ПОЛОВИНА ЈЕ ПУСТИЊСКИ ПАЦОВ, ПОЛОВИНА СВИЊЕТИНА. ИНДИЈАНЦИ ТО ДУЖЕ КУВАЈУ, АЛИ ЈА...

ОВАЈ... ЈОШ МАЛО ВИНА, ГОС'Н МОРГАНЕ!

ХМ...ДА...РЕКОХ ДА МИ ЈЕ ЖАО ШТО ЈЕ ГОСПОДИН ДАСТ МОРАО ДА ИДЕ... ЖЕЛЕО САМ С ЊИМ ДА РАЗГОВАРАМ О СВОМ ПОДУХВАТУ. НАМЕРАВАМ ВЕЋ СУТРА ДА НАПУМПАМ БАЛОН, И...

БИЋЕ ОН ОВДЕ. ДАСТ ЈЕ ПРАВИ КОЊАНИК, МОРГАНЕ. У СТАЊУ ЈЕ ДА СПАВА У СЕДЛУ И ДА ИПАК МОТРИ НА ЗАТВОРЕНИКА. ТРИ САТА МУ ТРЕБА ДА ОДВЕДЕ МЕСЕЧЕВУ ПЕГУ У ЗАТВОР, ТРИ САТА ДА СЕ ВРАТИ, И БИЋЕ СУТРА УЈУТРУ СВЕЖ КАО РОСА!...

ИПАК НЕ РАЗУМЕМ МЕСЕЧЕВУ ПЕГУ. ЗАШТО?

ПИХ! ЛАКО СЕ ИЗНЕРВИРА, БАШ КАО И ЈА. КАЖУ ДА ТО ПРОЂЕ С ГОДИНАМА...

ДОБРО! У РЕДУ! ЧЕЋЕШ ДА РАЗГОВАРАШ СА МНОМ, ЛУДА ГЛАВО? Д'ОБРО, ОНДА ЋЕШ СТВАРНО СПАВАТИ У ЗАТВОРУ...

...АЛИ БЕЗ ОБЗИРА НА ТО ШТА ТИ ЈЕ У ГЛАВИ, НЕ МИСЛИ ДА СИ МЕ ПРЕВАРИО СТИМ ПОКУШАЈЕМ НАПАДА... ТИ СИ ЧЕЈЕН, МЕСЕЧЕВА ПЕГО, А ЈА НИКАДА НИСАМ СРЕО ГЛУПОГ ЧЕЈЕНА...

НАСТАВАК У ИДУЋЕМ БРОЈУ

ПОРОДИЦА БЗЗВЕЗИЋ

333 333 333

НОЋИ СУ СПАРНЕ ПА КОМАРЦИ НАВАЛИЛИ...

333 НАВАЛИЛИ СУ У КУЋУ ЗАТО ШТО ЈЕ ТАМО ТОПЛИЈЕ... ЗАТО ЋЕМО СПАВАТИ НАПОЉУ!

СЛОГ

ДЕЧЈИ ШАТОР

МАКНИ СЕ! НАПРАВИ МИ МЕСТА!

АЈООЈ! ШТО БОДЕ ОНА РУЖА!

ГРТС

МОРАЋЕМО ДА СЕ ПОМИРИМО С КОМАРЦИМА... ШАТОР ЈЕ ПРЕМАЛЕН ЗА НАС!

3333

ЗЗЗЗ

333

СУТРАДАН...

АХА!

СВЕ ЗА КАМПОВАЊЕ

ПЛАТНО ЗА ШАТОРЕ

ЕВО ВАМ, МОЈЕ ДАМЕ! ЗА НОЋАС ЋЕМО ИМАТИ ВЕЛИКИ ШАТОР! ИГЛЕ У РУКЕ!

СЛОГ

ПЛАН

ЈА КУ ДА ИЗНЕСЕМ СВЕ ШТО НАМ ТРЕБА ЗА СПАВАЊЕ... А КУЋУ ПРЕПУШТАМО КОМАРЦИМА!

ПОКРИВАЧ

ВРЕЋЕ ЗА СПАВАЊЕ

ПЕЋ

КАСНИЈЕ...

НАПРАВИЛЕ СМО ВЕЛИКИ ШАТОР!

ОДЛИЧНО! САМО ДА ВИДИМ ГДЕ ДА ГА ПОСТАВИМО!

ДУМ ?

НЕ МОГУ ДА ПРОЂЕМ КРОЗ ВРАТА! ШТА ЋЕ ОВДЕ ОВАЈ РАЈСФЕРШЛУС?

ЗИП

ПА НИСАМ МИСЛИО ДА ШАТОРОМ **ПОКРИЈЕМО** КУЋУ!

ПА И ОВАКО КОМАРЦИ НЕЋЕ МОЋИ ДА УЂУ!

ДЕЧЈИ ШАТОР

ЗАТВОРИЋУ ГА ЗА НОЋ! ОН ВИШЕ ВОЛИ ДА СПАВА НАПОЉУ!

ЗИП

ОВО ЋЕ ТИ МОЖДА ТРЕБАТИ!

ФЛИТ

НЕ МОГУ НАТРАГ У КУЋУ!

ЈД НОЋАС НЕ БИ' ОСТАЈ'О НАПОЉУ! РАДИО ЈАВЉА ДА ЋЕ ДА ЗАХЛАДИ!

СЕВЕРАЦ

ПОТРАЖИМО ЗАКЛОН ПОД ШАТОРОМ!

ХРРРР ХРРРР ХРРР

ДЕЧЈИ ШАТОР

333

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **КОМАНЧА II**

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

БАШ ДА ПОГЛЕДАМ ШТА РАДИ ОЛИВА!

ОНАЈ ПАТИЦВРК ХЕРКУЛ НЕШТО СЕ МНОГО МУВА ОКО ЊЕ!

ЗАМОЛИО МЕ ХЕРКУЛ ДА ОВАЈ ПАКЕТ ОДНЕСЕМ ОЛИВИ!

ФУЈ!

ТАЈ МАЛЕЦКИ ИЗГЛЕДА ДА СЕ ЗАЉУБИО У МОЈУ ЦУРУ! РЕК'О САМ МУ ВЕЋ ДА ЈЕ СЕ МАНЕ...

АЛ' ОВО ЈЕ САМО ПОКЛОНЧИЋ!

ДАЈ ОВАМО ТАЈ ПРОКЛЕТИ ПАКЕТ!

ЈА ЋУ ЈОЈ ГА ПРЕДАТИ...

...И РЕЋИ ДА ЈЕ ОД МЕНЕ...

ОХ!

ПОКЛОН, ДРАГА МОЈА!

А ШТА СИ МИ ТО ДОНЕО?

!

?

СВОЈЕ СРЦЕ ТИ ДОНОСИМ, ЛЕПОТИЦЕ!

ХЕРКУЛ!

11-7

Bud Sagendorf

© King Features Syndicate, Inc., 1976. World rights reserved.

ПОГИБЕЉНА ЦИГЛАНА

НАЈПОЗНАТИЈИ АУТОДРОМИ

Стаза у Индијанополису толико је опасна да се такмичење одлаже у случају кише, а ако она почне да пада после старта возила, судије прекидају трку.

Карл Фишер, произвођач бицикла из града Индијанополиса у америчкој савезној држави Индијани, вероватно би до смрти остао непознат свету да му није пала на памет мисао да изгради посебну стазу на којој би се малобројни власници аутомобила могли да утркују својим четвороточкашима.

Кад је Фишер сабрао све добре и рђаве стране свог плана, испало је да би за популаризацију аутомобила аутодром учинио далеко више него што је дотле њему самом полазило за руком. Наиме, он је 1900. године био први власник „кочија без коња" у Индијанополису, па је тим својим гломазним колима марке „винтон" обилазио сеоске вашаре и чак се за опкладу од 500 долара, тркао с најбржим коњима да би доказао блиставу будућност аутомобила. Ишао је толико далеко да је „винтон" окачио о балон и мирно седећи за воланом неколико пута надлетао град!

КО ГОВОРИ О ЦЕНИ!

Фабрикантов предлог допао се не само његовом ортаку Артуру Њубију, него и двојици имућних грађана Френку Вилеру и Џиму Алисону. Сва четворица решила су да уложе и последњу пару у аутодром, с тим да евентуалну добит, ако је опште остваре, деле на равне делове. Засукали су рукаве и, као људи којима је пословност на првом месту, основали компанију. Дали су јој звучно име „Индијанополис мотор спидвеј" и положили сваки свој део новца у заједничку касу. Било је то 9. фебруара 1909. године. За председника компаније изабран је Фишер, Њуби и Вилер су постали потпредседници, док је Алисон морао да се задовољи скромним местом благајника.

Нова фирма располагала је капиталом од 250.000 долара што у оно време и није било мало. Ортаци су купили 130 хектара земљишта северозападно од града за 72.000 долара, позвали њујоршког инжењера Ендрјуса, изложили му шта желе и обавезали га да аутодром буде готов за четири месеца. Ендрјус се ухватио за главу, али они нису попуштали: или тако или ништа од посла!

— **Али, то ће стајати много новца, треба упослити силу радника, начинити од градилишта мравињак!..** — убеђивао их је он.

— **Ко је говорио о цени!** — заједљиво му је добацио Фишер. — **Ваше је да тражите, а наше да платимо!**

Инжењер није хтео да изгуби тако добар посао. Бацио се на пројектовање, а потом на рад. Запослио је 450 радника који су уз помоћ 300 мазги, 150 равњача и неколико десетина ваљака од шест и десет тона сваког дана радили од раног јутра до мрака, а понекад и ноћу.

БРУКА СА КОЛОВОЗОМ

Уз велике муке Ендрјус је ипак успео да заврши посао на време. Аутодром је свечано отворен 19. августа 1909. године у присуству готово свих грађана.

Иако је званично име аутодрома још од првог дана било кратко — Индијанополис, шаљивџије су га одмах прозвале „здела". На то их је, како су говорили, подстакао његов овалан облик, мада је стаза у Индијанополису била у виду правоугаоника са благо заобљена четири угла.

Ти углови, у ствари завоји стазе, били су дуги по 406 метара са бочним нагибом од 9 степени. Остали делови стазе, две дуже и две краће странице правоугаоника, износили су по 1000, односно по 200 метара, па је тако цео „круг", имао укупно 4024 метра. Ширина стазе у завојима била је 19, а на другим деловима 16 метара. **слојева, више од три милиона цигала! Цео посао око замене завршен је за 63 дана; свакодневно је у просеку полагано 50.000 цигала! Тако је настала једна од најоригиналнијих аутомобилских тркачких стаза која је убрзо добила надимак „циглана". Он се одржао све до данашњих дана иако је 1939. године цигла замењена асфалтом.**

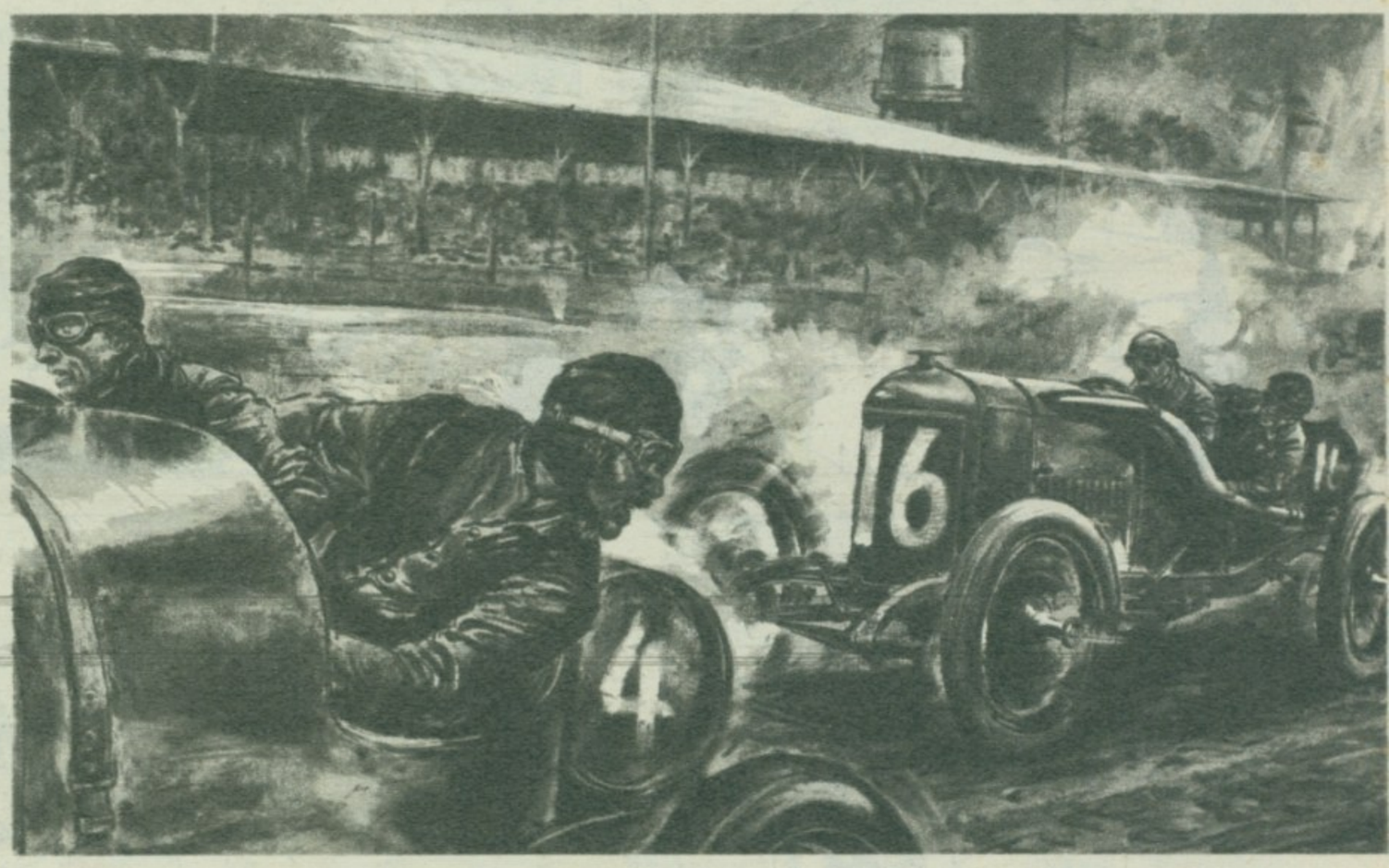
кочева за везивање коња јер су запрежна кола још увек била једино превозно средство. Цене улазница кретале су се од пола до једног и по долара (а данас и преко 60.000 старих динара).

Након трке уочен је још један недостатак аутодрома: зид од армираног бетона који је одвајао стазу од гледалишта представљао је смртну опасност за возаче. Па ипак, зид је уклоњен тек недавно, пошто је досад однео преко 60 живота!

Средином 1927. године аутодром у Индијанополису је променио је власника: Фишер, Њуби, Вилер и Алисон продали су га ваздухопловном капетану Еди ју Рикенбекеру пошто су згрнули мало богатство. Још једном је аутодром продат. Било је то 1945. када га је купио извесни Ентон Хулман који је и данас власник.

Од прве трке „500 миља Индијанополиса" много шта се изменило на аутодрому, али су две ствари остале исте: погибељна стаза и обавезе да се мора прећи 500 миља. Чувена трка одржава се сваке године. Увек почиње у 11 часова, на старту се редовно појави само 33 возача. То право стичу у хвадификационим борбама претходна два дана. На старт излазе заиста најбољи. Јер, ни награда није мала: победнику припада 450 милиона старих динара!

М. Л.

Аутомобилска стаза у Индијанополису у време отварања гарантовала је безбедну вожњу до 145 километара на час која је тада била недостижна. Зар је у то време неко могао и да слути да ће само шездесет седам година касније такмичари који возе брзином од 225 километара на час ометати остале учеснике трке!

Аутодром је имао трибине за гледаоце свуда око стазе, четрдесетак зграда, подземне пролазе, па чак, у средини стазе, и писту за слетање авиона. Све је било изврсно замишљено и направљено, осим — стазе за такмичење! Коловоз начињен од макадама преливеног битуменом пропао је већ за време прве трке јер није могао да издржи притисак тешких аутомобилских точкова.

Пукла је брука. Фишер, Њуби, Вилер и Алисон су се нашли у небраном грожђу. После дужег размишљања и разговора проблем је решен: макадам је уклоњен а на његово место постављено, у неколико

Трке приватних аутомобила постале су највећа забава грађана Индијанополиса. Фишер је задовољно трљао руке: све је више било купаца аутомобила и све више оних који су желели да окушају срећу на стази или се само „изјуре" до миле воље. Четири ортака су закључила да ће и грађане који немају возила привући на аутодром само ако смисле нешто оригинално, нешто што нигде не постоји.

Најзад су се одлучили за трку „500 миља Индијанополиса" и данас једну од најдраматичнијих, најтежих и најпогибељнијих на свету.

ЗИД СМРТИ

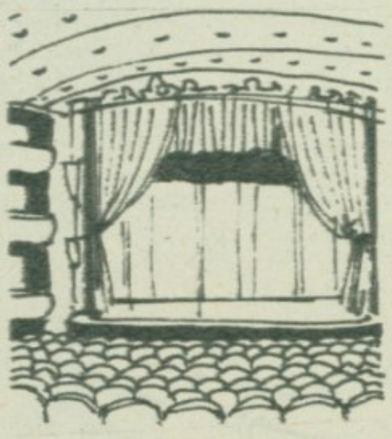
Прво такмичење „500 миља" одржано је 30. маја 1911. године. Ко је хтео да се појави на старту морао је да докаже да може возити брже од 120 километара на час. Победником је проглашаван возач који први пређе 500 миља (805 километара).

За прву трку власници аутодрома побољи су 3000

МУЗИКАЛНА ПОТКОВИЦА

Чувена оперска кућа, миланска Скала, постоји већ 198 година. Пројектовао је дворски архитекта Бузепе Пјермарини по налогу Марије Терезије (Милано је тада припадао Хабзбуршкој монархији).

Луксузна барокна сала у облику потковице украшена је слоновачом, златом и црвеним сомотом. Има 2200 седишта, а осветљава је лустер тежине од једне и по тоне са 365 светиљки. Огромна позорница величине три тениска игралишта има 14 хидрауличних платформи које се подижу, спуштају и нагињу. Осветљена је са 2000 рефлектора.

СЛУЧАЈНА ОТКРИЋА

СТЕПЕНИЦАМА КРОЗ ПЛАНИНУ

На две стотине километара од Мртвог мора, у планинском пределу на висини од 760 метара, у 15. веку пре нове ере сагрђен је град Јерусалим. Налазио се на окомитој стени Сион, опасан са неколико бедема и зато представљао неосвојиву тврђаву за разна племена која су безуспешно покушавала да га заузму. Хананско племе Јевусеја, које је безбедно живело у том граду, подсмевало се нападачима:

— Јерусалим можемо да бранимо и само са хромим и слепим!

Тако су добацивали и Давиду, неустрашивом вођи Израелаца, када је око 1030. године пре нове ере са војском стигао под зидине овог града. Све његове јурише, Јевусејци су с лакоћом одбијали.

— Ко смисли начин како да освојим град постаће један од мојих војсковођа — обавестио је Давид своје ратнике решен да свакако продре у Јерусалим.

Једног дана, недалеко од реке Гион, која је извирала испод Сиона, израелски војсковођа Јоав угледао је у камену усечен тунел за који је претпоставио да води до унутрашњости Јерусалима. Одмах је о томе обавестио Давида, тако бар каже Библија, који му је наредио да са одредом војника пође тим пролазом.

И заиста, после извесног времена Јоав се појавио на зидинама града. Изненађени због напада с леђа, Јевусејци су се обесхрабрили, па је Давид са осталим војницима лако заузео Јерусалим, до тада неосвојив град. Касније га је прогласио за престоницу новоосноване државе.

ЗАГОНЕТКА ЈЕ РЕШЕНА

Дуго се сматрало да је легенда о Давидовом освајању Јерусалима само плод маште свештеника и разних прерађивача Библије. У причу о тајном пролазу који је водио од подножја стене до самог Јерусалима нико није веровао.

Али, случајно откриће у прошлом веку решило је ову загонетку.

У лето 1867. године енглески капетан Ворен дошао је као туриста у Израел и одмах отишао у Јерусалим да би разгледао тај древни град. Једног дана док је шетао око извора реке Гион (данас се назива Аин Сити Маријам) поред стене Сион угледао је рушевине неког храма. Ушао је и дуго лутао пустим одајама.

Изненада, у помрчини је угледао камене степенице које су водиле под земљу. Запалио је свећу и почео да силази. Стигао је до велике просторије у једном углу приметио камени базен кроз који је протицала вода.

Капетан је случајно бацио поглед навише и на таваници угледао отвор пречника око метар. Иако је знао да се налази на прагу великог открића, Ворен је истрчао из просторије. Сутрадан је дошао на исто место: овог пута понео је дугачке мердевине и конопац.

Тако је допро до отвора који се настављао у дуг хоризонталан ходник. После десетак метара тунел у стени нагло се савијао и под готово правим углом пео навише. Решио је да не посустане: леђима се ослонио на један зид, ногама се одупро о други и с напором наставио да се пење. После тринаест метара стигао је до дела ходника који више није био тако стрм и са степеницама урезаним у стени. Ворен је почео да се пење и ускоро је, задихан, стигао до огромне пећине у коју је, кроз отвор са таванице, продирала светлост. А када се и кроз њега провукао, нашао се у — Јерусалиму, одмах иза старих зидина које су опасивале град.

КАПЕТАН ВОРЕН ЈЕ БАЦИО ПОГЛЕД НАВИШЕ И НА ТАВАНИЦИ МРАЧНЕ ПРОСТОРИЈЕ УГЛЕДАО ОТВОР. ИАКО ЈЕ ВЕРОВАО ДА ЈЕ ОДГОНЕТНУО ТАЈНУ КОЈА МУЧИ НАУЧНИКЕ, ИСТРЧАО ЈЕ НАПОЉЕ.

НЕОПРЕЗНИ БРАНИЛАЦ

Тек после овог открића научници су схватили да догађај из Библије није био измишљен. Археолози су утврдили да је тунел прокопан око 2000. године пре нове ере, па је, према томе, за њега могло да зна и племе Јевусеја које је на стени Сион живело од 14. до 10. века пре нове ере.

А ходник кроз планину направљен је да би у случају опсаде становништво ипак могло да се снабдева водом. Јер, у Јерусалиму није постојао ниједан извор.

Када није било ратова Јевусејци су узаним стазама лако стизали до реке Гион, али у случају опсаде, одлазили су по воду кроз тунел. Долазили су до отвора на таваници који је био прикривен у подземној просторији, а одатле су на конопцима спуштали посуде до базена и тако их пунили водом.

Историчари верују да је израелски војсковођа Јоав, обилазећи око подножја стене Сион, случајно ушао у тај храм и зачуо пљусак воде. Неки неопрезни Јевусејац нагло је спустио суд у базен, не слутећи да ће на тај начин открити тајни пролаз до Јерусалима који је, ето, и поред библијског записа, скоро 3000 година био сакривен.

Б. Ј.

СТУДЕНТСКА ПОДВАЛА

И данас се у Националној библиотеци у Бечу чува књига коју је написао Ј.Б.А. Берингер, професор универзитета и саветник виртембуршког кнеза. Иако је својевремено штампана у великом броју примерака, права је реткост.

Изласку књиге претходили су чудни догађаји. Берингер је једнога дана у оближњем каменолому нашао чудне фосилне остатке: окамењеног паука у чију се мрежу уплела мува. Неколико следећих дана откривао је нове фосиле а најзад нашао окамењене фигуре сунца и месеца на којима су се назирала и нека слова.

О необичним открићима Берингер је обавестио своје колеге. Неки су сматрали да је у питању игра природе и ништа више. док је знатно већи број веровао да све ово потиче од разумних бића из ко зна којег периода. Многи су се, међутим, чудили због чега су сви проналасци откривени готово на једном месту.

Коначно је изашла књига професора Берингера са дугачким насловом на латинском језику, са копијама свих нађених примерака. Научник је врло ауторитативно објаснио да су све то фетиши, идоли, разне реликвије старих германских племена, којима су се клањали док нису прешли у хришћанство а касније су све то, као паганске остатке, склонили на место где их је он пронашао.

Многи су прихватили тумачење професора Берингера али се за целу ствар заинтересовао и саксонски краљ. Наредио је својој полицији и неким научницима да се и они позабаве овим открићима. Установили су врло брзо да је све ово — најобичнија студентска подвала. Студенти, из неких разлога љути, на свога професора, а знајући за његову љубав према фосилним остацима, направили су све оне фосиле.

Када је професор сазнао за подвалу, почео је да тражи примерке своје књиге и како је коју нашао спаљивао ју је па је због тога ова књига велика реткост.

ЧИТАШ ЗДРАВО!
ИМАШ ПРАВО!

Наша буба

ДЕСНИ ЗАДЊИ БЛАТОБРАН

ЛЕВИ ЗАДЊИ БЛАТОБРАН

ЛЕВИ ПРЕДЊИ БЛАТОБРАН

ДЕСНИ ПРЕДЊИ БЛАТОБРАН

ТОЧКОВИ

КАРОСЕРИЈА

СВЕ ДЕЛОВЕ ФОЛКСВАГЕНА – БУБЕ (КОЈИ СЕ СКЛАПА У САРАЈЕВУ) ЗАЛЕПИТЕ НА ТАЊИ КАРТОН. ИСПРЕКИДАНА ЛИНИЈА ОЗНАЧАВА МЕСТО НА КОЈЕМ ТРЕБА ДА ПРЕСАВИЈЕТЕ ПАПИР А ЉУБИЧАСТА НАЗУБЉЕНЕ ДЕЛОВЕ КОЈЕ ТРЕБА ЗАЛЕПИТИ. КАРОСЕРИЈУ И ДЕО ЗА УЧВРШЋИВАЊЕ ЗАЛЕПИТЕ КАО ШТО ВИДИТЕ НА ЦРТЕЖУ 1. ДЕЛОВЕ БЛАТОБРАНА (2) ЗАЛЕПИТЕ НА КАРОСЕРИЈУ НА МЕСТИМА ОБЕЛЕЖЕНИМ ТАЧКИЦАМА. НА ЦРТЕЖУ 3 ВИДИТЕ КАКО СЕ ПРАВИ ТОЧАК. ЗА ДНО ШАСИЈЕ, НА МЕСТУ ГДЕ СЕ МОНТИРАЈУ ТОЧКОВИ, ЗАЛЕПИТЕ ПАРЧЕ ГУМИЦЕ ДА ВАМ ТОЧАК НЕ БИ ИСПАДАО. ТОЧАК УЧВРСТИТЕ ЧИОДОМ (4) А НА ИСТОМ ЦРТЕЖУ МОЖЕТЕ ВИДЕТИ КАКО СЕ МОНТИРА БРАНИК. АКО СЕ БУДЕТЕ ...

1.

2.

3.

4.

... ТАЧНО ПРИДРЖАВАЛИ НАШЕГ УПУТСТВА, ИМАЋЕТЕ ЛЕПУ ИГРАЧКУ ИЛИ УКРАС ЗА ПОЛИЦУ!

БЛП

НАПРЕД

МЕСТО ЗА БРАНИК

ШАСИЈА

МЕСТО ЗА УКРУЋЕЊЕ

МЕСТО ЗА БРАНИК

НАЗАД

ПРЕДЊИ БРАНИК

ЗАДЊИ БРАНИК

УКРУЋЕЊЕ ЗА ШАСИЈУ

ГРОБНИЦЕ ЗА ЗЛАТО

Заинтересован за необичне предмете које је добио на поклон, Петар Велики је створио непроцењиву збирку уметничких предмета једног древног народа.

Широка пространства између Карпата и реке Дона стари Грци су назвали Скитиа. Источни део, између Дњепра и Дона, био је већим делом неплодна степа док је западна Скитиа била једна од светских природних жи тница. Долине Дњепра и Кубана, северно од Кавказа, биле су богате праисторијским културама, почевши од трећег миленијума.

Становници ових области бавили су се земљорадњом и металургијом и имали су релативно висок ниво уметности. Међутим, ово подручје је било изложено честим упадима сурсвих номадских народа. У 7. веку пре н.е. освајају га Скити, индоевропски народ чије се порекло тачно не зна. Један део ових освајача доспео је између 650. и 620. године пре н.е., чак и до Месопотамије и Сирије, док су други преко Карпата продрли све до средњег тока Дунава. Главни део задржао се на простору јужне Русије.

Скитски ратници, наоружани луком и стрелом, били су вешти коњаници посебно обучени у такозваној пустињској тактици. Народ је био подељен на више племена, а свако је племе имало своје посебне пашњаке за стоку.

На челу племена налазили су се краљ и њему потчињени поглавари. Скитски краљеви сахрањивани су у посебним гробницама, курганима, заједно са блиским сарадницима и женама. (Забавник је о Скитима писао у броју 1268).

Скити су искоришћавали радну снагу староседелаца, нарочито на подручју јужног дела Црног мора где долазе у додир са Грцима. Већ од 6. века пре н. е. са њима започињу размену културних добара, најпре керамике а касније и разних предмета од метала. Вековима касније откривено је да су скитски гробови пребогати разним предметима од злата које, највероватније, потиче са Урала. Већину свих златних пред мета израдили су грчки мајстори, за потребе и према укусу Скита.

У својим освајачким походима Скити су победили персијског краља Дарија око 512. године пре н.е. Међутим, 325. године пре н.е. потукао их је Зопирион, генерал Александра Великог. Двадесет и пет година касније из балканских земаља и централне Европе почињу да их потискују Келти, а онда Сармати. За време римске доминације дефинитивно се губе са историјске позорнице.

Најстарији споменици скитске културе и уметности јављају се доста рано, већ у 7. и 6. веку пре н.е. Најчешћи мотив су разне фигуре животиња, крволочне звери као украси на одећи, на коњској опреми и на оружју. На свим најстаријим примерима запажа се јасан утицај разних култура предње Азије.

ЧУВЕНИ ЧЕШАЉ

У формирању скитске културе и уметности пресудан је био грчки утицај после оснивања бројних грчких колонија на јужним обалама земље Скита. Један од најзначајнијих центара био је град Пантикапеј у којем су грчки мајстори занатлије израђивали предмете за скитску аристократију. У њему су настала изузетна дела, сачувана у бројним курганима као гробни прилози приликом сахрањивања. Стилим је грчко-скитски јер су их радили грчки мајстори по укусу Скита.

Нарочито су значајни налази из 4. века пре нашере од којих се посебно истиче чувени златни украс за груди (пекторал) — из Толстаје могиле са представама Скита и сценама из свакодневног живота. Овде спада и чувени чешаљ из кургана Солоха са представом ратника, као и ремек-дело скитске уметности — мањи суд из кургана Кул-Оба на којем се виде сцене из свакодневног живота Скита. посебно њихова одећа.

У скитској уметности запажају се и предмети страног порекла, највише из области предње Азије, као што су прстен и амулет са ликом египатског бога Беса из кургана Бољшаја Близница. Веома често се срећу дела чистог грчког утицаја из разних медитеранских културних центара тога времена. Посебно је занимљиво откриће једног дрвеног чамца у некадашњем кориту реке Супој, на левој обали Дњепра, где је пронађено више бронзаних посуда са остацима људског скелета. Веслач је очигледно носио драгоцен товар ради размене са Скитима.

СИБИРСКА КОЛЕКЦИЈА

За упознавање културе и уметности Скита везан је и један веома занимљив догађај.

Када се руском цару Петру Великом (1672—1925) родио син, уралски фабрикант А. П. Демидов поклонио му је неколико златних предмета из старих гробница. Ови предмети су толико заинтересовали Петра Великог да је издао посебну наредбу по којој ће му се слати убудуће пронађени слични предмети. Тако је 1718. настала такозвана Сибирска колекција Петра I. За њу је исте године отворен музеј који се сматра првим руским музејем. Ова колекција је значајна и по томе што се може повезати са стилски сличним објектима откривеним у горњем Алтају, у Сибиру. У њој је посебно занимљив украс од злата с представом коњаника који се одмарају испод дрвета — познат мотив из старог алтајског епа који се такође веома често срећу и на разнобојним ћилимима 5. века пре н.е.

Међу налазима који припадају Сибирској колекцији налазе се и дела персијског порекла, што потврђује блиске везе сибирских племена са племенима предње Азије у периоду друге половине првог миленијума. Очигледно је да у погледу стила има сличности.

Истраживања гробница у источним деловима Алтаја, на граници СССР и Монголије, пружила су драгоцене доказе о високој уметничкој вредности откривених објеката, нарочито из долине Пазирик. Захваљујући хладној клими археолози су приликом открића алтајских кургана наишли на необичан призор. Гробови су били у леду, што значи да су практично сви предмети у њима вековима стајали конзервисани. Тако су се сачували предмети од дрвета, коже, као и бројне тканине од ваљане вуне. У овим гробницама су нађени и мумифицирани покојници: племенски старешина и његова жена. У посебном простору гробнице били су сахрањени коњи.

Међу многим налазима преовлађују украси од дрвета у плитком рељефу а веома чести мотиви су разне животиње: ован, јарац, јелен, тигар и различите врсте птица. Међутим, неки проналасци показују блиске трговачке и културне везе старог Алтаја са старим цивилизацијама Истока. Изразит пример је седло од ваљане вуне из Пазирика на којем је приказана сцена борбе животиња. Овај мотив, у различитим техникама карактеристичан је и за такозвани скитско-сибирски животињски стил.

После дугогодишњег проучавања уметности и културе старих Скита њен стилски развитак може се поделити у три фазе. Прва је појава аутентичног грчког утицаја на подручју северних обала Црног мора из чега произилазе грчко-скитски споменици материјалне културе. Друга фаза су веома ране везе са уметношћу Асирије као и са уметношћу Ахеменитског Ирана. У трећој фази настаје аутентична скитска уметност која је у тесној вези са источњачким елементима, али по мотивима и форми са доста грчких одлика.

Најбитнија карактеристика уметности Скита је декоративност која се углавном налази на предметима свакодневне употребе, честа појава животиња, тежња ка стилизацији. Од посебног значаја је и то што се најчешће приказују реални мотиви из живота. Рана уметност Скита је спој између реалног и декоративног.

На широким пространствима од Карпата преко јужне Русије, јужног Сибира, па све до Кине и Монголије, цветала је уметност Скита доживљавајући разне културне утицаје. У временском распону од 7. до 3. века пре н.е. постала је део богате ризнице и културе народа Европе и Азије, како по свом јединственом изразу, тако и по завидним аутентичним уметничким достигнућима.

Љ. Поповић

УМЕТНОСТ СКИТА 1

ЧУДОВИШТЕ НА ОКЛОПУ

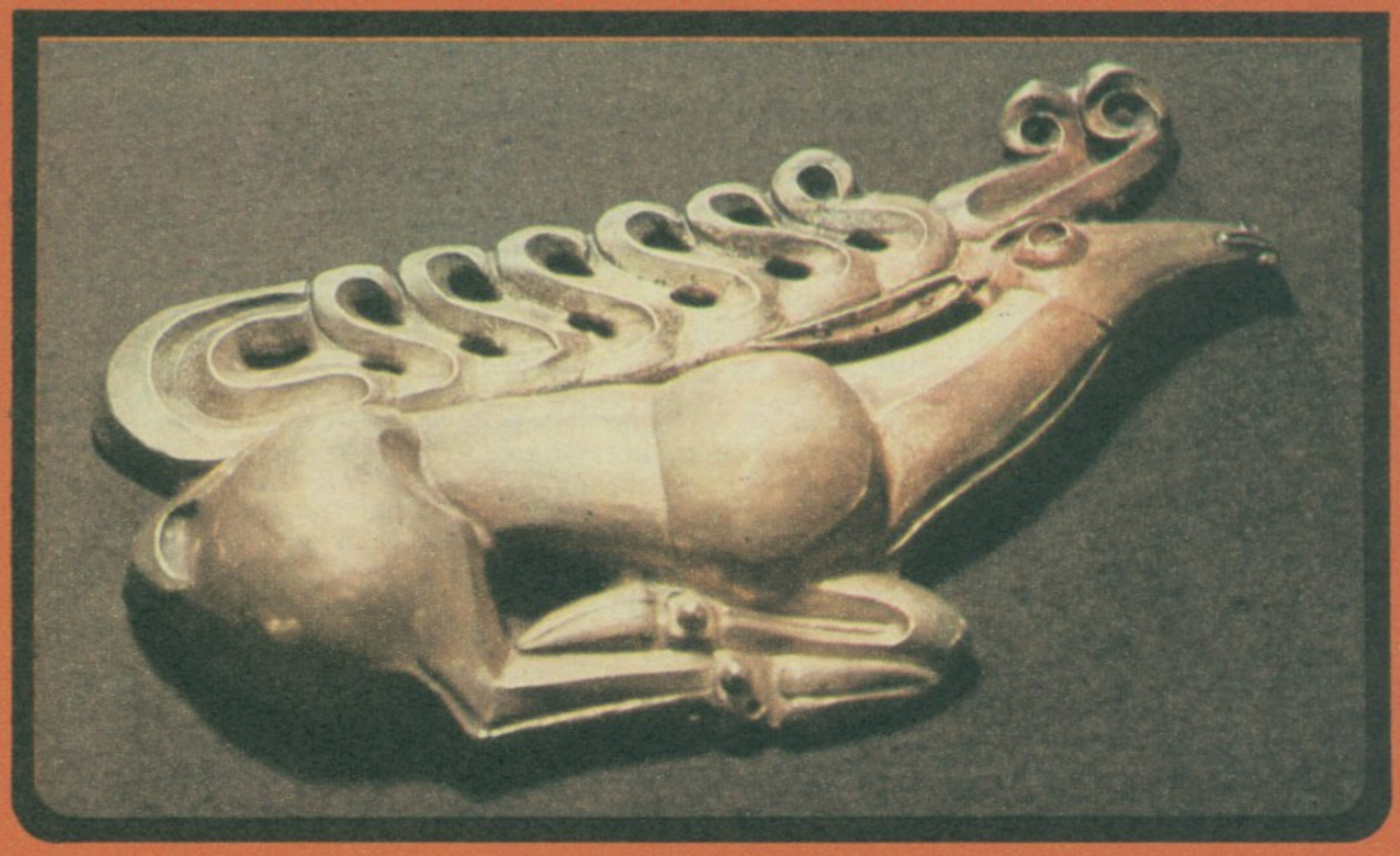
Шлем ливен у бронзи тамнозелене боје. На предњем делу су полукружни отвори за очи а на горњем кружна алка која је служила за вешање шлема за време похода. Овај тип шлема је био у употреби у архајском периоду (почиње у 8. веку пре н.е.) на северним обалама Црног мора и северног Кавказа. Нађен је у чувеном Келермеском кургану, древном гробу у Краснодарској области 1904. године а данас се налази у Ермитажу у Лењинграду. Очувана висина 20 цм. **(Крај 7. и почетак 6. века пре н.е, скитска култура на Кубану)**

Већи суд од бронзе грчког порекла широко распрострањен по читавом античком свету, има кружну ногу, наглашен трбух и узан врат. Две хоризонталне и једна вертикална дршка украшене су пластично обрађеном Сиреном (женска глава и птичје тело) са раширеним крилима, видљиви трагови сребра. У свакодневној употреби користио се за воду, а на свечаностима и приликом обреда култног карактера за вино. Сличне посуде су нађене, случајно, у потонулом дрвеном чамцу на реци Супој, левој притоци Дњепра, близу села Песчаноје 1960. године а сада се налази у Кијевском историјском музеју. Висина 44 цм, запремина 20,5 литра **(5. век пре н.е, грчки рад)**

Предњи део оклопа од бронзе са рељефном представом Медузе, по грчкој митологији једне од три сестре чудовишта, наказне кћери морског бога Форкија и његове жене Кете. По правилу Медуза је увек имала исплажен језик док се поред плетеница у коси обично представљају и змије. Ово је био веома чест мотив у грчкој уметности. На чувеном кратеру од бронзе из Требеништа крај Охрида (данас у Народном музеју у Београду) такође је представљена Медуза. Овај оклоп је нађен 1914. године у Јелисаветинском кургану, Краснодарска област, а сада се налази у Ермитажу у Лењинграду. Висина 41 цм, ширина 44 цм. **(4. век пре н.е, грчки рад)**

Суд од злата бокастог облика израђен у техници искуцавања. Једно је од најзначајнијих дела грчке занатске уметности. На трбуху суда су представе Скита у четири групе: разговор ратника, превијање ноге ратнику, лечење зуба или вилице и на крају разговор ратника. Све су представе приказане рељефно. На основу података грчког историчара Херодота (око 484—425. пре н.е.) ове представе имају везе са митолошким предањима о пореклу Скита. Суд је откривен још 1830. године на Криму ,у кургану Кул-Оба код Керча, и чува се у Ермитажу у Лењинград. Висина 13 цм, тежина 328,12 гр. **(4. век пре н.е, грчки рад намењен Скитима)**

Шлем од злата у техници искуцавања. Украси су састављени од лишћа акантуса на горњем делу шлема, између две волуте. На доњем делу су украси од низа цветова. На основу облика, обраде и представа приписује се источњачким инспирацијама. Овај шлем је веома редак примерак грчког занатства и сматра се малим ремек-делом Откривен је 1875. године приликом ископавања на Криму, у кургану на рту Ак-Бурун код Керча, и налази се у Ермитажу у Лењинграду. Висина 14,4 цм, тежина 823,81 гр. **(4. век пре н.е, грчки рад)**

Украс за груди, пекторал, од злата у техници ливења са искуцавањем. Рељефне представе у три полукружне зоне. У првој зони одозго на централном делу два обнажена Скита шију кошуљу од крзна. Са стране: сцена муже овце. У средњој зони су украси од биљних орнамената са фигурама птица и украсима од плавог емајла. Доња и последња полукружна зона састоји се од рељефног приказа борбе животиња. Овај украс за груди се на својим горњим деловима завршава у облику лављих глава, које у чељустима имају по једну алку за везивање око врата. Изузетно је значајан примерак античког света а посебно због приказа сцена из свакодневног живота Скита. Откривен је 1971. године у кургану Толстаја могила, Дњепропетровска област, а сада се налази у Кијевском историјском музеју. Пречник 30,6 цм, тежина 1.150 гр. **(4. век пре н.е, грчки рад намењен Скитима)**

Чешаљ од злата са двостраним рељефом на горњем делу. Сцена борбе ратника преузета је из херојског епа о Скитима. У централном делу налази се коњаник са грчким коринтским шлемом кога нападају два пешака одевена у домаће хаљине и са кратким мачевима у рукама. На делу између горње представе и зубаца чешља је фриз од пет лежећих лавова. Ово је једно од највреднијих дела античког грчког занатства и један од ретких докумената скитског периода. Откривен је 1913. године у Мелитопољској области у кургану Солоха. Висина 12,6 цм, ширина 10,2 цм, тежина 294,1 гр. **(Почетак 4. века пре н.е, грчки рад намењен Скитима)**

Украс од бронзе за горњи део кочија у облику јелена на већој кугли са вертикалним отворима. Мотив јелена је веома чест у скитској уметности али овај примерак се посебно издваја по заиста оригиналном решењу представе у односу на остале приказе јелена. Нађен је 1895. у селу Махошевскаја, Краснодарска област и чува се у Ермитажу у Лењинграду. Висина 26 цм. **(Крај 7. и почетак 6. века пре н.е, скитски животињски стил)**

Шоља од сребра и злата са две хоризонталне дршке. На трбуху суда је рељефни приказ два скитска ратника како се одмарају, одевена у домаће хаљине, са дугом косом и брадом и ратничком опремом (штит, тоболац и стреле). Ово је један од најтипичнијих примера представе Скита. Откривен је приликом ископавања кургана Гаимонов, северно од Крима, и налази се у Кијевском историјском музеју. Висина 15 цм. **(4. век пре н.е., грчки рад намењен Скитима)**

Текст: Љ. ПОПОВИЋ
Снимци: Љ. ПАТРНОГИЋ

(Рађено у сарадњи са Народним музејом у Београду)

НОВЕ ПЛОЧЕ У ИЗДАЊУ НАШИХ ДИСКО-КУЋА

ПГП РТБ

РЕЗОНАНСА

Сарајевски састав издао је недавно свој нов хит-сингл с композицијама свога вође Бране Ликића „Ено авиона“ и „Не знам гдје ћу сад. . .“. Песма „Ено авиона“ највероватније ће бити још један велики успех овог одличног састава.

NAZARETH

Назив новог ЛП-ија познате шкотске групе **НАЗАРЕТ** (Nazareth) је »Play' n the Game«. На плочи се налази девет композиција од којих издвајамо »Somebody to Roll« и »Born to Love«.

ПЕСМА за ову недељу

ТО ЋЕ БИТИ ДАН

(THAT' WILL BE THE DAY)

Изводи: Линда Ронштат
(Linda Ronstadt)

Vell, you give me all your lovin'
And your turtledovin
All your hugs an kisses
An your money too

Vell, you know you me baby
Until you tell me maybe
That someday, well
I'll be trough, well

That'll be the day
When you say goodbye, yes
That'll be the day
When you make me cry

Ah, you say you're gonna
leave me
You know it's a lie 'cause
That'll be the day
When I die
Well, when I die

When cupid shot his dart
He shot it at yoyrt heart
So if we ever part
And I leave you

You say you told me
An you told me boldly
That someday, well
I'll be troygh, well
That'll be the day . . .

ЛИНДА РОНШТАТ

LINDA RONSTADT

Избледеле фармерке, коса пуна папилотни, огромна мајица и кломпе на ногама — тако изгледа Линда Ронштат непосредно пред почетак свог наступа. Али, кад се после неколико тренутака појави на сцени, њен изглед је сасвим другачији. У узаним фармеркама, лепршавој блузи по последњој моди. Са цветом у густој коси и веома лепим чизмицама Линда је лепша и женственија.

„Ниси добар“ (You're No Good), „Када ћу бити вољена“ (When Will I Be Loved), „Врући талас“ (Heat Wave) и „То ће бити дан“ (That' Will Be the Day), песме су којима се Линда прославила — прича Андреј Голд, њен вереник и гитариста пратеће групе, јер она не воли разговоре с новинарима. После тога дошле су композиције са њеног ЛП-ија и мексичке песме које је компоновала заједно са својим оцем.

За своје музичко опредељење Линда може да захвали свом оцу који јој је, док је још била девојчица, купио гитару и кларинет и упутио је у тајне певања дивних народних мелодија. Због тога и данас, када живи у Калифорнији, често наврати до родитељског дома у Аризони да би се посаветовала са оцем и подсетила се на своје прве музичке кораке. А пут до признања није био баш лак. Са свега 30 долара у џепу Линда је 1964. године дошла у Холивуд и ту почела да пева у једној фолклорној групи. Године 1970. излази њена прва ЛП-плоча која је према оценама музичких критичара, била потпун промашај. После три године Линда упознаје Питера Ашера, који је открио и Џејмса Тејлора. Први успех дошао је тек после две године напорног рада. Наиме, почетком 1975. у продаји се појавио њен први хит „Ти ниси добар“ којим заправо и почиње њена каријера. После тога свака њена плоча постаје златна.

МИКИ ЈЕВРЕМОВИЋ

Мики Јевремовић, један од најпознатијих домаћих интерпретатора забавне музике, поново ће, после дуже паузе, обрадовати своје поштоваоце новом плочом. Своју последњу ЛП плочу Мики је снимио у загребачком студију Југотона од 14. до 19. марта. Све нумере на плочи брижљиво су припремане и Мики верује у њен успех. У првим летњим месецима појавиће се и сингл који ће бити промовисан на Сплитском фестивалу, прве недеље месеца јула. На овом фестивалу Мики Јевремовић ће певати композицију Стјепана Михаљинца.

Линда Ронштат има данас тридесет година и не зна докле ће се још бавити овим послом. „Вероватно док ме публика буде тражила — каже она — а после, видећемо. Највероватније ћу се посветити породици“.

ЗДРАВКО ЧОЛИЋ

Велика зимска турнеја Здравка Чолића и ансамбла INDEXI недавно је завршена. Чолић и INDEXI су задовољни, а судећи по коментарима и — публика и критичари. У току турнеје Здравко Чолић и Дарио Поповић, вокални солиста INDEXI, успевали су да до последњег места испуне све сале у којима су наступали. А многе од њих примиле су и пркео пет хиљада поклоника музике талентованих Сарајлија. Тродневни наступ ове екипе у Београду најбољи је доказ да добро смишљене и одлично режиране концерте са обдареним извођачима публика може да слуша и неколико пута. У току две вечери Велика дворана Дома синдиката била је премала да прими све заинтересоване. Поновило се то и само две недеље касније, у дворани Пионир.

У једном кратком разговору са Здравком Чолићем у паузи концерта, подсетили смо га да је у анкети, коју је међу читаоцима спровео наш лист, проглашен за најбољег вокалног солисту 1976. године. Поздрављајући све читаоце „Политикиног забавника“ Здравко нам је рекао: „Бавим се музиком већ годинама и сматрам да је овако велики успех само резултат мог преданог рада. Никад нисам желео да преконоћ постигнем успех. Прошле године успео сам да дипломирам. Затим је у децембру дошла турнеја по Совјетском Савезу, онда и ваш избор за певача године што ми је, понављам још једном, изузетно драго признање. Зимска турнеја, којом смо обухватили све наше републике осим Црне Горе, такође је успех. Тренутно не могу да кажем шта ћу радити у току пролећа али сам сигуран да ћу и у летњим месецима направити сличну турнеју“.

ЗДРАВО

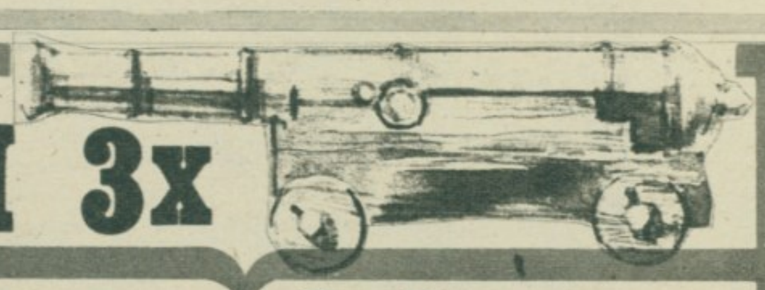
Млада београдска вишечлана група ЗДРАВО представља нам се први пут једном плочом. Нумера „Викенд фобија“ је одлично музичко остварење, тако се члановима овог састава може препоручити да наставе у овом стилу.

ERIC CLAPTON

Продуцентска кућа Радио-телевизије Београд издала је велику плочу познатог гитаристе Ерика Клептона (Eric Clapton) која носи назив „Нема разлога плакању“. Овом плочом Клептон је још једном потврдио да је водећи музичар у свету и поред тога што се у последње време ретко појављује.

ТОП 3х

1. Домаћа листа

1. ЛОШЕ ВИНО — Бијело дугме — ЈУГОТОН
2. ШАЛВАРЕ — Неда Украден — ЈУГОТОН
3. ДОЂИТЕ НА ШОУ — Парни ваљак — ПГП РТБ
4. НИКОЛА ТЕСЛА — Тешка индустрија — ЈУГОТОН
5. САМО ЈЕДНОМ — Indexi — ЈУГОТОН
6. ОСТАЛА ЈЕ САМО ЖЕЉА — Крунослав Слабинац — SUZY
7. ДО ВИЂЕЊА — Џо Маричић — ЈУГОТОН
8. ТИ СИ БИЛА, УВИЈЕК БИЛА — Здравко Чолић — ЈУГОТОН
9. ЕНО АВИОНА — Резонанса — ПГП РТБ
10. АХА-АХА — Бисера Велетанлић — ПГП РТБ

2. Страна топ-листа у домаћој продукцији

1. MISSISSIPPI — Pussycat — ЈУГОТОН
2. MONEY — Abba — — ПГП РТБ
3. EUROPA — Santana — SUZY
4. BLUE JEAN BLUES — ZZ Top — ЈУГОТОН
5. BEACH PARTY — Love Generation — РТВ ЉУБЉАНА
6. GOOD VIBRATION — Beach Boys — ЈУГОТОН
7. MOVIN' — Brass Construction — РТВ ЉУБЉАНА
8. DON'T GO BREAKING MY HEART — Elton John and Kiki Dee — — ЈУГОТОН
9. DANCE, LITTLE LADY DANCE — Tina Charles — SUZY
10. STILETTE HEELS — Sailor — SUZY

3. Јапан

1. OCHIBA GA YUKINI — Akira Fuse
2. ABAYO — Naoko Ken
3. PEARL COLOUR NI YURETE — Momoe Yamaguchi
4. KITA NO YADOKARA — Harumi Miyako
5. JOLENE — Olivia Newton-John
6. SHINYOJU — Goro Noguchi
7. SAYIGO NO HITOHA — Hiromi Ohta
8. YURERU MANAZASHI — Keyi Ogura
9. SHIKI NO UTA — Yoko Seri
10. DOOZO KONOMAMA — Keyiko Maruyama

ПИСМО ИЗ ЗАГРЕБА

JAVLJA VAM SE "STAKLENO ZVONO" SA SRDAČNIM POZDRAVIMA KOJI SU UPUČENI VAMA I SVIM VAŠIM ČITAOCIMA, I UJEDNO ZAHVALJUJEMO NA POVJERENJU UKAZANOM UVRŠTAVANJEM NAŠE PJESME "VOLIO SAM JEDNU MALU" NA VAŠU TOP LISTU, ŠTO NAM JE BILA POSEBNA RADOST.

MI SMO SE UPRAVO VRATILI SA TURNEJE PO SRBIJI, KOSOVU I MAKEDONIJI GDJE SMO IMALI LIJEP USPJEH. MOMENTALNO RADIMO NA NAŠOJ TREĆOJ SINGL PLOCI ("KAD BI BILO KO NA FILMSKOM PLATNU" i "KAKO MI JE LIJEPO") KOJA TREBA DA IZAĐE 1.3.1977., I SPREMAMO TURNEJU PO BOSNI. NADAMO SE DA ĆEMO SE USKORO VIDJETI I U BEOGRADU.

DO JAVLJANJA, I BEZBROJ POZDRAVA SVIMA

"STAKLENO ZVONO"

KONTAKT ADRESA:
GEORGIEV VLADIMIR
MARULIĆEV TRG 11
ZAGREB
TEL. 446 524

ГРУПЕ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

БЕЈБИС (THE BABYS)

— БЕБЕ

Звук ове још неафирмисане групе је рок али не толико гласан да би сметао, већ веома пријатан за слушање. Чланови састава су се срели још 1975. године у Лондону и одлучили да се окушају у свету поп музике. Данас БЕЈВИСЕ сачињавају басиста Џон Вејт (John Waite), 21 година, гитариста Мајк Корби (Mike Corby), 22 године, бубњар Тони Брек (Tony Break), 21 година и други гитариста Волт Стокер (Walt Stoeker), 21 година. Како сами кажу заједно су почели да раде тек пошто су установили да могу да буду другови и да имају истоветна музичка схватања. Упорно су вежбали и већ прошле године запазио их је један амерички продуцент који их води у Торонто где настаје њихов први албум промовисан у Енглеској првог јануара ове године. Од тада група са својим, могло би рећи алкуперовским, звуком постаје једна од најперспективнијих. Публици ће се представити тек средином ове године на концерту који марљиво припремају. У успех не би требало сумњати јер им је продуцент Боб Езрин који је својевремено лансирао Алиса Купера, Питера Габријела и групу КИС.

ДРАГО МЛИНАРЕЦ

Ових дана Драго Млинарец запршава у Загребу снимање свог четвртог албума. Његов претходни албум „Рођење“, издат још 1975. године, навишао је на веома добар пријем тако да се ново Млинарчево остварење очекује са великим нестрпљењем. О свом албуму Драго каже: „Имам утисак да сам, за разлику од претходних албума, овога пута био много оптимистичнији и веселији. Има песама у којима се сам залажем за опуштеност и ведрину што до сада није био случај и што су ми многи замерали. Ово сам учинио стога што сматрам да су човеку данас потребни опуштеност, смех и забава. Ипак, не би требало све схватити као музику искључиво за забаву. У мојим песмама биће и порука.“

У реализацији ове велике плоче Млинарец је затражио помоћ својих пријатеља и добро опробаних сарадника: младог клавириста Невена Франгеша и басисте Давора Рока. Нови албум се појавио у марту када је почела и велика промоциона турнеја, прво у Загребу а затим и у другим местима наше земље.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ . . .

ВЕСТИ ИЗ ЗАГРЕБА

Недавно је у Загребу основана нова, веома млада рок-група. Под називом МЕРЛИН почели су да наступају у Загребу и његовој широј околини. Свирају атрактивно и модерно и млада их публика лијепо прихвата. Запажен је њихов успјех на великој загребачкој гитаријади младих састава „Гаудеамус 76“ која се одржала у концертној дворани „Ватрослав Лисински“.

Чланови групе су: (слијева надесно) Том Богданић, соло-гитара, вокал, Зоран Бручић, соло-гитара, вокал, Том Марковић, бубњеви и Сташко Адлешић, бас и вокал.

Угљеша Беадер,
Шубићева 67/V
41000 Загреб

ВЕЛИКА КЕСА ЗА МАЛЕ СТВАРИ

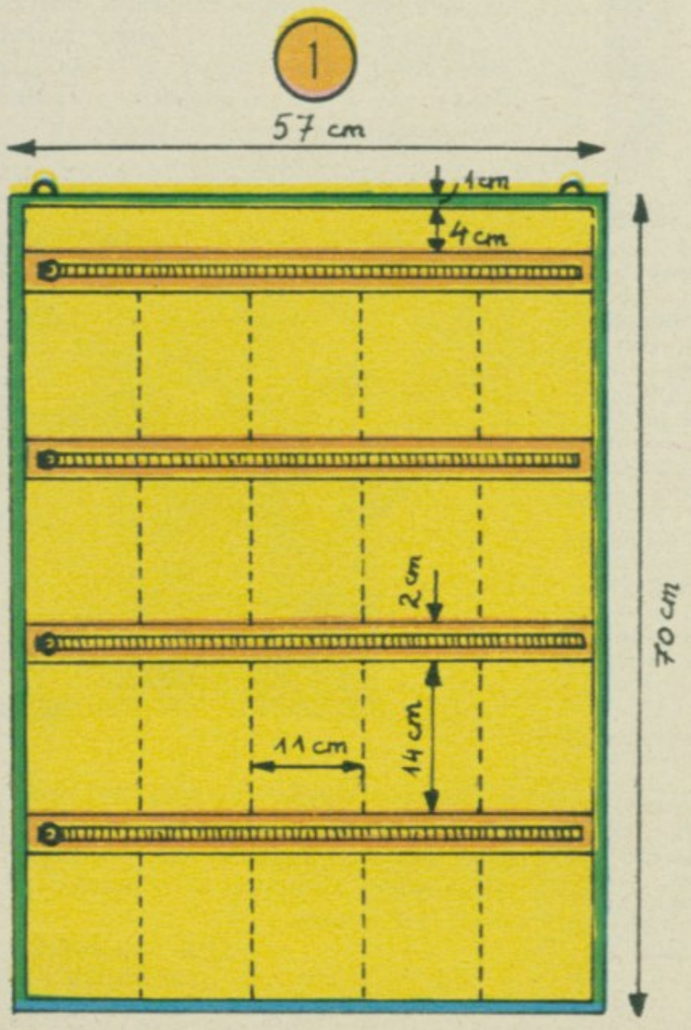

Да вам се по соби не би повлачиле разне ситнице направите ову практичну кесу за зид. Практична страна ове кесе је у томе што се прави од провидне пластике тако да не морате претурати по њој да бисте нашли шта вам треба. Преграде на кеси затварају се рајсфершлусима, што је погодно јер унутра не пада прашина.

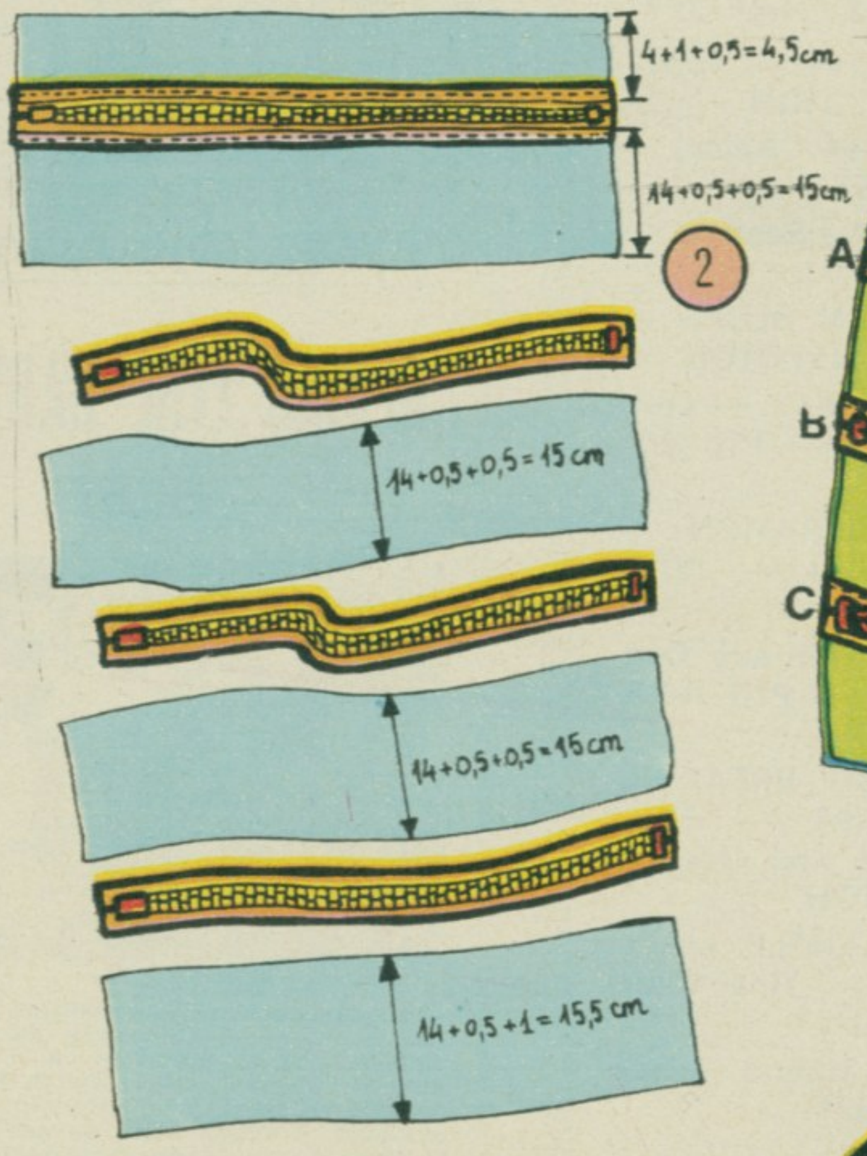
За кесу су вам потребни: комад дебље савитљиве пластике лепе пастелне боје величине 57x70 сантиметара, парче тање провидне пластике (пазите, не сувише танке) величине 57x66 сантиметара, 4 рајсфершлуса дужине 55 сантиметара а ширине 2 см (најбољи су пластични јер су лакши) и 2 метра и 80 сантиметара кепер пантљике у боји (може и свилене, мада је кепер јачи) ширине 2 сантиметра.

На цртежу 1 видите шему кесе. Комад пластике величине 57x70 см не сеците — то вам је полеђина кесе, а комад танке пластике исеците на пет трака и то овако: једну величине 57x5,5 см, три 57x15 см и једну величине 57x15,5 см. Траке пришивајте или на машини или руком редом као што показује цртеж 2. При томе водите рачуна да ушивајући најлонску траку 0,5 см треба да преклопи рајсфершлус (црт. 2). Када се све споји добићете површину исте величине као што је и комад пластике у боји (57x70 см). Прислоните пришивене провидне траке и рајсфершлусе на комад пластике у боји, па све заједно проштепујте дуж праваца AA, BB и CC (црт. 3). Одмерите џепове, то јест преграде па и њих проштепујте (црт. 3). Затим пресавијте траку напола по ширини, обухватите обе ивице кесе (црт. 4), па скроз проштепујте, односно тако да штеп буде и са лица и са наличја. Углове обрадите као што видите на цртежу 5. На 2 сантиметра од ивице пришијте две гајкице (црт. 6) које сте направили од траке за порубљивање. Гајке се праве овако: траке за порубљивање савијте по ширини напола, исеците два комада дужине око 5 сантиметара, па неколико пута проштепујте (црт. 7). Готова кеса види се на цртежу 8.

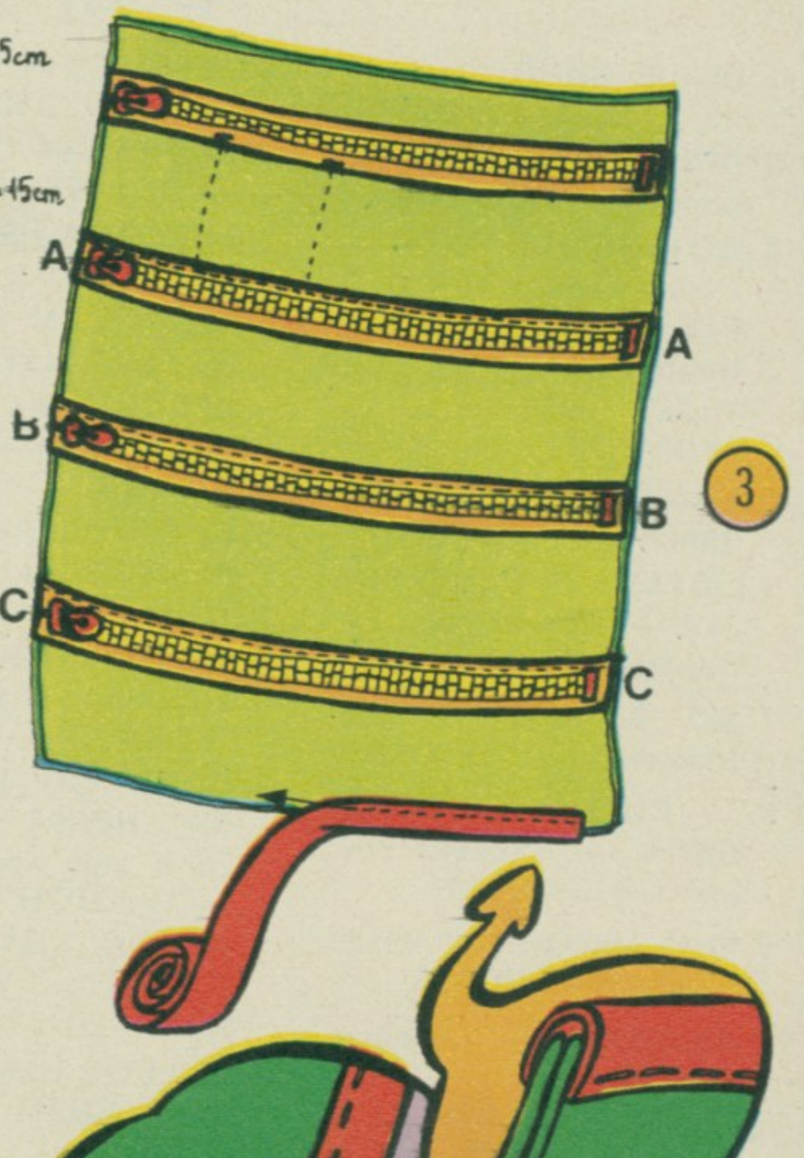
Ако правите кесу у којој ћете држати разне украсе, накит, разгледнице, писма и слично, онда позадина треба да буде једнобојна. Исту овакву кесу можете направити и за купатило, само што уместо једнобојне пластике треба да ставите пластику у неком цветном дезену.

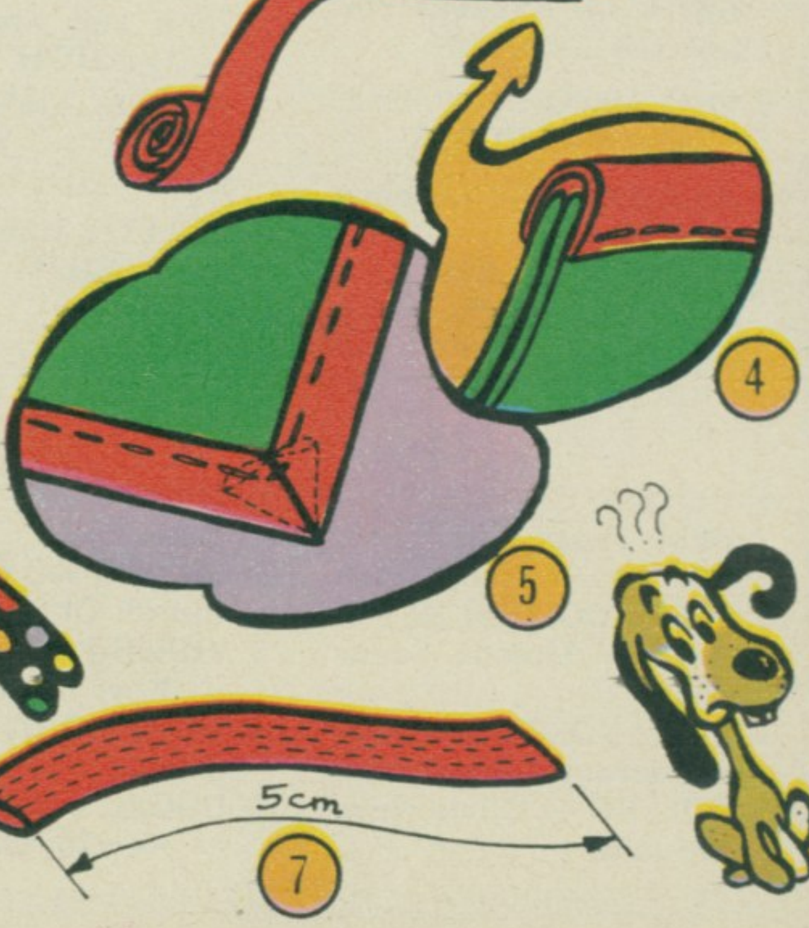

1

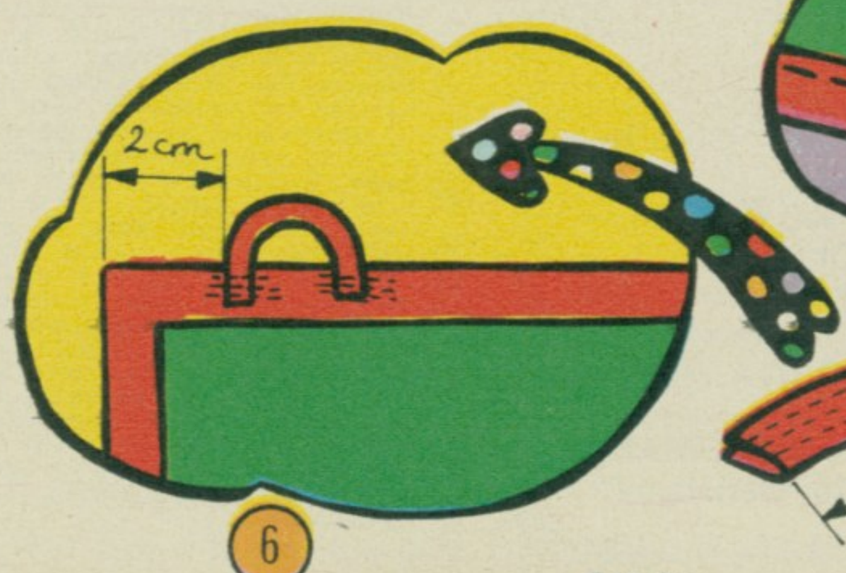

2

3

4

6

7

5

ВАС-76

ТАЈНА ТРИ ЗВУКА

ТРЕНЕРИ ДЕЛФИНА ПОТВРЂУЈУ ДА ОВАЈ НЕОБИЧНИ СИСАР ЧЕСТО ПОСЛУША И НЕИЗРЕЧЕНО НАРЕЂЕЊЕ.

Добар сусед увек је при руци када се у породици очекује принова; бака је срећна да причува бебу док су мама и тата у набавци...

Међу људима ово нису нимало чудне појаве. Али реч, је о породици делфина.

Делфини су дуго сматрани најинтелигентнијим бићима на Земљи после човека. Сада се природњаци питају нису ли они можда чак бистрији од људског рода, нису ли остварили зрелију заједницу!

Истина, делфини не пишу књиге, не стварају уметничка дела, не подижу грађевине нити чине научна открића. Али, зар би бића вишег реда и морала да се баве свим тим делатностима ако би сам њихов начин живота био — уметност?

НЕ ТРЕБА ИМ ЈЕЗИК

Научници су недавно установили да је мозак делфина за 40 одсто већи од човековог. Велики део можданих центара служи му за управљање врло финим „сонаром“ који му омогућује савршену оријентацију у простору. Делфин одашиље звуке који враћају одјек кад год наиђу на пре преку. Помоћу тих одјека у стању је да одреди величину, удаљеност и природу сваког предмета на неколико стотина метара око себе.

Делфин има и друге занимљиве особине: слух му је осетљив за много већи звучни распон од човековог а очи може да подешава тако да види савршено јасно и у води и над површином. Поврх свега, сада неки природњаци нагађају да делфин поседује моћ телепатије — споразумевања путем мисли.

Дуго се веровало да делфини „разговарају“ помоћу три различита звука које производе: **звиждука, грокtања и цоктања,** то јест, сигнала налик на ове нама познате звуке. Али, научнике је бунило што у њима нису могли да пронађу правилност, утврђен редослед какав би језик морао да има. Најзад су дошли до превише смеле претпоставке: делфини су на тако високом ступњу развоја да им језик није ни потребан — споразумевају се помоћу мисли без икаквих помоћних средстава.

Ова претпоставка није изведена насумице; тренери делфина спремно потврђују да делфин често послуша наређење пре него што је изговорено!

СУСЕД МЕКА СРЦА

Необичан је и податак о способности делфина да дуго рони брзином од 30 чворова на час — „свега“ три пута брже него што би, по мишљењу стручњака, требало да може с обзиром на своју просечну тежину од 180 килограма. Како то делфин постиже? Глатка кожа није довољно објашњење. По свој прилици, облик делфиновог тела тако је савршено прилагођен да се у води креће готово без икаквог отпора.

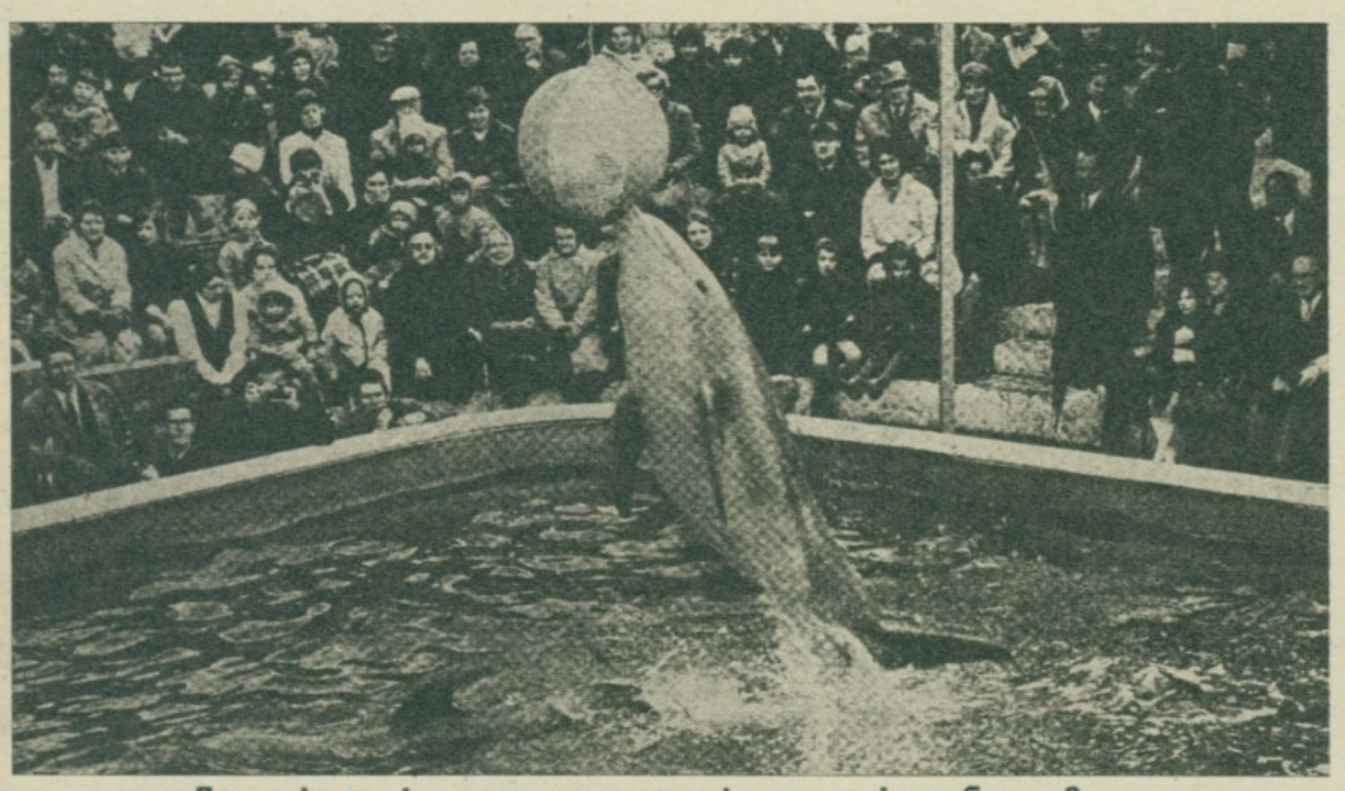
Меко срце ретка је особина у животињском свету који се углавном понаша по закону природног одабирања. Међутим, истраживања су показала да је делфин пун саосећања. Код женке која се порађа увек ће се наћи „сусед“ да прихвати младунче и изнесе га на површину како би први пут удахнуло ваздух; исто ће учинити и са болесним делфином ако је преслаб да исплива.

Делфин саосећа и са човеком, о чему могу да посведоче бројни дављеници спасени од сигурне смрти.

Али, о зрелости делфина можда најбоље говори особина која је одувек највише запањивала научнике: за ове тајанствене сисаре сав рад је игра. Нису склони насиљу, живе у савршеној слози, а чак и у прибављању хране виде изврсну разоноду.

Врло мали број људи одговарао би том опису!

Б. Д.

Да ли је овај жонглер паметнији од своје публике?

МОЗАИК

НЕОДЛУЧНИ КРАЉ

Конгоански домородачки краљ Кокодо (19. век) владао је још пуне три године након смрти. Лукави врачеви су Кокодоово мумифицирано тело носили у ковчегу широм краљевства објашњавајући народу да се краљ премишља да ли да остане жив или да умре. Лаковерни народ је у ковчег стављао храну и новац не би ли га приволео да ипак остане жив. На жалост, одлучио је да умре — саопштили су врачеви након три године.

НЕПРАВДА ПРЕМА ДЕВОЈЧИЦАМА

Организација за еманципацију жена, данас веома активна у САД, уложила је оштар протест против „скандалозне“ полне дискриминације која се спроводи по америчким уџбеницима из области природних наука. На готово свим сликама у овим уџбеницима приказани су дечаци како изводе експерименте, у једном има чак шест узастопних страница пуних слика дечака који баратају модерном лабораторијском опремом. Само на једној слици девојчица демонстрира дување балона од сапунице.

ЦАР КОЈИ НЕ ВОЛИ БРАДЕ

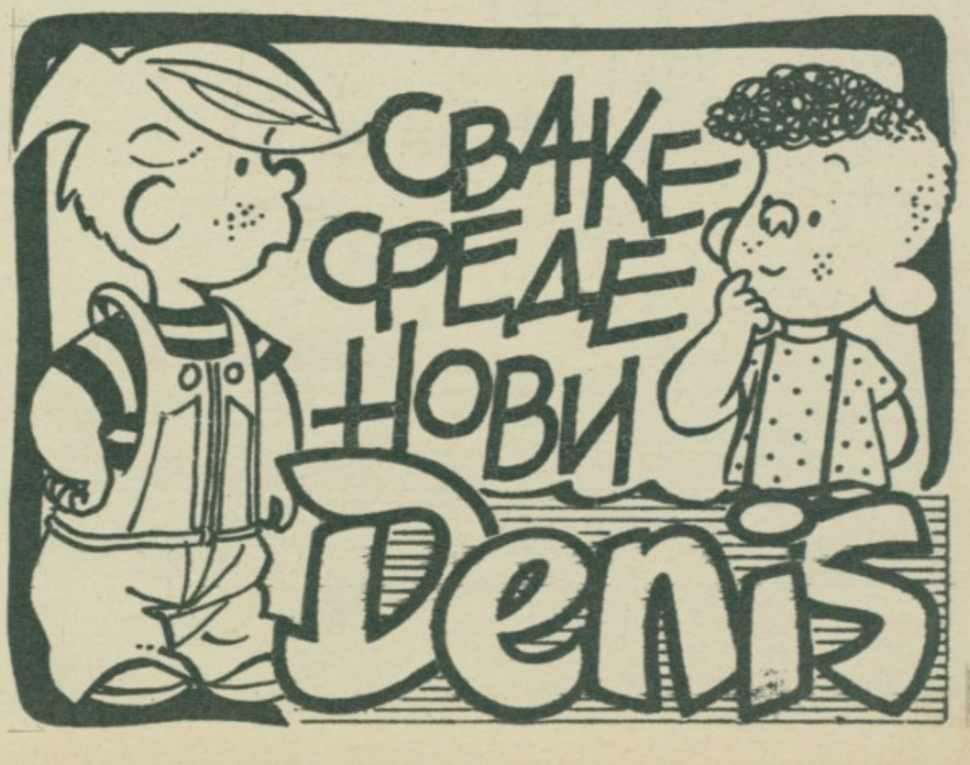
Петар Велики (1672-1725) први руски цар, завео је порез на браде. Пошто се народ и даље није бријао донео је закон по коме се свака брада, виђена у његовом царству, има обријати тупим бријачем или почупати пинцетом прамен по прамен.

ПЛАЋАЊЕ ЦИПЕЛОМ ИЛИ БУРМОМ

Аутомобилистима који забораве да понесу пола долара, колико кошта такса за прелазак моста Голден гејт у Сан Франциску, дозвољено је плаћање у натури. На једној лицитацији где су продаване ствари којима су заборавни аутомобилисти платили вожњу преко моста било је највише ципела, аутомобилског алата, магнетофонских трака, четири конзерве пасуља и пет бурми.

ШАЦА УБАВИЋ: ЛЕТЕЋИ АУТОМОБИЛ

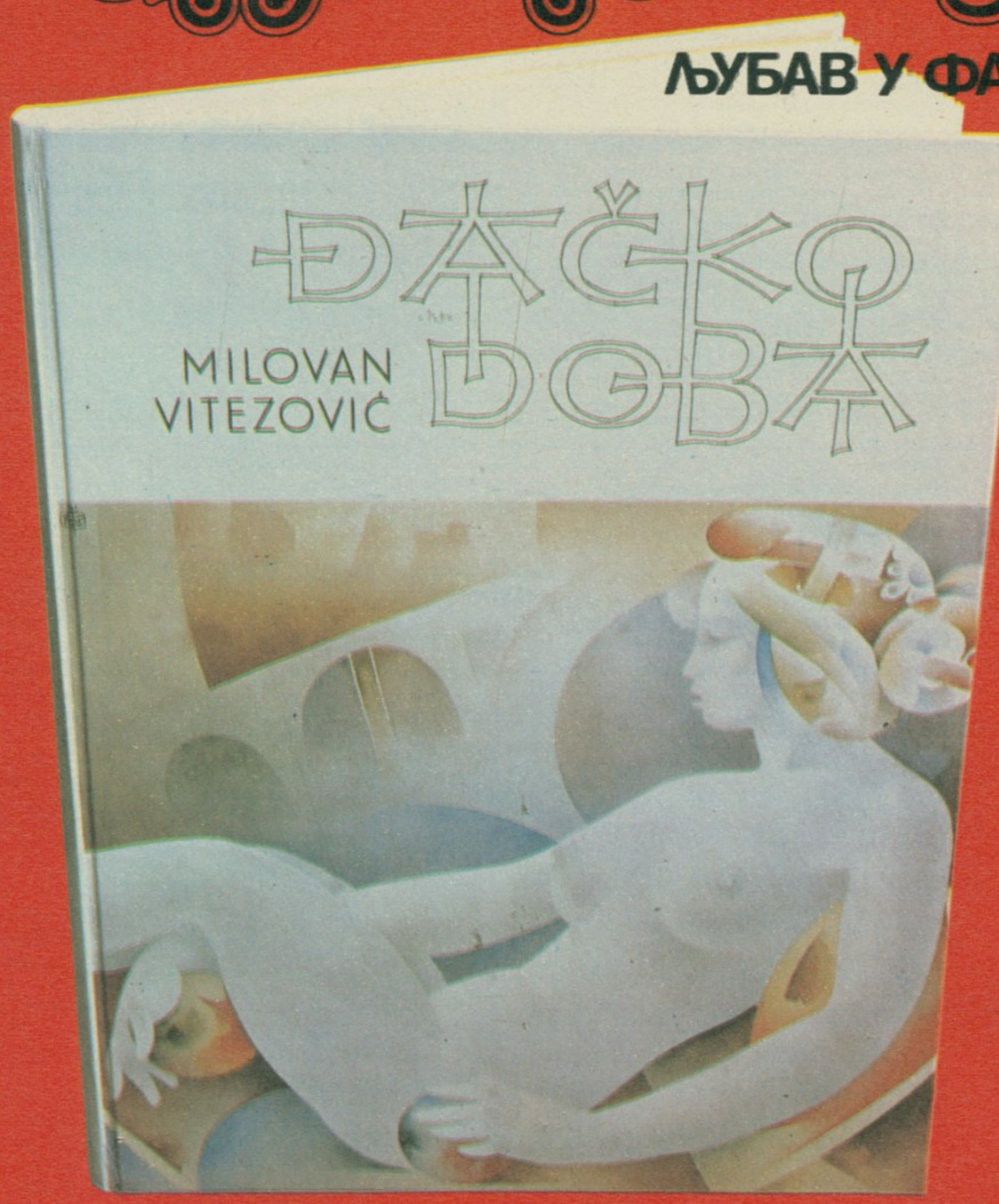

НОВА КЊИГА МИЛОВАНА ВИТЕЗОВИЋА

ЂАЧКО ДОБА

ЉУБАВ У ФАРМЕРКАМА

Поетика ђачког доба почела је са Бранком Радичевићем, песником „Ђаћког растанка". Сто година после њега, песник Милован Витезовић „удара у ситне ђачке жице", ведро и осетљиво. Витезовић је књигу песама „Ђачко доба" посветио: Бранку Радичевићу, с опоменом.

У књизи „Ђачко доба" има свега више него што се очекује: четири поеме, стотинак песама и седамдесетак најљубавнијих афоризама.

ПЕСНИК ЈЕ ИШАО ОД ИСТОРИЈСКЕ ИСТИНЕ КОЈУ ЈЕ САМ НАПИСАО; „ЗАЉУБЉЕНИМА ЈЕ СВАКА КАПИЈА ТРИЈУМФАЛНА".

СЛИКАР РАДОМИР СТЕВИЋ РАС ИШАО ЈЕ КОРАК ДАЉЕ, ПРОШАО ЈЕ КРОЗ КАПИЈУ. РАС ЈЕ КЊИЗИ „ЂАЧКО ДОБА" ПРИРЕДИО ПРАВУ ИЗЛОЖБУ СЛИКА — АКТОВА НАЈЛЕПШИХ СНОВИДЉИВИХ ДЕВОЈАКА.

У песмама „Ђачко доба", као и у животу, влада мода фармерки.

Они који су већ имали између четрнаест и двадесет година, повероваће да су баш они били такви и да су опевани.

Они који имају између четрнаест и двадесет година, неће моћи да се не пронађу у овим песмама, опевани или допевани.

Онима који улазе у четрнаесту годину, ова кхњига биће лепша са сваким рођенданом.

„ЂАЧКО ДОБА" СЕ НЕЋЕ ЧИТАТИ ПРЕД СПАВАЊЕ, ВЕЋ ПРЕД ОДЛАЗАК У ГРАД.

ПЕСМЕ ЋЕ СЕ УЧИТИ НАПАМЕТ ИЗ ПОТРЕБЕ.

МЛАДИЋИ ЋЕ У „ЂАЧКОМ ДОБУ" НАЛАЗИТИ ШТА СВЕ НЕОДОЉИВО МОГУ РЕЋИ ДЕВОЈКАМА.

ДЕВОЈКЕ КОЈЕ СУ ВЕЋ ПРОЧИТАЛЕ КЊИГУ МОЋИ ЋЕ ДА ОДГОВОРЕ МЛАДИЋИМА ДА СУ ВЕЋ ПРОЧИТАНИ.

СА „ЂАЧКИМ ДОБОМ" СЕ МОЖЕ ПОПУНИТИ БАР СТО СПОМЕНАРА.

Овој књизи још пре изласка из штампе нису могли да одоле Арсен Дедић, Тамара Павловић, Сенка Велетанлић, Борис Бизетић, Влада и Бајка, Зоран Лековић, Мира и Спира, „Сунцокрети", „С времена на време"... који певају поједине странице „Ђачког доба".

Књига је штампана латиницом на 128 страна, формата 20,5 × 26,5 см, богато технички опремљена, у тврдом повезу, са 26 илустрација у боји.

ЦЕНА КЊИГЕ је 180.— динара

Издавачко предузеће „Вук Караџић", Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „ЂАЧКО ДОБА" по цени од 180.— динара: ЗА ГОТОВО-ПОУЗЕЋЕМ (плаћање поштару приликом пријема књиге), а по одбитку попуста од 5%.
НА ОТПЛАТУ — по цени од 180.— динара, који ћу износ исплатити у две редовне месечне рате по 90.— динара, почев од ———— 1977. године. Рате ћу уплатити редовно по пријему књиге, рачуна и уплатница.
(Непотребно прецртати

_____ _____
(име и презиме)

_____
(поштански број и место)

_____
(адреса стана)

_____
(назив и адреса радне организације)

Овера запослења за купце на отплату _____

Купац

_____ _____
(печат и потпис овлашћеног лица (број л. к. и где је издата)

Наруџбенца се оверава само при куповини на отплату.
Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.

На Лутијевој планети

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

А. ПЕДЕРСОН

Морао је по сваку цену да одбрани своје пријатеље. То је налагао закон његове расе.

Оскар Потер и Дан Финч слетеше у облацима паре и дима, уз пискав звиждук реактора за кочење. Потер једном лако одскочи чим је испустио стабилизаторе.

— Слетање без грешке! — узвикну Финч бришући екран поред себе. — Пилоту скидам капу. Хеј, шта то радиш?

Његов сапутник начини један корак у кабини да оцени тежу.

— Хм — рече. — Слабија него на Земљи. Опет. Превалио сам толике светлосне године и нигде нисам био сигуран на ногама.

— Притисак десет зарез седам — саопшти Финч, пошто је погледао у атмосферометар. — Могло би се доле у кошуљи.

— Дивно — зевну Потер, лако се протегнувши, што је био знак слабије теже.

— Ја бих да мало погледам доле. Облак се мало растурио.

Добар дан!

Финч рече ово и перископом описа полукруг у правцу тла што се простирало осамдесет метара испод њих.

Финчеве очи су блистале. Потер се почеша по глави.

— Па лепо, нека буде. Спуштамо дизалицу!

Зачу се метални звук, па пригушено зујање дизалице која склизну низ ракету, лако одскочи при додиру са једном стеном, па се заустави у зеленој трави.

— Ова планета подсећа ме на Берг 53 — рече Потер пратећи перископом кретање теледириговања возила која су излазила из дизалице да би испитала терен и прикупила узорке.

— Јесте... с том разликом што овде нема планина. Само брегови. Сигурно постоји течност која тече површином и утиче на рељеф. А то је, драги мој, знак наслага метала у коритима.

Потер погледа колико је времена протекло, па позва натраг дизалицу. Опет се зачу једнолично зујање, знак да се дизалица враћа према отвору за терет. Најзад се унутрашња врата отворише да пропусте теледириговано возило.

Из њега изиђе животиња која је корачала на задњим ногама, слична малом кенгуру.

— Добар дан — рече створење телепатски.

— Тако, дакле! — дрекну Финч.

— Стена или лава?

— Ни говора. Ово је предивно. Мислим да је нека врста траве. И мала стабла... сигурно нису виша од десет метара. Хоћеш ли да погледаш има ли трага живота?

— Слажем се — рече Потер и приђе командној табли, па заби неколико сонди у тле планете. — Сјајно! — додаде он скоро одмах затим. — Наишао сам на горњи карбон.

— Значи, сисари, зар не? — весело додаде Финч. — Све ми се чини да је ово прави рај и нећу имати стрпљења, мораћу да се што пре уверим какве нас дивоте очекују!

— Немој се много унапред радовати. Кад смо последњи пут наишли на овакав рај, задесиле су нас многе недаће.

— То је био изузетак. Нећеш, ваљда, под старе дане постати малодушан? Помисли само на уранијум који нас доле очекује и платину коју треба само сакупити!

— Пази! — упозори Потер и пружи руку ка оружју. — Можда је опасно!

Животиња застаде, погледа их — и они осетише као да их занос обузима од топлоте добродошлице коју им је створење упућивало.

— Небеса! — узвикну Финч. — Ова животиња има моћ **ванчулног опажања!** Шта је теби из те области познато?

— Скоро... ништа — промуца Потер.

„Дивни сте" — саопшти створење. Овога пута вал задовољства преплави астронауте, прожимајући их до саме сржи у костима.

— Хеј! Довољно је! — побуни се Финч и устукну један корак, колутајући очима као суманут.

„Да живимо у љубави, пријатељи" — одговори животињица.

— Разумна бића, Дане! Замисли само: трећи случај телепатије за који се до сада зна!

— Зар не личи на кенгура? Само што му је длака бела. И погледај како мрда оним што треба да му буде нос! Као зец!

„Лепо је имати вас за пријатеље" — поново стиже телепатска порука, док је мало створење скакутало око астронаута као пас који се умиљава.

Као верно кученце

— Запањује ме ова телепатска моћ. — рече Потер. — Животиња успева да буде у вези са нама без иједне речи.

— Изгледа да хоће...

„Да, останите, пријатељи".

— Видиш ли? Пријатељи. Можда смо наишли на алтруистичку врсту.

— То ти тако мислиш! — одговори Потер. — Он само хоће да нам каже да смо добродошли.

Подрхтавали су од топлих осећања којим их је животиња обасипала и било им је тешко, ако не и немогуће, да остану неосетљиви према тој неизмерној радости коју је одавало ово нељудско биће.

„Волимо пријатеље".

— Не, Дане, ја мислим да се ради о осећањима која су више личне природе.

Овај Потеров одговор другу би сместа пропраћен новом телепатском експлозијом нежности.

— Имаш право. Личи на добро, верно кученце које је у свако доба спремно да те лизне. Шта мислиш? Као да смо слетели на планету настањену питомим, домаћим животињама!

— Висок је њихов ниво. Погледај овог: то је сложено биће. Сигурно су достигли известан степен цивилизације...

„Ми се сви овде волимо".

— Изгледа да је тако! — призна Финч.

„Многобројне врсте се воле".

— Скваташ ли? — узвикну Потер. — Као да хоће да каже... да овде живе многе различите врсте... и да се сједињују по двоје према свом афинитету. То као да је велики зоолошки врт где се једна животиња са другом сједињује пошто везу успоставе помоћу телепатије. Разлика је само у томе, што можда, уместо два постоји десетак или више полова...

— Волео бих онда да знам како се размножавају!

— То је чисто академско питање. Остављам теби да нађеш одговор.

Финч помилова животињу која их одмах засу новим таласима усхићења.

— То је права срећа за Потера и Финча, међупланетарне истраживаче првог реда! Искористићемо ове љубазне животиње! Оне ће нам помоћи приликом истраживања!

— И ја тако мислим, премда то није богзна колико хумано.

— Можда. Па шта? Да смо имали сувише обзира, никад не бисмо били кадри да купимо ову критију. То је прво. А друго, знаш да се смо пријатељи... пријатељи свиизвући из финансијског шкрипца...

„Идем кући да кажем".

— Разуме се, свакако! — сагласио се Финч. — Трчи брзо и све испричај другарима. Кажи им да смо пријатељи... пријатељи свима.

„НЕ"

— Ах! — тржи се Финч.

— Зар ти није јасно? Ми смо његови пријатељи, али само његови. Жели наше пријатељство само за себе. Поступа као девојка која доживљава своју прву љубав.

— У реду. Нека иде и нека исприча шта му драго. Али би било добро кад би се вратио.

„Пријатељи, сутра се враћам".

У часу кад их је животиња напуштала, осетише како им мисли прожима нови талас обожавања, а овај последњи јуриш изазва у њима осећај нелагодности.

— Шта кажеш о овом доживљају? — рече Финч, притиснувши дугме за дизалицу.

— Боље би било да идемо на спавање — закључи Потер, јер обојица ни ока нису склопили откако је васионски брод стигао надомак планете. — Сутра ћемо имати довољно времена да лупамо главу због Срећка и његових рођака.

Сутрадан доручковаше у зору.

— Одавде се враћамо право на Земљу — рече Финч, скидајући љуску са јајета. — У складишти-

ма имамо довољно минерала да купимо други васионски брод.

— Да, али не заборави да су донесени прописи који тешко погађају истраживаче и да ћемо при повратку вероватно пасти под удар закона. Можда ћемо на уранијуму чак нешто и изгубити.

— Са хиљаду и три стотине тона које већ имамо у складишту?

Потер је то знао. Међутим, подсетио је Финча на један рачун за гориво који је достизао суму од седам милијарди долара. Сем тога, од Сунчевог система били су удаљени још десет светлосних година.

— Можда ћемо бити принуђени да део товара прерадимо, да бисмо стигли до Земље. Зато не рачунај на неку велику добит.

Финч једним гутљајем испи своју кафу:

— Тја! Нека те то не брине. Курс платине није пао... а њу не можемо употребити као гориво.

Прави рај

По завршеном обеду увукоше се у своје васионске скафандере и припремише аутоматске бушилице-усисиваче који ће скидати минерале и довозити их до васионског брода. И, пре свега, пронаћи минерал.

Притегнутих упртача, са добро намештеним поларизованим кацигама, са резервоарима кисеоника на леђима, дотераним термостатима, спремили су се да пођу...

— Спреман? — упита Финч радиом.

— Мммм — одговори Потер.

Некако дођоше до дизалице, спустише се и ступише на планету не љутећи се овога пута што је тежа слабија него на Земљи. Небо изнад њихових глава било је величанствено, зелене шуме таласале су се пред њима унедоглед, са брега на брег, а негде у даљини чуше грмљавину воде.

— Тропски рај — рече Потер задивљено, али и са призвуком страха.

— Пођимо овамо. Мислим да ћемо наићи на корито. Ослушни: бројачи већ раде!

Зађоше под стабла, додирујући лијане које су се спуштале са грана фантастичних облика. Сва ова бујна вегеатација беше прекривена сасушеном пеном, пеном обојеном живим бојама сокова милиона плодова сазрелих у неразмрсивом своду зеленила изнад главе двојице људи. Тле је било од сунђерасте маховине која је попуштала под тежином корака, а гдегде су се могли видети бокори пурпурне траве са којих су се дизале витке стабљике са цветовима.

Мале животиње, које су понекад подсећале на сисаре са Земље, бежале су испред истраживача, а безбројни необични инсекти зујали су око њих. Овај ход и тражење у непознатој флори нове планете увек су испуњавале Оскара Потера заносом и узбуђењем.

— Наилазимо на једно корито! — одједном најави Финч.

— Какво је?

— Рекао бих да се ради о обичној води. Нормалне количине калцијума и гвожђа. Међутим, радијација је јака.

— Добро. Пођимо узводно. Не можемо се дуго задржати, јер треба да се вратимо због Срећка и његових рођака.

— Овде је читаво богатство, Оскаре! Мораћемо још неколико пута доћи овде. Земља је наша! Ова планета ће нам осигурати безбедну старост!

Лути је скакутао узаном стазом што је водила према васионском броду. Срце му је било у заносу, а мисли гореле ватром за коју знају само припадници његове расе спојени са сродном душом. Његова браћа неизмерно су се обрадовали кад су сазнали за његову нову наклоност. Бића која је открио била су тако велика, па је по закону сво је расе имао читав месец на располагању да изабере онога с којим ће се духовно везати!

Сад се васионски брод дизао пред Лутијем, а дизалица је била спремна да крене. Како ће његови пријатељи бити срећни кад га угледају! Они су одмах одговорили на његову енергију, и та савршена пријемчивост испуњавала је усхићењем његово младо тело.

Крцкање грана које је допирало из шуме натера га да се нагло окрене. Његова мисаона енергија одмах се пренесе ка његовим пријатељима, за које је мислио да су у васионском броду. Према обичају његове расе морао их је штитити све док се не сједини са једним од њих. Али, ево, његова мисаона енергија није могла да их нађе. Спавају ли?

Чудовишта

А тада, између стабала, искрснуше два огромна чудовишта, два створења од метала која су се полако кретала ка васионском броду. Ови џинови корачаху тешким кораком, а црвена шипка на њиховој глави одавала је жестоку, продорну мисаону енергију која је враћала Лутијеве мисли.

Он виде њихове металне бокове, велике посуде причвршћене на леђима. Прими још једном њихову енергију. Нађе да је непријатељска, претећа, да је њена фреквенција таква да наноси бол. Пријатељи су му изложени страшној опасности! Напашће их ова два чудовишта!

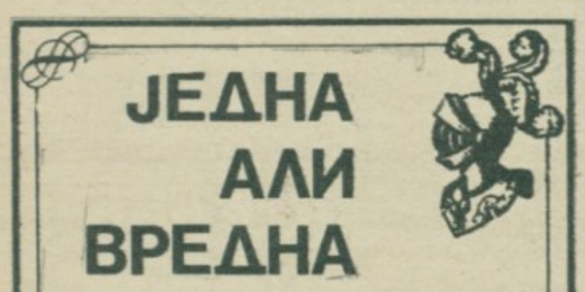
Он се једним скоком врати дизалици и окрете се да им се успротиви. Морални закон расе налагао му је шта треба да чини.

Он сакупи и усмери сву своју мисаону енергију и она суну у једном једином млазу, као уништавајући пламен. Тло се под ногама оба чудовишта заљуља и задрхта. Једно од њих као да хтеде да подигне руку, али за часак само, па их нестаде, распадоше се.

Лути се у неколико скокова успе уз нагнуту стазу дизалице и похита према кабини да види нису ли му пријатељи озлеђени мисаоним таласима која су чудовишта одавала.

Пошто их није било, он седе за сто и ољуши празне шоље.

„Сигурно су у шетњи" — помисли. „Вратиће се".

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

У свету свано добро може се у зло преобратити.

(Овидије)

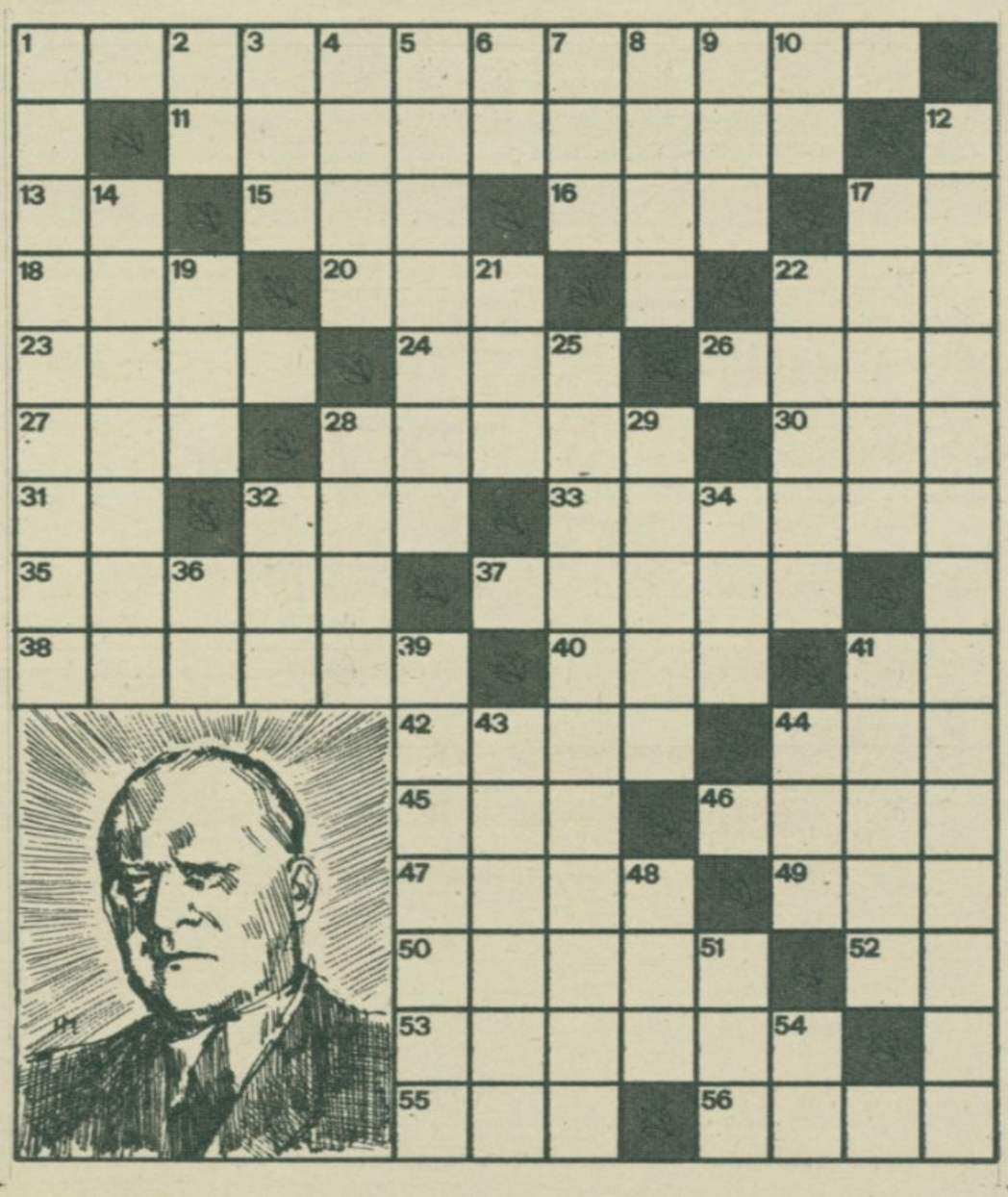
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Једна спортска дисциплина, алпинизам, 11) ЗБИРКА НОВЕЛА КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ, 13) осмо и дванаесто слово ћирилице, 15) није мокар, 16) драг, 17) злато (фр.), 18) плин, 20) неодевен, 22) речна острва, 23) мера за хартију, 24) шаховска фигура, 26) име кошаркаша Котарца, 27) изнад, 28) огроман, велик, 30) француска филмска глумица (Жирардо), 31) иницијали нашег филолога и књижевног критичара (1852—93), 32) катран, 33) холивудска филмска глумица (Марлен),35) навод, 37) двочлани математички израз, 38) совјетски песник (Вознесенски), 40) халогени елемент, 41) иницијали енглеског писца („Слика Доријана Греја"), 42) град у Француској, 44) течно ткиво, 45) предање о божанствима, личностима и збивањима, 46) узвишица, брег, 47) драма Хенрика Ибзена, 49) пас, 50) име фудбалера Катића, 52) хемијски знак натријума, 53) хемијска једињења, 55) отац (слов.), 56) притока Лима.

УСПРАВНО:

1) РОМАН КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ, 2) првак, 3) град у Ирској, 4) отпоран на болести, 5) проналазач, 6) немачки предлог, 7) град у Италији, 8) врста чамца, 9) земљиште, 10) лична заменица, 12) СЛОВЕНАЧКИ РОМАНСИЈЕР И ПРИПОВЕДАЧ, ЛОВРО КУХАР (види слику!), 14) врста пушке са кратком цеви, 17) верни, 19) овог часа, 21) погодак у хокеју на трави, 22) узбуна, 25) наука о дечјим болестима, 28) немачки књижевник (Јохан Волфганг), 29) моћни краљ Крита (мит.), 32) пустиња у Индији, 34) енглески нобеловац, хемичар (Александар), 36) ознака на аутомобилима из Тринидада, 39) РОМАН КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ, 41) одликовање, 43) врста магматске стене, 44) наше највеће острво, 48) света (тур.), 51) сумерски бог неба, мора и воде, 54) француски филмски глумац и шансоњер (Монтан).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Брашно, 7) Мостар, 13) радост, 14) Аурора, 15) смук, 16) Мол, 18) прст, т, т, 19) пешак, и, н, 21) И(вковић) Б(огољуб), 23) Сантрач. 24) ти, 25) тест, 27) „Ирис", 28) виц, 29) Истра, 31) ој, 32) Ками, 33) раст, 35) анал, 37) слух, 39) рш, 41) гнода, 44) Паг, 45) кекс, 47) аван, 48) он, 49) трнокоп, 51) ре, р, м, 53) телал, в, м, 55) ашов, 58) рад, 59) Дали, 61) Дамаск, 63) апогеј, 65) Иванка, 66) рокада.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525. Нуриханка Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—, Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција. Македонска 35/I,тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Код **PEZ**-*а је увек нешто ново!*

Ако радо узимаш **PEZ** *бомбоне*
и играш се **PEZ** *фигурицама,*
пошаљи нам 5 омотница
PEZ *бомбона, а ми ћемо*
ти послати леп **PEZ** *књижицу.*
Као пријатељ **PEZ** *-а користићеш*
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај сваког пешка
на овом месту о новостима
за пријатеље **PEZ** *-а*

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Kolinska

Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ", 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број, место и поштански број)

PEZ PRIJATELJI

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ЧИТАН, ЧИТАНИЈИ НАЈЧИТАНИЈИ

Често у штампи и другим средствима информисања налази ријеч „бестселер". Шта она значи и да ли је везана само за књижевна дјела.

Неда Савић,
Иванград

Од најранијих дана када су књиге, захваљујући проналаску штампарије, почеле да се штампају у већем броју примерака, постоје тзв. бестселери — најбоље продаване књиге.

У прошлости су то били, међу многим другим, Ариостов спев **Бесни Орландо,** Сервантесов **Дон Кихот, Робинсон Крусо** Данијела Дефоа, Гетеови **Јади младог Вертера, Чича Томина колиба** Харијете Бичер Стоу . . .

Почетком нашег века међу најбоље продаване књиге спадају Ремарков роман **На Западу ништа ново,** Штајнбекови **Плодови гнева, Како је зелена била моја долина** Ричарда Левелина, **Прохујало са вихором . . .**

Али, бестселери нису само књижевна дела већ и историјска дела, па и научне публикације писане популарним начином.

МАЛА ФЛОРАМИ

Хтјела бих нешто више знати о композитору познате опере „Мала Флорами".

Сенка Радић,
Шид

Аутор опере „Мала Флорами" је наш познати композитор Иво Тијардовић (1895—1976). Поред ове, компоновао их је још читав низ. Својом оригиналношћу истиче се поред „Флорами" и „Сплитски акварел" (1928). То су дела у којима је изванредно дочарао сплитски колорит срећно повезујући текст и музику у целину која је далеко изнад просека шаблона оперета.

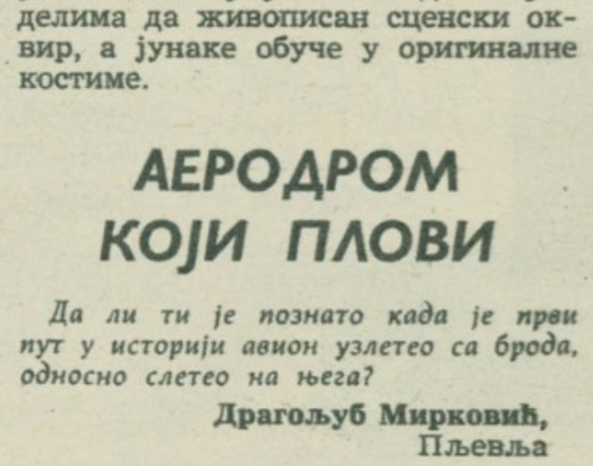
Тијардовић је писао и опере од којих по свом квалитету и ангажованости одскаче „Димњаци уз Јадран" за коју је користио једну тему из НОБ-а. Опробао се, са доста успеха, и у другим музичким облицима. Као надарен сликар, он је са много укуса знао да својим делима да живописан сценски оквир, а јунаке обуче у оригиналне костиме.

АЕРОДРОМ КОЈИ ПЛОВИ

Да ли ти је познато када је први пут у историји авион узлетео са брода, односно слетео на њега?

Драгољуб Мирковић,
Пљевља

Са крстарице „Бирмингем" 14. новембра 1910. амерички пилот Џорџ Ели први је полетео малим авионом типа „кертис". Узлетна платформа (24 x 7 м) налазила се на прамцу крстарице. Ели је први човек који је успео и да се спусти на брод — 18. јануара 1911. На броду „Пенсилванија", на који се спустио, уређај за заустављање авиона приликом слетања састојао се од 22 танка, чврста и еластична челична ужета разапета попреко слетне платформе, на крајевима оптерећена врећама песка од 25 килограма. Нарочита кука, монтирана испод репа авиона, требало је да закачи један од конопаца приликом слетања.

Основна замисао — узлетање с прамца, слетање на крму брода и начин заустављања — остала је и на данашњим носачима авиона.

Британци су први градили носаче авиона данашњег изгледа. Почело је са преграђивањем трговачких бродова да би се стигло до савремених гиганата — носача авиона.

»МАГЛОВИТЕ« СЛИКЕ

Кажи ми какво је то „сфумато" сликање?

Васка Потаков,
Кавадарци

Sfumate, што на италијанском значи замагљен, је начин сликања меканим замагљеним тоновима, с расплинутим обрисима. Сматра се да је савршенство у том начину сликања постигао Леонардо да Винчи. Многи његови ученици и следбеници користили су технику „замагљивања" као свој израз (Коређо, Тарнер, Коро, затим, пејзажисти 19. века . . .).

Слика рађена „сфуматом" делује као да је застрта танким магличастим велом. То се постиже пригушеним бојама, тоновима и валерима.

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо поузећем. Цена сваке књиге **80 дин.** Све 4 књиге - комплет само **250 дин.**
АДРЕСА: **МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64**

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Недавно сам почео сакупљати Забавнике али не успијевам набавити старије бројеве. Зато бих био веома срећан када би ми неки читалац поклонио бројеве које је прочитао. **Сулејман Алић, 79250 Коњиц, Хомоље 20.**

●●●

Имам преко хиљаду старих бројева Забавника које желим да поклоним читаоцима. Разлог лежи у томе што се ускоро селим у други град и нисам у могућности да их са собом понесем. Поклонићу их првој десеторици читалаца који ми се јаве разгледницом. **Адам Механовић, 71000 Сарајево, Социјалистичке револуције 18/18.**

●●●

Имам око 130 разгледница и радо бих се мењао за стране маркице. Ко ми пошаље маркицу добиће разгледницу: **Радиша Ђорђевић, 11000 Београд, Кумодрашка 59-а.**

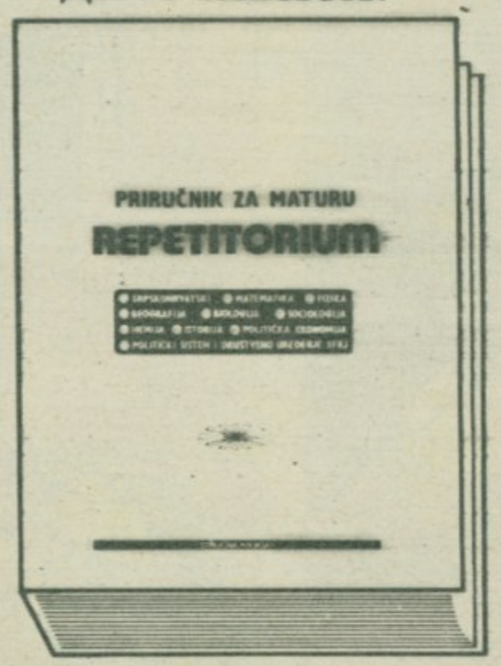
Поседујем око 500 бројева Забавника и исто толико цртаних романа. Прва петорица која ми пошаљу пет најлепших значака и маркица добиће на поклон по 100 комада Забавника. **Мирослав Котарски, 41321 Банова Јаруга број 35.**

●●●

Имам већи број романа и њих мењам за значке, маркице и привеске. **Срђан Петрић, 21000 Нови Сад, Радничка 51.**

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — **репетиторијумом** — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, **тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године,** а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поузећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ", Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

WALT DISNEY

МИКИ

УХ... АЛА ЈЕ ИЖЏИКАЛА ОВА ТРАВУЉИНА!

МОРАЋУ ДА КУПИМ МАШИНУ ЗА ШИШАЊЕ ТРАВЕ!

СВОЈУ НОВУ МАШИНУ МОЖЕТЕ САД, ПОШТО СТЕ ПЛАТИЛИ, ПОДИЋИ У СТОВАРИШТУ!

БАШТЕНСКЕ АЛАТКЕ

ОВО ДА ЈЕ МАШИНА ЗА ТРАВУ?

ГОРЕ

„ПОМЕРИТИ ПОЛУГУ У КВАДРАНТ АЛИ ТЕК ПОШТО СТЕ ПОСТАВИЛИ ЦЕВНИ ВОД У ПОЗИЦИЈУ В"

ГОРЕ

„ПОСЛЕ ЗАВРШЕНЕ 1. ФАЗЕ ПРОУЧИТЕ ДИЈАГРАМ 4 И, ЛИЦЕМ ПРЕМА МАШИНИ, ПРОВУЦИТЕ ЖИЦУ КРОЗ ПРСТЕН 3..."

9-19

Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ГОРЕ

НА ПРОДАЈУ НОВА МАШИНА ЗА ШИШАЊЕ ТРАВЕ

ГОРЕ

ТРАЖИ СЕ БАШТОВАН

Distributed by King Features Syndicate.